

COMISIA
EUROPEANĂ

Bruxelles, 7.7.2025
SWD(2025) 322 final

DOCUMENT DE LUCRU AL SERVICIILOR COMISIEI

**Evaluarea din 2025 a punerii în aplicare a politicilor de mediu
Raport de țară – ROMÂNIA**

care însoțește documentul

**Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și
Social European și Comitetul Regiunilor**

**Evaluarea din 2025 a punerii în aplicare a politicilor de mediu pentru prosperitate și
securitate**

{COM(2025) 420 final} - {SWD(2025) 300 final} - {SWD(2025) 301 final} -
{SWD(2025) 302 final} - {SWD(2025) 303 final} - {SWD(2025) 304 final} -
{SWD(2025) 305 final} - {SWD(2025) 306 final} - {SWD(2025) 307 final} -
{SWD(2025) 308 final} - {SWD(2025) 309 final} - {SWD(2025) 310 final} -
{SWD(2025) 311 final} - {SWD(2025) 312 final} - {SWD(2025) 313 final} -
{SWD(2025) 314 final} - {SWD(2025) 315 final} - {SWD(2025) 316 final} -
{SWD(2025) 317 final} - {SWD(2025) 318 final} - {SWD(2025) 319 final} -
{SWD(2025) 320 final} - {SWD(2025) 321 final} - {SWD(2025) 323 final} -
{SWD(2025) 324 final} - {SWD(2025) 325 final} - {SWD(2025) 326 final}

Cuprins

REZUMAT.....	3
PARTEA I: DOMENII TEMATICE.....	5
1. ECONOMIA CIRCULARĂ	5
<i>Tranziția către o economie circulară</i>	<i>5</i>
<i>Gestionarea deșeurilor</i>	<i>7</i>
2. BIODIVERSITATEA ȘI CAPITALUL NATURAL.....	16
<i>Cadrul mondial și cadrul UE privind biodiversitatea</i>	<i>16</i>
<i>Protecția și restaurarea naturii – Natura 2000</i>	<i>17</i>
<i>Refacerea speciilor</i>	<i>19</i>
<i>Refacerea ecosistemelor</i>	<i>20</i>
<i>Prevenirea și gestionarea speciilor alogene invazive</i>	<i>26</i>
<i>Evaluarea și contabilizarea ecosistemelor</i>	<i>27</i>
3. REDUCEREA LA ZERO A POLUĂRII	29
<i>Aer curat.....</i>	<i>29</i>
<i>Emisiile industriale</i>	<i>31</i>
<i>Prevenirea accidentelor industriale majore – Seveso.....</i>	<i>33</i>
<i>Regulamentul privind mercurul.....</i>	<i>35</i>
<i>Zgomotul</i>	<i>35</i>
<i>Calitatea și gestionarea apei.....</i>	<i>36</i>
<i>Substanțele chimice</i>	<i>41</i>
4. ACȚIUNILE CLIMATICE	45
<i>Schema UE de comercializare a certificatelor de emisii</i>	<i>46</i>
<i>Partajarea eforturilor</i>	<i>46</i>
<i>Exploatarea terenurilor, schimbarea destinației terenurilor și silvicultura</i>	<i>47</i>
<i>Adaptarea la schimbările climatice.....</i>	<i>47</i>
PARTEA A II-A: CADRUL FAVORABIL – INSTRUMENTE DE PUNERE ÎN APLICARE.....	49
5. FINANȚAREA	49
<i>Repere privind finanțarea acțiunilor climatice</i>	<i>49</i>
<i>Finanțarea pentru mediu și investițiile aferente</i>	<i>50</i>
<i>Gestionarea finanțelor publice</i>	<i>55</i>
6. GUVERNANȚA ÎN MATERIE DE MEDIU	58
<i>Informarea, participarea publicului și accesul la justiție.....</i>	<i>58</i>
<i>Asigurarea conformării cu legislația</i>	<i>60</i>
<i>Consolidarea capacităților în domeniul mediului cu sprijinul UE</i>	<i>64</i>

Rezumat

În mai 2016, Comisia Europeană a lansat evaluarea punerii în aplicare a politicilor de mediu (EIR), un instrument de raportare periodică bazat pe analiză, dialog și colaborare cu statele membre ale UE pentru a îmbunătăți punerea în aplicare a politicii și a legislației de mediu existente a UE ⁽¹⁾. După ciclurile anterioare din 2017, 2019 și 2022, prezentul raport evaluează progresele înregistrate, descriind în același timp principalele provocări nesoluționate și oportunități în ceea ce privește punerea în aplicare a legislației de mediu în România. Scopul prezentului raport este de a furniza informații cu privire la performanța punerii în aplicare și de a evidenția cele mai eficace modalități de abordare a lacunelor în materie de punere în aplicare care afectează sănătatea umană și mediul și care împiedică dezvoltarea economică și competitivitatea țării. Raportul se bazează pe rapoarte sectoriale detaliate privind punerea în aplicare colectate sau emise de Comisie în temeiul legislației specifice de mediu.

Principalele provocări prezentate mai jos au fost selectate din partea I a prezentului raport, intitulată „Domenii tematice”, luând în considerare factori precum gravitatea aspectelor legate de punerea în aplicare a politicilor de mediu din perspectiva impactului asupra calității vieții cetățenilor, distanța până la atingerea obiectivului și implicațiile financiare. În România, astfel de provocări au persistat de la prima ediție a evaluare EIR din 2017 și necesită acțiuni urgente.

Reformele și investițiile urgente în domeniul **deșeurilor și al economiei circulare** rămân insuficiente. Sunt necesare urgent eforturi suplimentare pentru a reduce dependența României de depozitare, care rămâne semnificativă. Deși România a înregistrat unele progrese în ceea ce privește închiderea depozitelor de deșeuri care nu corespund standardelor sau a celor ilegale, progresele au fost prea lente și, prin urmare, aceasta face obiectul sancțiunilor financiare aferente. S-au înregistrat unele progrese în ceea ce privește îmbunătățirea și extinderea colectării separate a deșeurilor și utilizarea unor instrumente economice precum răspunderea extinsă a producătorilor. Cu toate acestea, România se află în categoria statelor membre expuse riscului de a nu îndeplini obiectivele privind deșeurile municipale și nici obiectivele privind deșeurile de ambalaje stabilite pentru 2025. De asemenea, România

este expusă riscului de a nu îndeplini obiectivul pentru 2035 privind depozitarea deșeurilor municipale.

Apele uzate urbane colectate în România nu sunt epurate în mod adecvat, astfel cum se prevede în legislația UE. Având în vedere progresele lente înregistrate în ceea ce privește respectarea Directivei privind epurarea apelor uzate, în noiembrie 2024, Comisia a trimis România în fața Curții de Justiție a Uniunii Europene pentru nerespectarea Directivei privind epurarea apelor uzate urbane în ceea ce privește aglomerările cu un echivalent-locuitor mai mare de 10 000, care au beneficiat de o perioadă de tranziție în conformitate cu Tratatul de aderare a României. România ar trebui să utilizeze pe deplin sprijinul financiar oferit de politica de coeziune și de planul său de redresare și reziliență pentru a înregistra progrese în ceea ce privește reformele și construirea infrastructurii necesare, întrucât deficitul de investiții rămâne semnificativ.

Calitatea aerului în România continuă să reprezinte un motiv de îngrijorare în unele părți ale teritoriului său, cu consecințe grave asupra sănătății populației. România și-a prezentat primul program național de control al poluării atmosferice (PNCPA) cu o întârziere semnificativă, dar măsurile luate pentru a combate poluanții atmosferici sunt încă insuficiente. Cele mai recente date raportate indică nerespectarea în continuare a angajamentelor de reducere a emisiilor pentru perioada 2020–2029 în ceea ce privește NO_x și PM_{2,5}. Deși România a înregistrat unele progrese, se mențin depășiri ale valorilor-limită pentru NO₂ și PM₁₀, ceea ce necesită măsuri suplimentare. În pofida unor progrese înregistrate în rețeaua de monitorizare a calității aerului, există în continuare lacune în ceea ce privește numărul și tipul adecvat de puncte de prelevare pentru calitatea aerului și obiectivele privind calitatea datelor.

Deficitul general de investiții de mediu al României este de 5,4 miliarde EUR pe an, reprezentând 1,9 % din PIB-ul național și fiind semnificativ mai mare decât media UE (0,77 %). Cele mai mari ponderi sunt pentru biodiversitate, ecosisteme și gestionarea apei, precum și pentru prevenirea și controlul poluării. Este necesar să se asigure un nivel sporit de finanțare și să se valorifice în continuare oportunitățile de finanțare privată pentru a elimina deficitele de investiții.

⁽¹⁾ Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliul, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Realizarea beneficiilor politicilor de mediu ale UE prin intermediul unei evaluări periodice a punerii lor în aplicare

[COM(2016) 316 final din 27 mai 2016], <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=COM%3A2016%3A316%3AFIN>.

În ceea ce privește **guvernanța în materie de mediu**, România a înregistrat unele progrese în ceea ce privește punerea în aplicare a Directivei privind infrastructura pentru informații spațiale în Comunitatea Europeană, dar ar trebui să facă în continuare datele spațiale accesibile pe scară mai largă și să acorde prioritate seturilor de date de mediu. România a elaborat orientări naționale privind pregătirea rapoartelor de evaluare a impactului asupra mediului, în special pentru proiectele hidroelectrice. Cu toate acestea, sunt necesare eforturi suplimentare în ceea ce privește procesul de furnizare a informațiilor referitoare la evaluarea strategică de mediu și evaluarea impactului asupra mediului, precum și în ceea ce privește informațiile furnizate publicului cu privire la dreptul său de acces la justiție și îmbunătățirea accesului la justiție.

În ceea ce privește aspectele pozitive, pot fi identificate unele **bune practici** pentru protecția și restaurarea naturii. Instrumentul financiar pentru mediu (LIFE) a sprijinit doar câteva proiecte de conservare a naturii în ultimii ani, dar ele s-au dovedit a fi de o importanță capitală pentru protecția habitatelor, a speciilor și a pădurilor din România. Printre acestea se numără crearea unei rezervații naturale în Carpații Meridionali, conservarea gândacilor saproxilici în Carpații Orientali, precum și dezvoltarea unei abordări bazate pe cooperare pentru buna gestionare a pajiștilor Natura 2000. Proiectele LIFE privind sturionii au fost, de asemenea, esențiale.

Partea I: domenii tematice

1. Economia circulară

Tranziția către o economie circulară

Promovarea tranziției către o economie circulară în UE va reduce impactul sistemelor noastre industriale asupra mediului și a climei prin reducerea materiilor prime, prin menținerea produselor și a materialelor în circuit mai mult timp și prin reducerea generării de deșeuri, decuplând astfel creșterea economică de consumul de resurse. O economie circulară are un potențial considerabil de creștere a competitivității și de creare de locuri de muncă și, de asemenea, va promova inovarea și va oferi acces la noi piețe. Având în vedere că măsurile planului de acțiune privind economia circulară (2) din 2020 fie sunt în vigoare, fie sunt avansate din punct de vedere legislativ, statele membre vor trebui să se concentreze acum pe o punere în aplicare rapidă și eficientă.

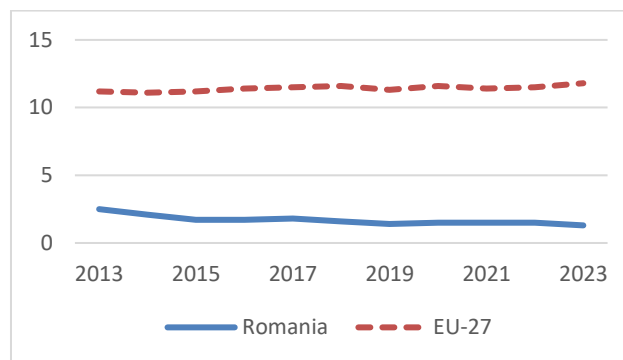
Planul de acțiune privind economia circulară din 2020 a lansat procesul legislativ pentru un set de inițiative care vor trebui acum puse în aplicare de guvernele naționale din întreaga UE. Toate aceste inițiative au fost introduse urmând o abordare holistică bazată pe ciclul de viață, cu măsuri care vizează diferitele etape ale ciclului de viață al unui produs, de la proiectare și utilizare până la sfârșitul ciclului de viață.

În Planul de acțiune privind economia circulară, UE își stabilește ca obiectiv general dublarea ratei sale de utilizare circulară a materialelor până în 2030.

Rata de utilizare circulară a materialelor este o modalitate de măsurare a unui aspect al circularității: ponderea din cantitatea totală de materiale utilizate în economie care reprezintă deșeuri reciclate. O valoare mai mare a ratei de utilizare circulară a materialelor înseamnă că s-au utilizat mai multe materiale secundare ca substitut pentru materiile prime, reducând astfel impactul asupra mediului al extracției materiilor prime.

Utilizarea circulară a materialelor de către România a scăzut lent din 2012 și a fost de 1,3 % în 2023. Aceasta este cea mai scăzută rată din UE, cu mult sub media UE de 11,8 % (figura 1).

Figura 1: Rata de utilizare circulară a materialelor (%), 2013-2023

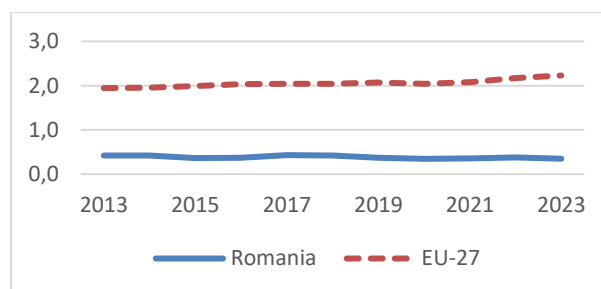

Sursa: Eurostat, „Circular material use rate” (Rata de utilizare circulară a materialelor), env_ac_cur, ultima actualizare la 13 noiembrie 2024, informații accesate la 10 decembrie 2024,

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/product/view/env_ac_cur.

Productivitatea resurselor măsoară cantitatea totală de materiale utilizate direct de o economie în raport cu produsul intern brut (PIB). Îmbunătățirea productivității resurselor poate contribui la reducerea la minimum a efectelor negative asupra mediului și la reducerea dependenței de piețele volatile ale materiilor prime. După cum se arată în figura 2, productivitatea resurselor în România a fost de 0,34 EUR pe kg de material consumat în 2023, cu mult sub media de 2,23 EUR pe kg din UE.

Figura 2: Productivitatea resurselor (EUR/kg), 2013-2023

NB: Unitatea de măsură utilizată este volumul concatenat EUR/kg (2015). Volumele concatenate se concentrează asupra variațiilor cantităților și prețurilor produselor de bază din anii precedenți, ținând seama de inflație, și sunt indexate la cel mai apropiat an corespunzător, în acest caz, 2015.

Sursa: Eurostat, „Resource productivity” (Productivitatea resurselor), env_ac_rp, ultima actualizare la 7 august 2024, informații accesate la 9 decembrie 2024,

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/product/view/env_ac_rp.

(2) Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliul, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Un nou Plan de acțiune privind economia circulară – Pentru o Europă mai curată și mai competitivă

[COM(2020) 98 final din 11 martie 2020], <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=COM%3A2020%3A98%3AFIN>.

Politici și măsuri

În paralel cu inițiativele europene din cadrul Planului de acțiune privind economia circulară, statele membre sunt încurajate să adopte și să pună în aplicare strategii circulare la nivel național, regional și urban. Acestea ar trebui să fie adaptate la fiecare realitate națională și locală pentru a valorifica potențialul economiei de proximitate ⁽³⁾, respectând în același timp principiile unei abordări holistice la nivelul întregului lanț valoric.

De la lansarea Platformei europene online a părților interesate privind economia circulară în 2017 ⁽⁴⁾, autoritățile naționale, regionale și locale au utilizat platforma pentru a-și împărtăși strategiile, foile de parcurs și bunele practici, de exemplu modele de afaceri alternative și tehnologii inovatoare.

România și-a adoptat planul național de acțiune pentru promovarea economiei circulare în 2023 ⁽⁵⁾ în cadrul strategiei naționale pentru economia circulară din 2022 ⁽⁶⁾.

Atât planul de acțiune, cât și strategia au fost elaborate în cadrul planului național de redresare și reziliență (PNRR) ⁽⁷⁾, cu sprijinul instrumentului de sprijin tehnic al Comisiei Europene.

Planul de acțiune stabilește o direcție generală clară pentru accelerarea tranziției de la un model de economie liniară la un model de economie circulară în România. Acesta oferă o imagine de ansamblu a 14 sectoare economice în ceea ce privește potențialul lor de circularitate și identifică 52 de acțiuni prioritare concentrate în 10 sectoare.

Ele sunt introduse în paralel cu acțiuni transversale, care includ măsuri privind educația și formarea profesională, cercetarea, dezvoltarea și inovarea, achizițiile verzi și încurajarea digitalizării. Planul de acțiune prevede obiective, termene de punere în aplicare și tabele pentru monitorizarea și evaluarea progreselor înregistrate în punerea în aplicare a acțiunilor. Pentru a îmbunătăți în continuare monitorizarea punerii în aplicare, este în curs de elaborare un plan de monitorizare și evaluare.

Achizițiile publice verzi

Achizițiile publice reprezintă o proporție ridicată din consumul european, puterea de cumpărare a autorităților publice reprezentând aproximativ 14 % din PIB-ul UE.

Achizițiile publice care utilizează criterii ecologice sau circulare [analiza ciclului de viață, PaaS (platforma ca serviciu), produse second-hand] pot contribui la stimularea cererii de produse sustenabile care îndeplinesc standardele privind potențialul de reparare și de reciclare.

În România, au fost incluse criterii de mediu în achizițiile publice odată cu publicarea Legii nr. 69/2016 privind achizițiile publice verzi. Un ghid privind achizițiile publice verzi, care include cerințe minime de protecție a mediului pentru anumite grupe de produse și servicii, a fost elaborat în 2018, dar, între timp, a fost abrogat. Cele mai recente criterii de mediu în vigoare datează din august 2024. În 2022, legislația privind achizițiile publice și achizițiile sectoriale a fost modificată și completată cu dispoziții privind factorii de evaluare a mediului. În plus, pentru a preveni suprapunerea dispozițiilor legislative, Legea nr. 69/2016 a fost abrogată.

Mai recent, a fost adoptată strategia națională privind achizițiile publice (2023-2027), cu scopul de a elabora un plan național de achiziții publice verzi care să stabilească obiective multianuale pentru ca autoritățile/entitățile contractante să pună în aplicare achizițiile publice verzi în anumite categorii de produse, servicii sau lucrări pentru care Comisia Europeană a elaborat criterii ecologice. La 24 aprilie 2025, guvernul a aprobat Programul național de achiziții ecologice 2025-2030.

Eticheta ecologică a UE și sistemul de management de mediu și audit

Numărul de grupe de produse cu etichetă ecologică a UE și numărul de organizații autorizate în cadrul sistemului de management de mediu și audit (EMAS) din fiecare țară indică la un anumit nivel măsura în care sectorul privat și părțile interesate naționale din țara respectivă sunt implicate activ în tranziția la o economie circulară. Eticheta ecologică a UE se acordă produselor cu cea mai bună performanță de mediu din aceeași clasă. EMAS este un sistem voluntar de management de mediu care vizează reducerea impactului organizațiilor asupra mediului.

În septembrie 2024, România avea 123 de produse cu etichetă ecologică a UE din totalul de 98 977 (bunuri și servicii) cărora li s-a acordat eticheta ecologică a UE și 70 de licențe pentru eticheta ecologică din cele 2 983 acordate, ceea ce indică un nivel scăzut de utilizare a produselor și a licențelor, dar o creștere față de ultimul

⁽³⁾ Comisia Europeană, „Proximity and Social Economy Ecosystem” (Ecosistemul economiei de proximitate și al economiei sociale), site-ul web al Comisiei Europene, https://single-market-economy.ec.europa.eu/sectors/proximity-and-social-economy_en.

⁽⁴⁾ Platforma europeană a părților interesate privind economia circulară (<https://circulareconomy.europa.eu/platform/en/strategies>).

⁽⁵⁾ Departamentul pentru Dezvoltare Durabilă, *Planul de acțiune pentru Strategia națională privind economia circulară*, București, 2023, <https://dezvoltaredurabila.gov.ro/planul-de-actiune-pentru-strategia-nationala-privind-economia-circulara-10519261>.

⁽⁶⁾ Strategia națională privind economia circulară <https://dezvoltaredurabila.gov.ro/strategia-nationala-privind-economia-circulara-13409762>.

⁽⁷⁾ <https://mfe.gov.ro/pnrr/>.

raport ⁽⁸⁾. În plus, 20 de organizații din România sunt în prezent înregistrate în EMAS, ceea ce reprezintă o creștere cu 15 organizații față de octombrie 2021 ⁽⁹⁾.

În ceea ce privește evoluția de la EIR din 2022, rata de utilizare circulară a materialelor în România a scăzut cu 0,2 puncte procentuale în 2023, rămânând cea mai scăzută din UE. Aceasta nu reprezintă niciun progres în direcția acțiunii prioritare din 2022 în vederea luării de măsuri de creștere a ratei.

Acțiunea prioritară pentru 2022 în vederea adoptării unui cadru de politică privind economia circulară a fost îndeplinită.

Acțiuni prioritare în 2025

- adoptarea de măsuri pentru creșterea ratei de utilizare circulară a materialelor;
- accelerarea tranziției către o economie circulară prin punerea în aplicare a unei strategii naționale actualizate și a cadrului și recomandărilor UE, în special pentru a o completa cu măsuri de circularitate în amonte.

Gestionarea deșeurilor

Transformarea deșeurilor într-o resursă este sprijinită prin:

- abordarea întregului ciclu de viață al produselor, de la proiectare până la sfârșitul ciclului de viață, prin stabilirea de cerințe privind proiectarea produselor pentru a se asigura că acestea sunt mai sustenabile;
- punerea integrală în aplicare a legislației UE în domeniul deșeurilor, care include ierarhia deșeurilor, obligația asigurării colectării separate a deșeurilor, obiectivele de reducere a deșeurilor destinate depozitării etc.;
- reducerea generării de deșeuri pe cap de locuitor și în termeni absoluți;
- creșterea ratelor de reciclare a deșeurilor care conțin materii prime critice, în vederea reducerii dependențelor și a construirii unor lanțuri valorice reziliente, precum și a stimulării cererii de conținut reciclat în toate produsele;
- limitarea valorificării energetice la materialele nereciclabile și
- eliminarea treptată a depozitării deșeurilor reciclabile sau recuperabile.

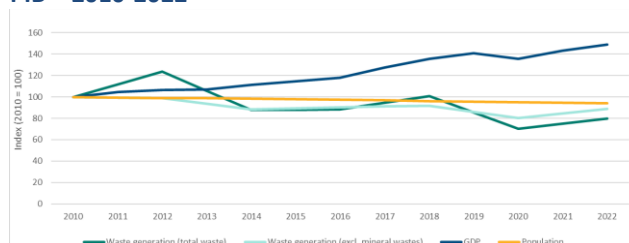
Unul dintre principalele obiective ale legislației UE privind deșeurile este decuplarea creșterii economice de impactul său asupra mediului.

Abordarea UE în ceea ce privește gestionarea deșeurilor se bazează pe ierarhia tratării deșeurilor: prevenire, pregătire pentru reutilizare, reciclare, valorificare și, ca ultimă opțiune, eliminare (care include depozitarea și incinerarea fără valorificare energetică).

Toate propunerile legislative din domeniul gestionării deșeurilor prezentate de Comisie începând din 2021 sunt menite să încurajeze statele membre să promoveze o mai bună proiectare a produselor, să solicite producătorilor să acopere costurile de gestionare a deșeurilor generate de produsele lor și să se asigure că deșeurile sunt gestionate la nivelurile superioare ale ierarhiei deșeurilor.

România a înregistrat o scădere a cantității totale de deșeuri generate în ultimii 12 ani (figura 3). Această tendință este determinată în principal de cea mai mare categorie de deșeuri, alte deșeuri minerale, care sunt generate în principal în sectorul extractiv. Atunci când se exclud deșeurile minerale, tendința este similară celei din anii precedenți, iar cele mai mari ponderi ale deșeurilor includ deșeurile de ardere, deșeurile reciclabile și deșeurile obișnuite mixte. Tendința pare să fie influențată în principal de o scădere a deșeurilor de ardere, care aproape s-au înjumătățit în perioada 2018-2020, înainte de a crește din nou. Această scădere s-a produs în timp ce PIB-ul României a înregistrat o creștere constantă (cu excepția unei scăderi în 2020, cel mai probabil ca urmare a pandemiei de COVID-19), iar populația a scăzut ușor, ceea ce indică o decuplare a creșterii economice de generarea de deșeuri.

Figura 3: Generarea de deșeuri (valoare totală și cu excluderea deșeurilor minerale majore) – populație și PIB – 2010-2022

Surse: Eurostat, „GDP and main components (output, expenditure and income)” [PIB-ul și principalele componente (rezultate, cheltuieli și venituri)], nama_10_gdp, informații accesate la 15 octombrie 2024, https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/nama_10_gdp_custom_9301905/default/table; Eurostat, „Generation of waste by waste category, hazardousness and NACE Rev.2 activity” (Generarea de deșeuri în funcție de categoria de deșeuri, pericolozitate și activitate

⁽⁸⁾ Comisia Europeană, „EU Ecolabel facts and figures” (Date și cifre privind eticheta ecologică a UE), site-ul web al Comisiei Europene, informații accesate la 6 februarie 2025, https://environment.ec.europa.eu/topics/circular-economy/eu-ecolabel/businesses/ecolabel-facts-and-figures_en.

⁽⁹⁾ În octombrie 2024. Comisia Europeană, „Eco-management and audit scheme (EMAS)” [Sistemul de management de mediu și audit (EMAS)], site-ul web al Comisiei Europene, noiembrie 2021, http://ec.europa.eu/environment/emas/emas_registrations/statistics_graphs_en.htm.

potrivit NACE Rev. 2), env_wasgen, ultima actualizare la 30 septembrie 2024, informații accesate la 22 octombrie 2024, https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/env_wasgen/default/table?lang=en; Eurostat, „Population change – Demographic balance and crude rates at national level” (Schimbări la nivelul populației – Echilibrul demografic și ratele brute la nivel național), demo_grind, informații accesate la 15 octombrie 2024, https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/demo_grind/default/table?lang=en&category=demo.demo_ind.

Materii prime critice

România abordează materiile prime critice și produsele bogate în materii prime critice în mai multe legi și inițiative naționale. Cu toate acestea, principalele categorii de materii prime critice și de produse bogate în materii prime critice nu sunt enumerate în mod clar în domeniul de aplicare al anumitor instrumente legislative române. Aceste instrumente sunt, în special, strategia României pentru economia circulară ⁽¹⁰⁾ și planul de acțiune privind economia circulară al României ⁽¹¹⁾, care au fost sprijinite în cadrul planului național de redresare și reziliență al României, o serie de acte juridice sectoriale, cum ar fi Hotărârea nr. 1132/2008 privind regimul bateriilor și acumulatorilor și al deșeurilor de baterii și acumulatori ⁽¹²⁾, Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 5/2015 privind deșeurile de echipamente electrice și electronice (DEEE) ⁽¹³⁾ și Legea nr. 212/2015 privind modalitatea de gestionare a vehiculelor scoase din uz ⁽¹⁴⁾, și strategia națională de cercetare, inovare și specializare inteligentă 2022–2027 ⁽¹⁵⁾, care abordează, de asemenea, industria curată, economia circulară și securitatea aprovizionării cu materii prime.

Trebuie remarcat faptul că România elaborează în prezent o strategie națională pentru resursele minerale neenergetice – Orizont 2035 ⁽¹⁶⁾, care va aborda

circularitatea materiilor prime critice și alte aspecte legate de materiile prime critice.

Eforturile României de a modera creșterea preconizată a cererii de materii prime critice includ, de asemenea, creșterea investițiilor în cercetare, dezvoltare și educație prin intermediul planului național de acțiune privind economia circulară. Acțiunile avute în vedere includ activități de formare privind economia circulară. Strategia națională privind materiile prime a fost adoptată până la sfârșitul anului 2024.

Deșeuri din construcții și demolări

Deșeurile din construcții și demolări reprezintă aproape 40 % din totalul deșeurilor generate în UE. Un studiu recent ⁽¹⁷⁾ al Centrului Comun de Cercetare arată că operațiunile de pregătire pentru reutilizare și de reciclare sunt preferate incinerării și depozitării din perspectiva mediului pentru majoritatea fluxurilor diferite de deșeuri din construcții și demolări. Cu toate acestea, economia este adesea nefavorabilă pregătirii pentru reutilizare și reciclării în comparație cu incinerarea și depozitarea deșeurilor. Dacă s-ar aplica tehnologia disponibilă, se estimează că o creștere a pregătirii pentru reutilizare și a reciclării deșeurilor din construcții și demolări ar duce la reduceri anuale ale emisiilor de gaze cu efect de seră (GES) de 33 Mt (mai mult decât emisiile anuale combinate de GES din Estonia, Letonia și Luxemburg).

Rata de pregătire pentru reutilizare și de reciclare a deșeurilor minerale din construcții și demolări în România în 2022 a fost de 52 % comparativ cu media UE de 79,8 %. Măsurile de creștere în continuare a ratei de reciclare și de pregătire pentru reutilizare a deșeurilor din construcții și demolări includ colectarea separată la sursă – de exemplu, prin audituri digitalizate anterioare demolării ⁽¹⁸⁾

⁽¹⁰⁾ Strategia privind economia circulară pentru România, 18 iulie 2022, https://reform-support.ec.europa.eu/document/download/aa105e25-b9e6-464e-92af-7dcf39bbeb50_en?filename=CE%20Strategy%20RO_18072022_Final_EN.pdf&prefLang=el.

⁽¹¹⁾ Planul de acțiune privind economia circulară pentru România, 29 noiembrie 2023, https://reform-support.ec.europa.eu/document/download/d73ac95f-6868-4747-8235-11864114ecb3_en?filename=CE%20Action%20Plan%20Romania_EN_clean.pdf&prefLang=bg.

⁽¹²⁾ <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/97608>. Aceasta include norme privind colectarea, tratarea, reciclarea și eliminarea deșeurilor de baterii și acumulatori pentru a promova niveluri ridicate de colectare și reciclare.

⁽¹³⁾ <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/167211>. Aceasta include măsuri de prevenire sau de reducere a efectelor negative ale generării și gestionării DEEE prin reducerea efectelor generale ale utilizării resurselor și prin îmbunătățirea eficienței utilizării acestor resurse.

⁽¹⁴⁾ <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/170043>. Aceasta include măsuri de prevenire a generării de deșeuri de la

vehiculele scoase din uz, precum și reutilizarea, reciclarea și alte forme de valorificare a vehiculelor și componentelor scoase din uz pentru a reduce eliminarea deșeurilor.

⁽¹⁵⁾ <https://www.mcid.gov.ro/wp-content/uploads/2022/12/strategia-naional-de-cercetare-inovare-i-specializare-inteligent-2022-2027.pdf>.

⁽¹⁶⁾ <https://economie.gov.ro/structura-organizatorica/resurse-minerale-neenergetice>.

⁽¹⁷⁾ Comisia Europeană: Centrul Comun de Cercetare, Cristobal Garcia, J., Caro, D. et al., „Techno-economic and environmental assessment of construction and demolition waste management in the European Union” (Evaluarea tehnologică și de mediu a gestionării deșeurilor din construcții și demolări în Uniunea Europeană), Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, Luxemburg, 2024, <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC135470>.

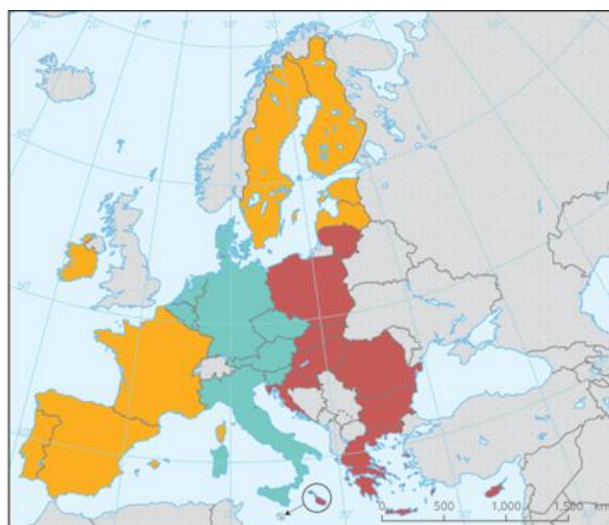
⁽¹⁸⁾ Comisia Europeană: Direcția Generală Piață Internă, Industrie, Antreprenoriat și IMM-uri, „EU Construction & Demolition Waste Management Protocol including guidelines for pre-demolition and pre-renovation audits of construction works” (Protocolul UE de

(„evaluări ale resurselor”), răspunderea extinsă a producătorilor și alte instrumente economice și măsuri în amonte, cum ar fi creșterea conținutului reciclat din produsele pentru construcții și proiectarea circulară ⁽¹⁹⁾ a lucrărilor de construcții. În vederea unei mai bune reglementări a sectorului, sunt avute în vedere diverse propuneri de acte normative.

Stimularea punerii în aplicare – Raportul de alertă timpurie privind deșeurile din 2023

Prezenta secțiune se axează pe gestionarea deșeurilor municipale ⁽²⁰⁾, pentru care legislația UE stabilește obiective de reciclare obligatorii. În iunie 2023, Comisia a publicat *Raportul de alertă timpurie privind deșeurile* ⁽²¹⁾, identificând tendințele generale în materie de gestionare a deșeurilor și statele membre expuse riscului de a nu îndeplini obiectivele privind deșeurile stabilite pentru 2025 (a se vedea figura 4). România este expusă riscului de a nu îndeplini obiectivele privind deșeurile municipale și deșeurile de ambalaje. De asemenea, România este expusă riscului de a nu îndeplini obiectivul pentru 2035 privind depozitarea deșeurilor municipale în proporție de maximum 10 %.

Figura 4: Perspectivă statele membre de a atinge obiectivele privind pregătirea pentru reutilizare și reciclarea deșeurilor municipale și a deșeurilor de ambalaje

- Statele membre care nu sunt expuse riscului de a nu îndeplini obiectivul de 55 % privind pregătirea pentru reutilizare și reciclarea deșeurilor municipale și obiectivul de 65 % privind reciclarea pentru deșeurile de ambalaje
- Statele membre care sunt expuse riscului de a nu îndeplini obiectivul privind pregătirea pentru reutilizare și reciclarea deșeurilor municipale, dar nu și riscului de a nu îndeplini obiectivul privind reciclarea pentru deșeurile de ambalaje
- Statele membre expuse riscului de a nu îndeplini ambele obiective
- În afara zonei de acoperire

Sursa: Agenția Europeană de Mediu (AEM), „Many EU Member States not on track to meet recycling targets for municipal waste and packaging waste” (Multe state membre ale UE nu se află pe calea cea bună pentru a îndeplini obiectivele privind reciclarea deșeurilor municipale și a deșeurilor de ambalaje), Nota de informare nr. 28/2022, Copenhaga, 2023. Date de referință © ESRI.

În anumite condiții, legislația UE privind deșeurile permite unor state membre să amâne termenele pentru atingerea

gestionare a deșeurilor din construcții și demolări, inclusiv orientări pentru auditurile anterioare demolării și renovării ale lucrărilor de construcții), ediție actualizată 2024, Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, Luxemburg, 2024, <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/d63d5a8f-64e8-11ef-a8ba-01aa75ed71a1/language-en>.

⁽¹⁹⁾ Comisia Europeană, „Circular Economy – Principles for buildings design” (Economia circulară – Principii pentru proiectarea clădirilor), Bruxelles, 2020, <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/39984>.

⁽²⁰⁾ Deșeurile municipale constau în (i) deșeuri mixte și deșeuri colectate separat de la gospodării, inclusiv hârtia și cartonul, sticla, metalele, materialele plastice, biodeșeurile, lemnul, textilele, ambalajele, DEEE, deșeurile de baterii și acumulatori și deșeurile voluminoase, inclusiv saltelele și mobila și (ii) deșeuri mixte și deșeuri colectate separat din alte surse, în cazul în care deșeurile respective sunt similare ca natură și compoziție cu deșeurile menajere (articolul 3 punctul 2b din Directiva 2008/98/CE).

⁽²¹⁾ https://environment.ec.europa.eu/publications/waste-early-warning-report_en.

anumitor obiective privind gestionarea deșeurilor pentru deșeurile municipale și de ambalaje. Statele membre care doresc să utilizeze această posibilitate trebuie să informeze Comisia în acest sens cu 24 de luni în avans și să prezinte un plan de punere în aplicare, care să stabilească etapele pe care le au în vedere pentru atingerea obiectivelor amânate într-un nou interval de timp. În ceea ce privește obiectivele pentru 2025, 11 state membre, inclusiv România, au utilizat această prerogativă.

La 20 noiembrie 2023, România a comunicat Comisiei intenția sa de a amâna atingerea obiectivului privind pregătirea pentru reutilizare și reciclarea deșeurilor municipale și a prezentat un plan de punere în aplicare, care a stabilit măsurile necesare pentru atingerea obiectivului într-un interval de timp amânat (și anume până în 2030 în loc de 2025).

În *Raportul de alertă timpurie privind deșeurile*, Comisia a recomandat statelor membre să își accelereze eforturile de îmbunătățire a performanței lor în materie de reciclare. Pe de o parte, Comisia colaborează cu autoritățile naționale și cu părțile interesate pentru a accelera punerea în aplicare a măsurilor necesare pentru îndeplinirea obiectivelor, inclusiv prin finanțare specifică. Pe de altă parte, Comisia întreprinde acțiuni de asigurare a respectării legislației împotriva statelor membre care, pe baza datelor transmise Comisiei, nu îndeplinesc obiectivele Directivei-cadru privind deșeurile⁽²²⁾, ale Directivei privind ambalajele și deșeurile de ambalaje⁽²³⁾ și ale Directivei privind DEEE⁽²⁴⁾.

Datele prezentate de România arată că aceasta nu a îndeplinit obiectivele pentru 2020 privind deșeurile municipale, obiectivele privind ambalajele și deșeurile și obiectivul privind DEEE. Prin urmare, în iulie 2024, a fost inițiată o procedură de constatare a neîndeplinirii obligațiilor⁽²⁵⁾.

Deșeuri municipale

Generarea de deșeuri municipale în România a crescut ușor în ultimii ani (figura 5). În 2022, România a generat 303 kg de deșeuri municipale pe cap de locuitor, cu mult sub media estimată a UE-27 de 513 kg pe cap de locuitor.

România a înregistrat o rată scăzută de reciclare de 12 % în 2022, cu mult sub media estimată a UE-27 de 49 %, iar această tendință a stagnat din 2010. Rata de depozitare a deșeurilor a fost de 74 % în 2022, fără a se înregistra niciun progres din 2010 (figura 6).

România a raportat, de asemenea, date pentru a demonstra conformitatea cu obiectivul de 55 % pentru 2025 privind pregătirea pentru reutilizare și reciclarea. Diferența dintre aceste date (provizorii), în urma obligației de raportare prevăzute de Directiva-cadru privind deșeurile, și datele prezentate în figura 6 (raportarea voluntară) a fost mai mică de 1 punct procentual pentru rata de pregătire pentru reutilizare și de reciclare atât în 2021, cât și în 2022⁽²⁶⁾.

Unul dintre principalele motive ale ratei scăzute de reciclare este rata scăzută de compostare și de digestie anaerobă, deoarece România nu dispune de o capacitate suficientă pentru colectarea separată și tratarea adecvată a biodeșeurilor⁽²⁷⁾. Capacitatea actuală estimată pentru compostarea sau digestia biodeșeurilor colectate separat poate trata doar aproximativ 27 % din cantitatea generată (estimată la aproximativ 1,7 milioane t)⁽²⁸⁾. Rata de incinerare în România este scăzută, dar în creștere, situându-se în prezent la 8 %.

⁽²²⁾ Directiva 2008/98/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 19 noiembrie 2008 privind deșeurile și de abrogare a anumitor directive, [Directiva 2008/98 – RO – Directiva-cadru privind deșeurile – EUR-Lex](#).

⁽²³⁾ Directiva 94/62/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 20 decembrie 1994 privind ambalajele și deșeurile de ambalaje (JO L 365, 31.12.1994, p. 10), [Directiva 94/62 – RO – EUR-Lex](#).

⁽²⁴⁾ Directiva 2012/19/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 4 iulie 2012 privind deșeurile de echipamente electrice și electronice (DEEE) (JO L 197, 24.7.2012, p. 38), [Directiva 2012/19 – RO – EUR-Lex](#) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=celex%3A32012L0019>.

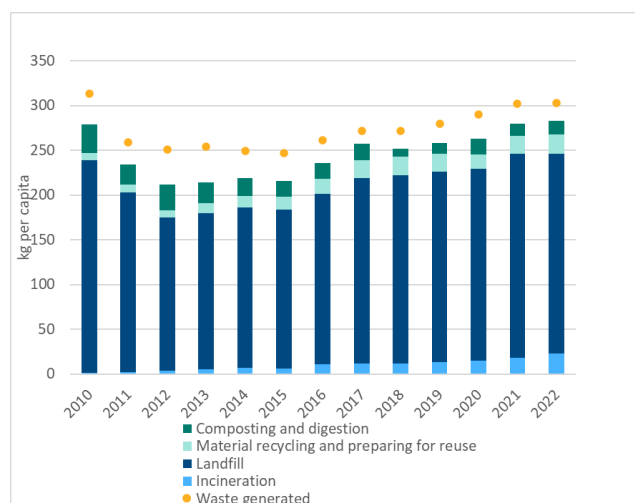
⁽²⁵⁾ INFR(2024)2136; a se vedea, de asemenea, Comisia Europeană, „Pachetul de decizii privind constatarea neîndeplinirii obligațiilor din luna iulie: principalele decizii”, site-ul web al Comisiei Europene, 25 iulie 2024, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/ro/inf_24_3228.

⁽²⁶⁾ Eurostat, informații furnizate de Eurostat cu privire la datele provizorii ca răspuns la obligația de raportare în temeiul articolului 37 alineatul (1) din Directiva-cadru privind deșeurile referitoare la obiectivul privind pregătirea pentru reutilizare și reciclarea deșeurilor municipale [articolul 11 alineatul 2 litera (c)], 2024.

⁽²⁷⁾ Document de lucru al serviciilor Comisiei – Raportul de alertă timpurie pentru România [SWD(2023) 199 final din 8 iunie 2023], <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=SWD:2023:199:FIN>.

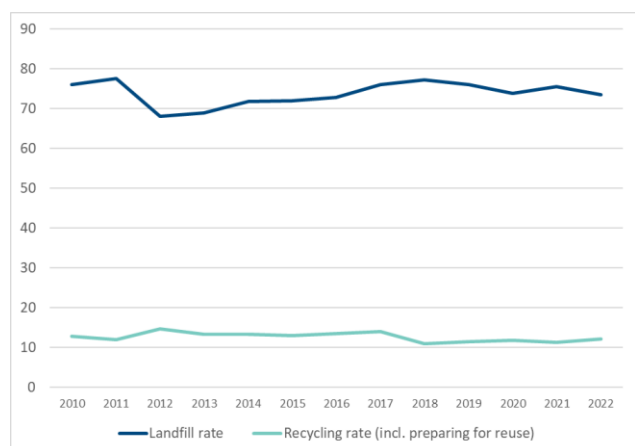
⁽²⁸⁾ Agenția Europeană de Mediu (AEM), „Early warning assessment related to the 2025 targets for municipal and packaging waste – Romania” (Evaluare de alertă timpurie în legătură cu obiectivele pentru 2025 privind deșeurile municipale și deșeurile de ambalaje – România), Copenhaga, 2022, <https://www.eea.europa.eu/publications/many-eu-member-states/romania/view>.

Figura 5: Gestionarea și reciclarea deșeurilor municipale (inclusiv pregătirea pentru reutilizare), 2010-2022

Sursa: Eurostat, „Municipal waste by waste management operations” (Deșeurile municipale în funcție de operațiunile de gestionare), env_wasmun, informații accesate la 22 octombrie 2024, https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ENV_WASMUN/default/table.

Figura 6: Rata reciclării (inclusiv pregătirea pentru reutilizare) și a depozitării deșeurilor (%), 2010-2022

Sursa: Eurostat, „Municipal waste by waste management operations” (Deșeurile municipale în funcție de operațiunile de gestionare), env_wasmun, informații accesate la 22 octombrie 2024,

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ENV_WASMUN/default/table.

Deșeurile de ambalaje

Generarea de deșeuri de ambalaje în România a crescut în ultimii ani (figura 7), în special începând din 2017. Aceasta a crescut de la 72 de kg pe cap de locuitor în 2017 la 127 de kg pe cap de locuitor în 2021, ceea ce este în continuare cu mult sub media europeană estimată la 189 de kg pe cap de locuitor în același an.

În 2021, rata generală de reciclare a deșeurilor de ambalaje a fost de 38 %, cu mult sub media estimată a UE-27 de 64 % în același an. Rata de reciclare a deșeurilor de ambalaje a fluctuat între aproximativ 40 % și 60 % în perioada 2010-2021 (figura 8). Rata de reciclare este determinată în principal de reciclarea ambalajelor din hârtie și carton și a ambalajelor din lemn, deoarece acestea reprezintă cea mai mare parte a deșeurilor de ambalaje. Cu toate acestea, există probleme legate de calitatea datelor în ceea ce privește deșeurile de ambalaje ⁽²⁹⁾. Există o discrepanță mare între rata scăzută de reciclare a deșeurilor municipale și rata moderată de reciclare a deșeurilor de ambalaje și, prin urmare, seturile de date privind deșeurile municipale și cele privind deșeurile de ambalaje indică inconsecvențe ⁽³⁰⁾. Recent, s-au inițiat demersuri de îmbunătățire a sistemului de colectare a datelor și de asigurare a calității datelor (de exemplu, auditul extern al sistemelor de răspundere extinsă a producătorilor) ⁽³¹⁾.

În 2018, legislația națională privind ambalajele și deșeurile de ambalaje (Legea nr. 249/2015) a suferit modificări importante ⁽³²⁾, care au condus la o întrerupere a seriilor cronologice indicate pentru anul de referință 2019. Aceste modificări au condus la o creștere puternică a deșeurilor de ambalaje generate înregistrate, în timp ce volumele reciclate au rămas relativ stabile ⁽³³⁾, ceea ce a condus la o scădere a ratelor de reciclare pentru toate materialele de ambalare.

⁽²⁹⁾ AEM, „Early warning assessment related to the 2025 targets for municipal and packaging waste – Romania” (Evaluare de alertă timpurie în legătură cu obiectivele pentru 2025 privind deșeurile municipale și deșeurile de ambalaje – România), Copenhaga, 2022, <https://www.eea.europa.eu/publications/many-eu-member-states/romania/view>.

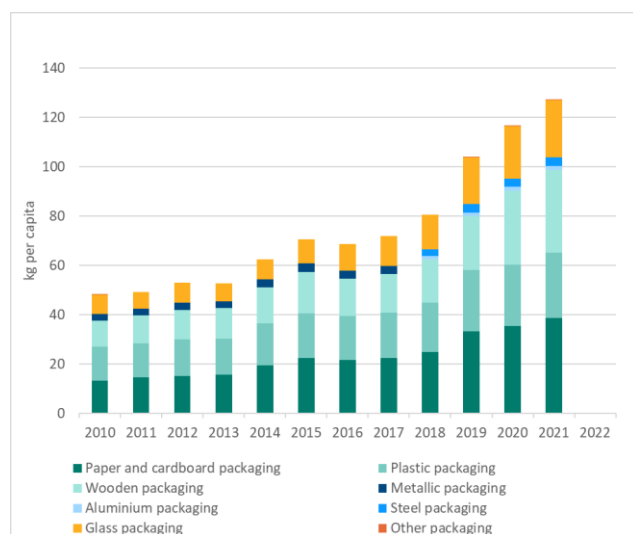
⁽³⁰⁾ AEM, „Early warning assessment related to the 2025 targets for municipal and packaging waste – Romania” (Evaluare de alertă timpurie în legătură cu obiectivele pentru 2025 privind deșeurile municipale și deșeurile de ambalaje – România), Copenhaga, 2022, <https://www.eea.europa.eu/publications/many-eu-member-states/romania/view>.

⁽³¹⁾ AEM, „Early warning assessment related to the 2025 targets for municipal and packaging waste – Romania” (Evaluare de alertă timpurie în legătură cu obiectivele pentru 2025 privind deșeurile

municipale și deșeurile de ambalaje – România), Copenhaga, 2022, <https://www.eea.europa.eu/publications/many-eu-member-states/romania/view>.

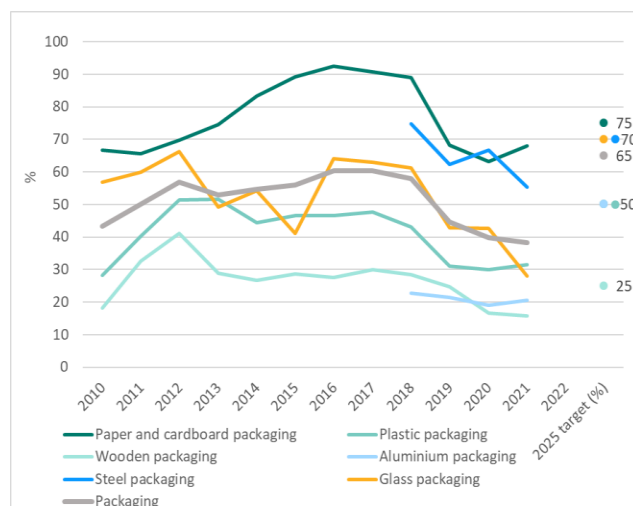
⁽³²⁾ Eurostat, „Country-specific notes referring to data on packaging and packaging waste” (Note specifice fiecărei țări referitoare la datele privind ambalajele și deșeurile de ambalaje), Luxemburg, 2024, https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/Annexes/env_waspac_esms_an_3.pdf.

⁽³³⁾ Eurostat, „Packaging waste by waste management operations” (Deșeurile de ambalaje în funcție de operațiunile de gestionare a deșeurilor), env_waspac, ultima actualizare la 23 octombrie 2024, informații accesate la 28 octombrie 2024, https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ENV_WASPAC_custom_842634/default/table?lang=en.

Figura 7: Generarea de deșeuri de ambalaje, 2010-2022

Sursa: Eurostat, „Packaging waste by waste management operations” (Deșeurile de ambalaje în funcție de operațiunile de gestionare a deșeurilor), env_waspac, ultima actualizare la 23 octombrie 2024, informații accesate la 28 octombrie 2024, https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ENV_WASPAC_cust_om_842634/default/table?lang=en.

Nu există date disponibile pentru 2022. În 2018, legislația națională privind ambalajele și deșeurile de ambalaje (Legea nr. 249/2015) a suferit modificări importante prin Ordonanța de urgență nr. 74/2018. Întrerupere de serie indicată pentru 2019. Începând cu anul de referință 2020, normele de calculare a deșeurilor de ambalaje reciclate s-au modificat în temeiul articolului 6a din Directiva 94/62/CE. Noile norme de raportare s-au aplicat în România începând cu anul de referință 2020.

Figura 8: Ratele de reciclare a deșeurilor de ambalaje (%), 2010-2022

Sursa: Eurostat, „Packaging waste by waste management operations” (Deșeurile de ambalaje în funcție de operațiunile de gestionare a deșeurilor), env_waspac, ultima actualizare la 23 octombrie 2024, informații accesate la 28 octombrie 2024,

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ENV_WASPAC_cust_om_842634/default/table?lang=en.

Nu există date disponibile pentru 2022. În 2018, legislația națională privind ambalajele și deșeurile de ambalaje (Legea nr. 249/2015) a suferit modificări importante prin Ordonanța de urgență nr. 74/2018. Întrerupere de serie indicată pentru 2019. Începând cu anul de referință 2020, normele de calculare a deșeurilor de ambalaje reciclate s-au modificat în temeiul articolului 6a din Directiva 94/62/CE. Noile norme de raportare s-au aplicat în România începând cu anul de referință 2020.

Politici de încurajare a prevenirii generării de deșeuri

Planurile de gestionare a deșeurilor și programele de prevenire a generării de deșeuri sunt esențiale pentru punerea în aplicare deplină a legislației UE în domeniul deșeurilor. În aceste planuri și programe sunt prevăzute măsuri și investiții esențiale pentru asigurarea conformității cu cerințele juridice existente și noi (de exemplu, în materie de prevenire a generării de deșeuri, de colectare separată în cazul anumitor fluxuri de deșeuri, de reciclare și de depozitare a deșeurilor).

În general, legislația UE în domeniul deșeurilor este transpusă în mod corespunzător în legislația română privind deșeurile. Legislația UE privind gestionarea deșeurilor a fost transpusă în legislația națională printr-o serie de legi, inclusiv prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 92/2021 privind regimul deșeurilor, Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2005 privind protecția mediului, Legea serviciului de salubritate (Legea nr. 101/2006), care stabilește obiectivele, principiile organizatorice și obligațiile unităților administrativ-teritoriale, Fondul pentru mediu privind definirea instrumentelor economice pentru (printre altele) gestionarea deșeurilor și reducerea deșeurilor destinate depozitării, precum și dispoziții privind administrarea fondului și diverse alte norme juridice care acoperă fluxuri specifice de deșeuri, cum ar fi ambalajele, DEEE, bateriile, pneurile, materialele plastice de unică folosință și sistemul de garanție-returnare.

Planul național de gestionare a deșeurilor (PNGD) al României și programul național de prevenire a generării de deșeuri sunt valabile până la sfârșitul anului 2025⁽³⁴⁾. PNGD trebuie revizuit pentru a acoperi anii de după 2025 și pentru a asigura conformitatea cu legislația europeană din domeniul deșeurilor.

Fluxurile prioritare de deșeuri pentru prevenire sunt deșeurile alimentare și organice, deșeurile din construcții și demolări, deșeurile periculoase, deșeurile menajere și

⁽³⁴⁾ AEM, „Early warning assessment related to the 2025 targets for municipal and packaging waste – Romania” (Evaluare de alertă timpurie în legătură cu obiectivele pentru 2025 privind deșeurile

municipale și deșeurile de ambalaje – România), Copenhaga, 2022, <https://www.eea.europa.eu/publications/many-eu-member-states/romania/view>.

municipale, hârtia și cartonul, ambalajele, DEEE și bateriile și deșeurile provenite din procesul de fabricație ⁽³⁵⁾.

Sunt specificate obiective cantitative de prevenire a generării de deșeuri, împreună cu indicatorii propuși pentru monitorizare. În special, acestea includ reducerea deșeurilor menajere pe cap de locuitor cu 10 % până în 2027 comparativ cu nivelurile din 2017 și decuplarea generării de deșeuri de ambalaje de creșterea economică (și anume creșterea deșeurilor de ambalaje ar trebui să fie cu cel puțin 10 % mai mică decât creșterea PIB-ului în 2017–2025).

Pentru a reduce deșeurile menajere, risipa alimentară este abordată în cadrul achizițiilor publice și prin acțiuni de sensibilizare, prin marcarea datei pe ambalajele alimentare și prin introducerea unor teme de prevenire a generării de deșeuri în învățământul preuniversitar ⁽³⁶⁾. Acțiunile care vizează reducerea deșeurilor de ambalaje sunt stabilite prin proiectare și reproiectare, precum și prin optimizarea ambalajelor pentru a reduce la minimum utilizarea resurselor ⁽³⁷⁾.

În 2018, România a adoptat Legea nr. 217/2016 privind diminuarea risipei alimentare, care vizează reducerea risipei alimentare de-a lungul întregului lanț de aprovizionare cu alimente. Legea simplifică donarea surplusului de alimente. S-au lansat mai multe proiecte de prevenire a risipei alimentare, cum ar fi proiectul „Banca pentru alimente”, care urmărește redistribuirea de alimente în trei orașe din România ⁽³⁸⁾.

PNGD pentru perioada 2014-2020 a fost primul document național care abordează prevenirea generării de deșeuri, deși impactul acestor măsuri nu a fost încă evaluat. Informațiile privind stimulentele bugetare sau financiare nu sunt specificate în actualul program național de

prevenire a generării de deșeuri (care acoperă perioada 2018-2025) ⁽³⁹⁾.

PNGD se bazează pe 41 de planuri județene de gestionare a deșeurilor și pe planul de gestionare a deșeurilor pentru municipiul București.

Politici de încurajare a colectării separate și a reciclării

Sistemul de colectare separată nu face distincție între deșeurile menajere și deșeurile nemenajere. Colectarea separată a fluxurilor de deșeuri de ambalaje nemenajere este obligatorie. Sistemul se bazează pe containerele pentru materialele reciclabile. Legislația română nu conține o definiție clară a serviciului de colectare separată care urmează să fie furnizat rezidenților și nu se preconizează măsuri de asigurare a respectării legislației. În anul 2020, Garda Națională de Mediu a identificat deficiențe în implementarea cerințelor privind serviciile de colectare a deșeurilor. Nu sunt disponibile informații mai detaliate cu privire la gradul de furnizare a serviciilor pentru colectarea separată ⁽⁴⁰⁾.

România are planuri ferme de a spori serviciile de colectare separată în perioada 2024-2026 cel puțin pentru biodeșeuri, lemn, DEEE, hârtie, metal, plastic și deșeurile de sticlă ⁽⁴¹⁾. Scopul este creșterea ratelor de captare ale colectării separate prin extinderea acoperirii sistemului de puncte de colectare, înființarea de centre de colectare a deșeurilor și furnizarea de unități de compostare pentru gospodăriile din zonele rurale. Investițiile în infrastructura pentru instalațiile de colectare separată și de reciclare sunt sprijinite de UE nu numai prin intermediul politicii de coeziune, ci și al Mecanismului de redresare și reziliență (MRR), planificându-se ca aceste investiții să fie puse în aplicare până la jumătatea anului 2026 ⁽⁴²⁾.

⁽³⁵⁾ Guvernul României, *Planul Național de Gestionare a Deșeurilor*, 2017,

<https://anpm.ro/documents/16755/42624324/Planul+National+de+Gestionare+a+Deșeurilor.pdf/49fb72f1-81e2-4892-b0a9-669c74ce95e4>;

AEM, „Waste Prevention Country Profile – Romania” (Profilul de țară pentru prevenirea generării de deșeuri – România), Copenhaga, 2023,

https://www.eea.europa.eu/themes/waste/waste-prevention/countries/2023-waste-prevention-country-fact-sheets/romania_waste_prevention_2023.

⁽³⁶⁾ AEM, „Waste Prevention Country Profile – Romania” (Profilul de țară pentru prevenirea generării de deșeuri – România), Copenhaga, 2023,

https://www.eea.europa.eu/themes/waste/waste-prevention/countries/2023-waste-prevention-country-fact-sheets/romania_waste_prevention_2023.

⁽³⁷⁾ AEM, „Waste Prevention Country Profile – Romania” (Profilul de țară pentru prevenirea generării de deșeuri – România), Copenhaga, 2023,

https://www.eea.europa.eu/themes/waste/waste-prevention/countries/2023-waste-prevention-country-fact-sheets/romania_waste_prevention_2023.

⁽³⁸⁾ AEM, „Waste Prevention Country Profile – Romania” (Profilul de țară pentru prevenirea generării de deșeuri – România),

Copenhaga, 2023,

https://www.eea.europa.eu/themes/waste/waste-prevention/countries/2023-waste-prevention-country-fact-sheets/romania_waste_prevention_2023.

⁽³⁹⁾ AEM, „Waste Prevention Country Profile – Romania” (Profilul de țară pentru prevenirea generării de deșeuri – România), Copenhaga, 2023,

https://www.eea.europa.eu/themes/waste/waste-prevention/countries/2023-waste-prevention-country-fact-sheets/romania_waste_prevention_2023.

⁽⁴⁰⁾ AEM, „Early warning assessment related to the 2025 targets for municipal and packaging waste – Romania” (Evaluare de alertă timpurie în legătură cu obiectivele pentru 2025 privind deșeurile municipale și deșeurile de ambalaje – România), Copenhaga, 2022,

<https://www.eea.europa.eu/publications/many-eu-member-states/romania/view>.

⁽⁴¹⁾ Astfel cum s-a menționat în răspunsul la cazul de constatare a neîndeplinirii obligațiilor INFR(2024) 2136.

⁽⁴²⁾ Consiliul Uniunii Europene, „Anexă la Decizia de punere în aplicare a Consiliului de modificare a Deciziei de punere în aplicare din 29 octombrie 2021 de aprobare a evaluării planului de redresare și reziliență al României” [2023/0428 (NLE)], 22 noiembrie 2023, <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-15833-2023-ADD-1/ro/pdf>.

În România, răspunderea extinsă a producătorilor se aplică principalelor fluxuri de deșeuri de ambalaje atât menajere, cât și nemenajere și nu se aplică nicio modulare avansată a taxelor (și anume modularea taxelor dincolo de categoriile generale de materiale, cum ar fi taxe mai mari pentru tipurile de plastic greu de reciclat sau combinații de materiale). România nu aplică taxe pe ambalaje, cu excepția celor aplicate pungilor de transport din plastic. Un sistem de garanție-returnare este obligatoriu pentru recipientele de sticlă reîncărcabile. La sfârșitul anului 2023, a fost lansat un sistem pentru a acoperi ambalajele primare nereîncărcabile din sticlă, plastic și metal ⁽⁴³⁾.

Pentru a stimula sortarea la sursă, România a pus în aplicare o schemă de plată în funcție de volum (în funcție de cantitatea de deșeuri generată) în aproximativ două treimi din unitățile administrative teritoriale.

Politici de descurajare a depozitării sau a incinerării

În 2019, România a introdus o interdicție de depozitare a deșeurilor reciclabile și o taxă de depozitare a deșeurilor în valoare de 80 RON/t (16 EUR/t) în 2020, care nu face distincție între deșeurile reziduale și cele biodegradabile. Taxa de depozitare a deșeurilor este considerabil mai mică decât taxa medie de depozitare a deșeurilor aplicată în toate statele membre. România nu aplică nicio taxă pentru incinerarea deșeurilor, deoarece România dispune de o capacitate redusă de incinerare ⁽⁴⁴⁾.

România trebuie să își accelereze progresele în direcția atingerii obiectivului pentru 2025 privind pregătirea pentru reutilizare și reciclarea a 55 % din deșeurile municipale, a obiectivului pentru 2025 privind reciclarea a 65 % din deșeurile de ambalaje și a obiectivului pentru 2035 privind reducerea depozitării de deșeuri la 10 % din deșeurile municipale generate ⁽⁴⁵⁾. Până în 2022, România nu a înregistrat progrese în ceea ce privește îmbunătățirea ratei de pregătire pentru reutilizare și de reciclare a deșeurilor municipale sau reducerea depozitării deșeurilor municipale.

În prezent, România este implicată în patru proceduri de constatare a neîndeplinirii obligațiilor. Două se referă la neînchiderea și nereabilitarea depozitelor de deșeuri; pentru prima procedură de constatare a neîndeplinirii obligațiilor, România plătește penalități de la sfârșitul anului 2023. Până în prezent, România a plătit 4 816 200,00 EUR. Un alt caz de constatare a neîndeplinirii obligațiilor ⁽⁴⁶⁾ se referă la obligația de tratare a deșeurilor înainte de depozitare. România nu dispune încă de o rețea de infrastructură pentru deșeuri pentru tratarea tuturor deșeurilor generate în țară. În sfârșit, un alt caz de constatare a neîndeplinirii obligațiilor, după cum s-a menționat, se referă la neîndeplinirea de către România a obiectivului pentru 2020 privind reciclarea deșeurilor municipale, a obiectivului pentru 2021 privind reciclarea deșeurilor de ambalaje și a obiectivului pentru 2020 privind colectarea DEEE ⁽⁴⁷⁾.

În evaluarea din 2022 a punerii în aplicare a politicilor de mediu (EIR), Comisia a recomandat României să asigure închiderea și reabilitarea depozitelor de deșeuri care nu corespundeau standardelor și să ia măsuri împotriva depozitelor ilegale de deșeuri, să îmbunătățească și să extindă colectarea separată a deșeurilor, să utilizeze instrumente economice, să stabilească obiective de reciclare obligatorii pentru municipalități și să îmbunătățească sistemele de răspundere extinsă a producătorilor în conformitate cu cerințele minime generale privind răspunderea extinsă a producătorilor ⁽⁴⁸⁾. România a înregistrat unele progrese în ceea ce privește închiderea depozitelor de deșeuri care nu corespund standardelor sau ilegale, peste jumătate din depozitele de deșeuri care au făcut obiectul cazului de constatare a neîndeplinirii obligațiilor INFR(2017)2024 fiind deja închise; până în prezent, rămân deschise 29 de depozite de deșeuri, România făcând obiectul sancțiunilor financiare aferente. România a înregistrat progrese satisfăcătoare în ceea ce privește punerea în aplicare a PNGD și a programului de prevenire a generării de deșeuri, deși trebuie în continuare să revizuiască/actualizeze PNGD pentru perioada de după 2025. România a înregistrat unele progrese în ceea ce privește îmbunătățirea și extinderea colectării separate a deșeurilor, precum și

⁽⁴³⁾ <https://returogr.ro/ro>; a se vedea, de asemenea, AEM, *Early warning assessment related to the 2025 targets for municipal and packaging waste – Romania* (Evaluare de alertă timpurie în legătură cu obiectivele pentru 2025 privind deșeurile municipale și deșeurile de ambalaje – România), Copenhaga, 2022, <https://www.eea.europa.eu/publications/many-eu-member-states/romania/view>.

⁽⁴⁴⁾ AEM, „*Early warning assessment related to the 2025 targets for municipal and packaging waste – Romania*” (Evaluare de alertă timpurie în legătură cu obiectivele pentru 2025 privind deșeurile municipale și deșeurile de ambalaje – România), Copenhaga, 2022, <https://www.eea.europa.eu/publications/many-eu-member-states/romania/view>.

⁽⁴⁵⁾ AEM, „*Early warning assessment related to the 2025 targets for municipal and packaging waste – Romania*” (Evaluare de alertă

timpurie în legătură cu obiectivele pentru 2025 privind deșeurile municipale și deșeurile de ambalaje – România), Copenhaga, 2022, <https://www.eea.europa.eu/publications/many-eu-member-states/romania/view>.

⁽⁴⁶⁾ INFR(2020)2355, hotărârea în [cauza C-109/22](#).

⁽⁴⁷⁾ INFR(2024)2136.

⁽⁴⁸⁾ AEM, „*Early warning assessment related to the 2025 targets for municipal and packaging waste – Romania*” (Evaluare de alertă timpurie în legătură cu obiectivele pentru 2025 privind deșeurile municipale și deșeurile de ambalaje – România), Copenhaga, 2022, <https://www.eea.europa.eu/publications/many-eu-member-states/romania/view>.

utilizarea instrumentelor economice. Nu se poate face o evaluare clară a dezvoltării și funcționării programelor de punere în aplicare pentru municipalități în ceea ce privește organizarea colectării separate și îmbunătățirea performanței în materie de reciclare. În sfârșit, România a înregistrat progrese satisfăcătoare în ceea ce privește îmbunătățirea funcționării răspunderii extinse a producătorilor.

România încă nu a ratificat Convenția de la Hong Kong privind reciclarea navelor.

Acțiuni prioritare în 2025

Ca răspuns la rezultatele evaluării de alertă timpurie a AEM pentru România ⁽⁴⁹⁾, Comisia a emis o serie de recomandări de politică pentru îmbunătățirea performanței României în materie de gestionare a deșeurilor ⁽⁵⁰⁾:

- închiderea completă a depozitelor de deșeuri neconforme;
- îmbunătățirea colectării separate la sursă, de exemplu prin instrumente economice, investiții în infrastructura de colectare separată, sortare și reciclare și creșterea gradului de sensibilizare a publicului;
- creșterea gradului de reutilizare a produselor și extinderea infrastructurii de reciclare a deșeurilor

asociate cu nivelurile superioare din ierarhia deșeurilor; în special, îmbunătățirea colectării și creșterea capacității de tratare a biodeșeurilor;

- îmbunătățirea pregătirii pentru reutilizare și a reciclării deșeurilor municipale;
- creșterea ratelor de reciclare a deșeurilor de ambalaje;
- creșterea ratei de colectare și de reciclare a deșeurilor de echipamente electronice și electrice (DEEE);
- îmbunătățirea sistemului de gestionare a calității datelor privind deșeurile de ambalaje pentru a crea seturi de date coerente și verificabile;
- investiții în măsuri de prevenire a generării de deșeuri pentru a reduce cantitatea totală de deșeuri generate;
- asigurarea îndeplinirii obiectivelor pentru 2025 privind deșeurile, în urma recomandărilor formulate de Comisie în rapoartele de alertă timpurie, după caz;
- asigurarea îndeplinirii obiectivelor pentru 2025 privind deșeurile, în urma recomandărilor formulate de Comisie în rapoartele de alertă timpurie, după caz;
- ratificarea Convenției internaționale de la Hong Kong privind reciclarea sigură și ecologică a navelor.

⁽⁴⁹⁾ AEM, *Early warning assessment related to the 2025 targets for municipal and packaging waste* (Evaluare de alertă timpurie în legătură cu obiectivele pentru 2025 privind deșeurile municipale și deșeurile de ambalaje), Copenhaga, 2022, [https://www.eea.europa.eu/publications/many-eu-member-](https://www.eea.europa.eu/publications/many-eu-member-states/romania/view)

⁽⁵⁰⁾ [states/romania/view](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=SWD:2023:199:FIN). Document de lucru al serviciilor Comisiei – Raportul de alertă timpurie pentru România [SWD(2023) 199 final din 8 iunie 2023], <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=SWD:2023:199:FIN>.

2. Biodiversitatea și capitalul natural

Cadrul mondial și cadrul UE privind biodiversitatea

Diversitatea biologică și ecosistemele sănătoase sunt foarte importante pentru societățile noastre, stau la baza economiilor și a bunăstării noastre și sunt esențiale pentru adaptarea la schimbările climatice și atenuarea acestora. Cadrul mondial pentru biodiversitate de la Kunming-Montreal, adoptat în decembrie 2022, stabilește obiective cuprinzătoare și măsurabile pentru combaterea pierderii biodiversității până în 2030. Pentru a pune în aplicare acest cadru mondial și pentru a integra considerațiile privind biodiversitatea în procesul decizional național, UE – precum și toate statele membre – a trebuit să prezinte, până la sfârșitul anului 2024, strategii și planuri de acțiune naționale privind biodiversitatea sau să comunice obiectivele naționale aliniate la obiectivele mondiale. Strategia UE privind biodiversitatea pentru 2030 urmărește să plaseze biodiversitatea UE pe calea redresării până în 2030. Aceasta stabilește obiective cuantificate menite să protejeze și să refacă natura și să gestioneze ecosistemele în mod durabil, precum și măsuri care să permită punerea în aplicare și angajamente de sprijinire a biodiversității la nivel mondial. Un instrument de urmărire a acțiunilor aferente Strategiei privind biodiversitatea ⁽⁵¹⁾ și un tablou de bord al indicatorilor ⁽⁵²⁾ oferă informații cu privire la progresele înregistrate în legătură cu punerea în aplicare. Regulamentul UE privind restaurarea naturii ⁽⁵³⁾, adoptat recent, este primul act legislativ cuprinzător la nivelul UE de acest tip și un instrument-cheie pentru ca UE să îndeplinească obiectivele mondiale în materie de biodiversitate pentru 2030. Acesta stabilește un obiectiv general la nivelul UE de a pune în aplicare măsuri eficiente de restaurare pe 20 % din suprafețele terestre și marine ale UE până în 2030 și pentru toate ecosistemele care au nevoie de restaurare până în 2050. Pentru a realiza acest lucru, regulamentul stabilește obiective de restaurare și de menținere a ecosistemelor, care sunt obligatorii pentru statele membre, precum și un cadru eficient de punere în aplicare bazat pe planuri naționale de restaurare.

Strategia privind biodiversitatea este principalul instrument utilizat de UE pentru a-și îndeplini obligația care îi revine în temeiul Cadrului mondial pentru

biodiversitate. Comisia a prezentat Convenției privind diversitatea biologică raportul său privind obiectivele UE aliniate la Cadrul mondial pentru biodiversitate care decurg din Strategia UE privind biodiversitatea și din alte instrumente de politică din cadrul Pactului verde european.

Strategiile și planurile de acțiune naționale privind biodiversitatea ale statelor membre trebuie să ofere cadre coerente pentru realizarea pe plan național a obiectivelor în materie de biodiversitate stabilite la nivel mondial și la nivelul UE pentru 2030. În conformitate cu obligațiile la nivel mondial, strategiile și planurile de acțiune naționale privind biodiversitatea ar trebui să includă, de asemenea, un plan de finanțare pentru biodiversitate și un plan de consolidare a capacităților, bazate pe evaluări ale nevoilor, precum și o imagine de ansamblu a indicatorilor naționali utilizați pentru măsurarea progreselor.

România încă nu a prezentat Convenției privind diversitatea biologică o strategie și un plan de acțiune național actualizat privind biodiversitatea sau obiective naționale în urma adoptării Cadrului mondial pentru biodiversitate.

UE urmărește să aloce pentru obiectivele în materie de biodiversitate cel puțin 7,5 % din cheltuielile anuale din cadrul bugetului UE în 2024, acestea urmând să crească la 10 % în 2026 și 2027. Detalii privind situația în România în ceea ce privește finanțarea pentru biodiversitate sunt prezentate în capitolul 5.

Acțiune prioritară în 2025

- prezentarea în cadrul Convenției privind diversitatea biologică a unei versiuni actualizate a strategiei și a planului de acțiune național privind biodiversitatea sau a obiectivelor naționale în urma adoptării Cadrului mondial pentru biodiversitate de la Kunming-Montreal.

⁽⁵¹⁾ Instrumentul de urmărire a acțiunilor aferente Strategiei UE privind biodiversitatea (<https://dopa.jrc.ec.europa.eu/kcbd/actions-tracker/>).

⁽⁵²⁾ Tabloul de bord pentru Strategia UE privind biodiversitatea (<https://dopa.jrc.ec.europa.eu/kcbd/EUBDS2030-dashboard/?version=1>).

⁽⁵³⁾ Regulamentul (UE) 2024/1991 al Parlamentului European și al

Consiliului din 24 iunie 2024 privind restaurarea naturii și de modificare a Regulamentului (UE) 2022/869 (JO L, 2024/1991, 29.7.2024), <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1991/oj>; a se vedea, de asemenea, pagina web a Comisiei privind acest regulament (https://environment.ec.europa.eu/topics/nature-and-biodiversity/nature-restoration-law_en).

Protecția și restaurarea naturii – Natura 2000

Natura 2000⁽⁵⁴⁾, cea mai amplă rețea coordonată de zone protejate din lume, este esențială pentru realizarea obiectivelor stabilite în Directiva Păsări și în Directiva Habitate. Aceste obiective sunt protejarea, conservarea și asigurarea supraviețuirii pe termen lung a celor mai valoroase și mai periclitate specii și habitate din Europa, precum și a ecosistemelor la baza cărora stau acestea. Etapele-cheie în vederea îndeplinirii obiectivelor Directivei Păsări și ale Directivei Habitate sunt (i) crearea unei rețele Natura 2000 complete și coerente, (ii) desemnarea siturilor de importanță comunitară (SIC-uri) drept arii speciale de conservare (ASC-uri)⁽⁵⁵⁾ și (iii) gestionarea eficientă a tuturor siturilor Natura 2000 prin stabilirea unor obiective și măsuri de conservare specifice fiecărui sit.

Crearea unei rețele coerente de situri Natura 2000

Crearea unei rețele complete și coerente de situri Natura 2000 reprezintă o piatră de temelie a angajamentelor internaționale ale UE, în temeiul Strategiei privind biodiversitatea și al Cadrelor mondiale pentru biodiversitate, de a proteja din punct de vedere juridic cel puțin 30 % din suprafețele sale terestre și 30 % din suprafețele sale marine până în 2030.

Îndeplinirea acestor angajamente necesită punerea în aplicare deplină a articolului 3 din Directiva Habitate. Rețeaua Natura 2000 ar trebui să reprezinte o rețea ecologică deplină și coerentă, compusă din situri care găzduiesc tipuri de habitate naturale și specii de interes comunitar. Natura 2000 permite menținerea sau, după caz, readucerea la un stadiu corespunzător de conservare în aria lor de extindere naturală a tipurilor de habitate naturale și a habitatelor speciilor respective.

În România se regăsesc 87 de tipuri de habitate⁽⁵⁶⁾ și 245 de specii⁽⁵⁷⁾ care intră în domeniul de aplicare al

Directivei Habitate. Pe teritoriul țării se află, de asemenea, populații de păsări din 148 de taxoni enumerați în anexa I la Directiva Păsări⁽⁵⁸⁾.

Astfel cum se arată în figura 9, în 2023, 22,7 % din teritoriul național terestru al României era acoperit de situri Natura 2000 (acoperirea UE: 18,6 %). Ariile de protecție specială (APS) clasificate în temeiul Directivei Păsări acopereau 15,6 % (acoperirea UE: 12,8 %), iar SIC-urile desemnate în temeiul Directivei Habitate acopereau 16,9 % din teritoriu (acoperirea UE: 14,3 %).

În România, există 606 situri Natura 2000, dintre care 9 situri marine. Din ultima evaluare a părții reprezentate de SIC-uri în rețeaua Natura 2000 reiese că există o serie de deficiențe, ceea ce înseamnă că România trebuie să își mai completeze rețeaua Natura 2000. În iulie 2019 a fost deschisă o procedură de constatare a neîndeplinirii obligațiilor⁽⁵⁹⁾.

Având în vedere atât zonele acoperite de Natura 2000, cât și alte zone protejate desemnate la nivel național, România protejează din punct de vedere juridic 23,5 % din suprafețele sale terestre (acoperirea UE-27: 26,1 %) și 21,4 % din suprafețele sale marine (acoperirea UE-27: 12,3 %)⁽⁶⁰⁾.

⁽⁵⁴⁾ Natura 2000 cuprinde situri de importanță comunitară (SIC-uri) desemnate în temeiul Directivei Habitate, precum și arii de protecție specială (APS-uri) clasificate în temeiul Directivei Păsări. Numărul de zone protejate din figura 9 nu concordă cu totalul SIC plus APS, deoarece unele SIC și APS se suprapun. O ASC este un SIC desemnat de un stat membru.

⁽⁵⁵⁾ SIC-urile sunt desemnate în temeiul Directivei Habitate, în timp ce APS-urile sunt desemnate în temeiul Directivei Păsări. Cifrele referitoare la acoperire nu concordă, deoarece unele SIC-uri și APS-uri se suprapun.

⁽⁵⁶⁾ AEM, „Number of habitats and species per Member State” (Numărul de habitate și specii din fiecare stat membru), tablou de bord în temeiul articolului 17, total potrivit anexei I, 19 decembrie 2019, <https://www.eea.europa.eu/en/analysis/maps-and-charts/general-information-on-habitats-and-species-article-17-national-summary-dashboards-archived>.

⁽⁵⁷⁾ AEM, „Number of habitats and species per Member State” (Numărul de habitate și specii din fiecare stat membru), tablou de bord în temeiul articolului 17, 19 decembrie 2019,

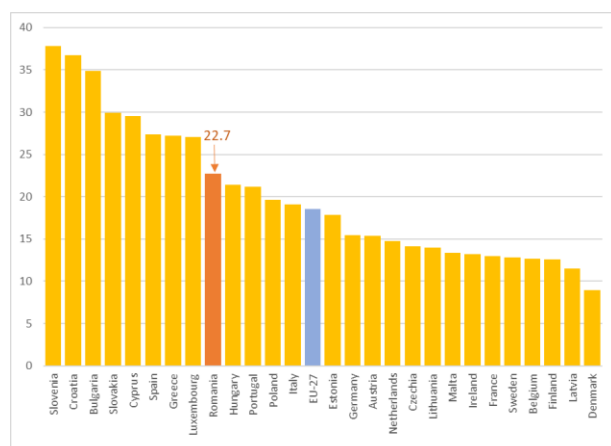
<https://www.eea.europa.eu/themes/biodiversity/state-of-nature-in-the-eu/article-17-national-summary-dashboards/general-information-on-habitats-and-species>.

⁽⁵⁸⁾ AEM, „Number of bird species/populations per Member State” (Numărul de specii/populații de păsări din fiecare stat membru), tablou de bord în temeiul articolului 12, total potrivit anexei I, ultima actualizare la 11 mai 2023, <https://www.eea.europa.eu/themes/biodiversity/state-of-nature-in-the-eu/article-12-national-summary-dashboards/general-information-on-bird-species-populations>. În acest calcul se ține seama numai de taxonii de păsări pentru care s-au solicitat informații.

⁽⁵⁹⁾ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/ro/INF_19_4251.

⁽⁶⁰⁾ Setul de date Eurostat env_bio4, procentul de zone protejate pentru 2022, informații accesate în martie 2025, https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/env_bio4/default/table?lang=en.

Figura 9: Suprafața acoperită de zone terestre protejate Natura 2000 pe state membre (%), 2023

Sursa: Agenția Europeană de Mediu (AEM), „Natura 2000 Barometer” (Barometrul Natura 2000), date din 2023, informații accesate în martie 2025, <https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/dashboards/natura-2000-barometer>.

Desemnarea ariilor speciale de conservare și stabilirea obiectivelor și măsurilor de conservare specifice fiecărui sit

Pentru a se asigura că SIC-urile contribuie la obiectivele Directivei Habitate, statele membre trebuie să le desemneze drept ASC-uri, stabilind obiective de conservare specifice fiecărui sit pe baza nevoilor ecologice ale speciilor și habitatelor prezente în situri. Obiectivele de conservare specifice fiecărui sit trebuie definite în termeni de atribute și ținte care să acopere proprietățile caracteristici de interes care sunt necesare pentru a descrie starea sa ca fiind favorabilă sau nefavorabilă. Aceste obiective trebuie să abordeze principalele presiuni și amenințări prezente în cadrul sitului respectiv. Articolul 6 din Directiva Habitate prevede obligația statelor membre de a stabili și de a pune în aplicare măsuri de conservare pentru realizarea obiectivelor siturilor.

Întrucât România nu a desemnat SIC-uri drept ASC-uri și nu a stabilit obiective și măsuri de conservare specifice fiecărui sit, Comisia a deschis, în iulie 2020, o procedură de constatare a neîndeplinirii obligațiilor în legătură cu 383 de situri ⁽⁶¹⁾. În 2023 și 2024, România a desemnat 213 SIC-uri drept ASC-uri în cadrul procedurilor de constatare a neîndeplinirii obligațiilor, precum și alte 9 situri care nu au făcut obiectul procedurii.

Dintr-un total de 606 situri Natura 2000, 339 au deja planuri de management aprobate, în timp ce 267 nu dispun încă de astfel de planuri. România s-a angajat să continue activitatea de elaborare a planurilor de

management pentru siturile care nu dispun de acestea. S-a înregistrat o întârziere semnificativă în elaborarea și aprobarea planurilor de management. De asemenea, este necesar să se actualizeze planurile de management existente și depășite.

Fondurile din cadrul politicii de coeziune pentru perioada 2014–2020 au finanțat, prin intermediul programului operațional de infrastructură mare, elaborarea a 243 de planuri de gestionare și punerea în aplicare a unor măsuri active de conservare pentru 45 de situri (care acoperă 243 735 ha). Aceste proiecte, nefinalizate la momentul respectiv, au fost introduse treptat în perioada de programare 2021–2027 în cadrul programului de dezvoltare durabilă. În plus, programul sprijină elaborarea de noi planuri de management pentru siturile Natura 2000, elaborarea planurilor de acțiune privind speciile și punerea în aplicare a măsurilor de menținere/îmbunătățire a stadiului de conservare a speciilor și habitatelor. Planul național de redresare și reziliență al României oferă, de asemenea, sprijin pentru actualizarea planurilor de gestionare.

În august 2024, Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor a anunțat fuziunea Agenției Naționale pentru Arii Naturale Protejate, a Agenției Naționale pentru Protecția Mediului și a organismelor subordonate acestora. Agenția Națională pentru Mediu și Arii Protejate (ANMAP), recent înființată, și-a asumat responsabilitatea pentru gestionarea majorității siturilor Natura 2000, activitatea coordonată anterior de Agenția Națională pentru Arii Naturale Protejate, care se confrunta de mult timp cu probleme de capacitate. Cu toate acestea, agenția a devenit operațională abia la 3 aprilie 2025. Va fi necesară consolidarea capacității sale administrative, astfel încât zonele protejate să beneficieze de o gestionare solidă.

Acțiuni prioritare în 2025

- finalizarea procesului de desemnare a siturilor Natura 2000;
- asigurarea punerii în aplicare eficace a planurilor de management Natura 2000 și a unei capacități administrative și a unei finanțări suficiente atât pentru Natura 2000, cât și pentru punerea în aplicare a Regulamentului privind restaurarea naturii; asigurarea punerii în aplicare a cadrului de acțiune prioritară pentru perioada 2021-2027;
- intensificarea eforturilor de colectare a unor date fiabile privind stadiul de conservare a habitatelor și a speciilor, precum și privind prevalența acestora la nivel de sit; având în vedere cele de mai sus, luarea în considerare a creării unui organism responsabil cu monitorizarea și raportarea pentru a se asigura că

⁽⁶¹⁾

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/ro/INF_2

[O 1212](#).

datele nu sunt furnizate doar ad-hoc pe bază de contract.

Refacerea speciilor

Unul dintre obiectivele stabilite de Strategia privind biodiversitatea este ca, până în 2030, tendințele de conservare sau starea speciilor protejate să nu se deterioreze în continuare. Strategia UE privind biodiversitatea prevede, de asemenea, că statele membre ar trebui să se asigure că cel puțin 30 % din speciile care nu sunt în prezent într-un stadiu corespunzător de conservare ating acest stadiu sau înregistrează progrese în acest sens (de exemplu, prezentând o dinamică pozitivă a populației sau o arie de extindere și o dimensiune a habitatului stabilă sau în creștere) până în 2030. Potrivit Agenției Europene de Mediu (AEM), pe baza raportării prevăzute la articolul 17 din Directiva Habitate, un sfert dintre speciile din UE erau într-un stadiu bun de conservare în 2018 ⁽⁶²⁾.

Unul dintre obiectivele principale ale Directivei Habitate este menținerea sau readucerea la un stadiu corespunzător de conservare a tuturor speciilor de interes comunitar. În plus, Directiva Păsări urmărește, de asemenea, să asigure faptul că toate păsările sălbatice din UE se află în siguranță. Pentru a atinge aceste obiective, va fi necesar să se abordeze principalele presiuni și amenințări. Directiva Păsări și Directiva Habitate stabilesc un cadru de norme de protecție a speciilor și norme privind conservarea habitatelor și a speciilor pentru a combate aceste amenințări.

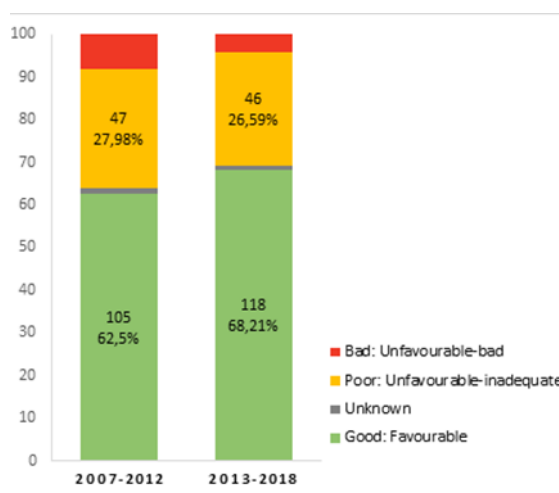
Potrivit raportului prezentat de România cu privire la stadiul de conservare a habitatelor și a speciilor care intră în domeniul de aplicare al articolului 17 din Directiva Habitate pentru perioada 2013-2018, aproximativ 68 % dintre habitate și 46 % dintre specii se aflau într-o stadiu bun de conservare. În ceea ce privește păsările, aproximativ 19 % din speciile reproducătoare au prezentat tendințe stabile sau de creștere pe termen scurt a populației (în cazul speciilor care ierneză, ponderea a fost de 15 %).

Cu toate acestea, în ceea ce privește raportul pentru perioada 2013-2018, au existat probleme cu datele raportate, în special incertitudini cu privire la amploarea reală și starea reală a ecosistemelor din România. România a adoptat un document de orientare pentru monitorizarea păsărilor de interes comunitar în 2021 și un alt document pentru monitorizarea habitatelor de interes comunitar în 2023.

În temeiul articolului 17 din Directiva Habitate, statele

membre au obligația de a raporta o dată la șase ani cu privire la stadiul de conservare a habitatelor și a speciilor. Raportarea în cadrul ciclului curent de raportare, care acoperă perioada 2019-2024, trebuie prezentată în iulie 2025. Figurile 10 și 11 prezintă cele mai recente date disponibile privind stadiul de conservare.

Figura 10: Evaluarea stadiului de conservare a habitatelor pentru perioadele de raportare 2007-2012 și 2013-2018

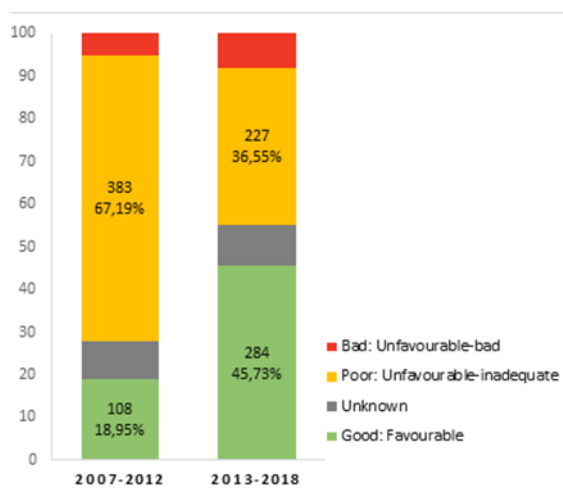
NB: Valorile indicate pentru perioadele 2007-2012 și 2013-2018 nu sunt neapărat direct comparabile, deoarece modificările stadiului de conservare a ariilor într-un stat membru pot rezulta mai degrabă din modificări ale metodelor sau din utilizarea unor date mai bune decât din modificări reale. Evaluările au fost efectuate la nivelul regiunilor biogeografice.

Sursa: AEM, „Conservation status and trends of habitats and species” (Stadiul de conservare și tendințele habitatelor și ale speciilor), 19 decembrie 2019, informații accesate în februarie 2025, <https://www.eea.europa.eu/en/analysis/maps-and-charts/conservation-status-and-trends-article-17-national-summary-dashboards-archived>.

⁽⁶²⁾ AEM, „State of Nature in the EU: Results from reporting under the Nature Directives 2013–2018” (Starea naturii în UE: rezultatele raportării în temeiul directivelor privind natura 2013-

2018), Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, Luxemburg, 2020, <https://www.eea.europa.eu/publications/state-of-nature-in-the-eu-2020>.

Figura 11: Evaluarea stadiului de conservare a speciilor pentru perioadele de raportare 2007-2012 și 2013-2018

NB: Valorile indicate pentru perioadele 2007-2012 și 2013-2018 nu sunt neapărat direct comparabile, deoarece modificările stadiului de conservare a ariilor într-un stat membru pot rezulta mai degrabă din modificări ale metodelor sau din utilizarea unor date mai bune decât din modificări reale.

Sursa: AEM, „Conservation status and trends of habitats and species” (Stadiul de conservare și tendințele habitatelor și ale speciilor), 19 decembrie 2019, informații accesate în februarie 2025, <https://www.eea.europa.eu/en/analysis/maps-and-charts/conservation-status-and-trends-article-17-national-summary-dashboards-archived>.

Agricultura constituie de departe cea mai mare presiune asupra habitatelor. În cazul speciilor, principalele presiuni sunt reprezentate de dezvoltarea, construcția și utilizarea de infrastructuri și extracția și cultivarea de resurse vii. România a înregistrat progrese în ceea ce privește adoptarea de planuri de management pentru siturile Natura 2000, însă aproape jumătate dintre aceste planuri lipsesc încă. România trebuie să facă, de asemenea, progrese importante în ceea ce privește gestionarea eficientă a acestor situri.

Instrumentul financiar pentru mediu (LIFE) a sprijinit doar câteva proiecte de conservare a naturii în ultimii ani ⁽⁶³⁾. Numărul este deosebit de scăzut pentru o țară precum România. Cu toate acestea, proiectele respective includ protejarea și restaurarea pădurilor din Carpații Meridionali (LIFE Carpathia) ⁽⁶⁴⁾, conservarea gândacilor saproxilici în Carpații Orientali (LIFE Rosalia) ⁽⁶⁵⁾ și dezvoltarea unei abordări bazate pe cooperare pentru buna gestionare a pajiștilor Natura 2000 (LIFE TransilvaCooperation) ⁽⁶⁶⁾.

În cadrul planului național de redresare și reziliență al României, a fost introdusă o reformă în ceea ce privește

sistemul de gestionare a ariilor naturale protejate pentru punerea în aplicare coerentă și eficientă a Strategiei privind biodiversitatea. Obiectivul reformei este de a se operaționaliza cadrul actual de desemnare a ariilor naturale protejate, în special prin instituirea unui mecanism de corelare a legislației specifice sectoarelor individuale de activitate cu impact asupra biodiversității, și anume educația, agricultura, silvicultura, cinegetica, turismul, organizarea teritoriului, transporturile și energia.

În cadrul EIR din 2022, s-au stabilit o serie de acțiuni prioritare în ceea ce privește România. Deși a înregistrat unele progrese în ceea ce privește punerea în aplicare a măsurilor incluse în cadrul de acțiune prioritară și elaborarea unor obiective de conservare specifice fiecărui sit, progresele în majoritatea domeniilor au fost insuficiente sau inexistente. Prin urmare, majoritatea acțiunilor prioritare anterioare sunt încă relevante.

Refacerea ecosistemelor

Ecosistemele agricole

Strategia privind biodiversitatea contribuie, alături de politica agricolă comună (PAC), la sprijinirea tranziției către o agricultură durabilă. Strategia a stabilit cinci obiective comune legate de agricultură pentru 2030, și anume:

- reducerea cu 50 % a utilizării globale a pesticidelor chimice – și a riscurilor aferente acestora;
- reducerea cu 50 % a utilizării pesticidelor mai periculoase;
- reducerea cu 50 % a pierderilor de nutrienți din cauza utilizării îngrășămintelor (ceea ce va conduce la o reducere cu 20 % a utilizării îngrășămintelor), asigurându-se, în același timp, că nu se deteriorează fertilitatea solului;
- readucerea a cel puțin 10 % din suprafața agricolă în zone cu elemente de peisaj de mare diversitate și
- creșterea suprafețelor destinate agriculturii ecologice la cel puțin 25 %.

„Viziunea pentru agricultură și sectorul alimentar” ⁽⁶⁷⁾, adoptată de Comisia Europeană în februarie 2025, stabilește o foaie de parcurs pentru un sistem agroalimentar atractiv, competitiv, durabil și echitabil pentru generațiile actuale și viitoare. Pentru a asigura un viitor durabil pentru agricultura UE, este esențial ca aceste patru domenii prioritare să fie urmărite împreună și ca sprijinul public și privat să fie direcționat în mod

⁽⁶³⁾ Consiliul Uniunii Europene, „Anexă la Decizia de punere în aplicare a Consiliului de modificare a Deciziei de punere în aplicare din 29 octombrie 2021 de aprobare a evaluării planului de redresare și reziliență al României” [2023/0428 (NLE)], 22 noiembrie 2023, <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-15833->

2023-ADD-1/ro/pdf.

⁽⁶⁴⁾ <https://www.carpathia.org/ro/life-carpathia/>.

⁽⁶⁵⁾ <https://liferosalia.ro/>.

⁽⁶⁶⁾ <https://fundatia-adept.org/projects/life-transilvacoperation/>.

⁽⁶⁷⁾ https://agriculture.ec.europa.eu/overview-vision-agriculture-food/vision-agriculture-and-food_ro.

adekvat către acest obiectiv.

Politica agricolă comună (PAC) și planurile strategice naționale PAC sunt instrumente-cheie pentru a facilita și a consolida eforturile fermierilor europeni de a proteja biodiversitatea și mediul în general. Comisia a aprobat planurile strategice PAC ale statelor membre în 2022 pentru perioada de programare 2023-2027. PAC este cea mai mare sursă de finanțare dedicată sprijinirii biodiversității și joacă un rol semnificativ în punerea în aplicare a politicii de mediu a UE. Planurile strategice ar trebui să sprijine în continuare protecția solului, a apei, a calității aerului și a biodiversității.

Deși anumiți indicatori de rezultat ai PAC se axează pe intervenții favorabile practicilor agricole durabile care regenerează ecosistemele, impactul acestor măsuri este dificil de evaluat. Utilizarea programelor ecologice este voluntară pentru fermieri.

Suprafața agricolă utilizată în România a crescut de la 13 733 140 ha în 2012 la 13 904 640 ha în 2013 și, ulterior, a scăzut la 12 677 580 ha în 2022 ⁽⁶⁸⁾.

Elementele de peisaj sunt fragmente mici de vegetație neproductivă și de obicei – dar nu exclusiv – seminaturale prezente pe terenurile agricole sau adiacente acestora. Ele oferă servicii ecosistemice și sprijin pentru biodiversitate. Indicatorul „ponderea terenurilor agricole acoperite cu elemente de peisaj” este raportul dintre suprafața acoperită de elemente de peisaj și suprafața acoperită de terenuri agricole. Pe baza estimărilor privind elementele de peisaj din Studiul-cadru privind utilizarea și ocuparea terenurilor, ponderea terenurilor agricole acoperite de elemente de peisaj neproductive în România este de 3,4 %, sub media UE. La nivelul UE, elementele de peisaj acoperă 5,6 % din terenurile agricole.

În 2024, regulamentele de bază aferente PAC au fost modificate ⁽⁶⁹⁾ în ceea ce privește, printre altele, standardele privind bunele condiții agricole și de mediu (GAEC) ale terenurilor. Aceste modificări au eliminat obligația fermierilor care beneficiază de sprijin pe

suprafață în cadrul PAC de a avea o pondere minimă de 3–4 % de suprafețe neproductive sau elemente de peisaj în ferma lor. Regulamentele modificate nu elimină obligația în temeiul standardului GAEC 8 de a păstra elementele de peisaj existente, dar stabilesc obligația statelor membre de a institui și de a oferi sprijin pentru scheme ecologice care vizează practici pentru menținerea unor zone neproductive, cum ar fi terenurile lăsate în pârloagă, și pentru stabilirea de noi elemente de peisaj pe terenurile arabile.

Regulamentul privind restaurarea naturii ⁽⁷⁰⁾, adoptat recent, se axează pe restaurarea ecosistemelor agricole și prevede obligația statelor membre de a pune în aplicare măsuri care să vizeze atingerea unei tendințe crescătoare la nivel național în ceea ce privește cel puțin doi dintre cei trei indicatori pentru ecosistemele agricole ⁽⁷¹⁾. Unul dintre acești indicatori este „ponderea terenurilor agricole cu elemente de peisaj de mare diversitate”.

Practicile agricole ecologice sunt extrem de benefice pentru biodiversitate. Astfel cum se arată în figura 12, se estimează că 5,08 % din suprafața de terenuri a României se utilizează pentru agricultura ecologică. Acesta este al șaselea cel mai scăzut rezultat din UE și cu mult sub media UE de 10,50 % ⁽⁷²⁾. România nu contribuie suficient la atingerea obiectivului ca 25 % din terenurile agricole ale UE să fie utilizate pentru agricultura ecologică până în 2030.

⁽⁶⁸⁾ Eurostat, „Utilised agricultural area by categories” (Suprafața agricolă utilizată pe categorii), tag00025, informații accesate la 5 decembrie 2024, <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tag00025/default/table?lang=en>.

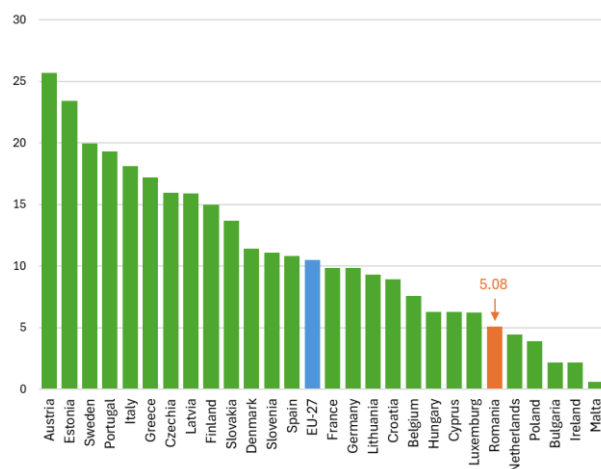
⁽⁶⁹⁾ Regulamentul (UE) 2024/1468 al Parlamentului European și al Consiliului din 14 mai 2024 de modificare a Regulamentelor (UE) 2021/2115 și (UE) 2021/2116 în ceea ce privește standardele privind bunele condiții agricole și de mediu, schemele pentru climă, mediu și bunăstarea animalelor, modificările planurilor strategice PAC, revizuirea planurilor strategice PAC și derogările de la controale și sancțiuni (JO L, 2024/1468, 24.5.2024), <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1468/oj>.

⁽⁷⁰⁾ Regulamentul (UE) 2024/1991 al Parlamentului European și al Consiliului din 24 iunie 2024 privind restaurarea naturii și de modificare a Regulamentului (UE) 2022/869 (JO L, 2024/1991, 29.7.2024), <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1991/oj>.

⁽⁷¹⁾ Cei trei indicatori sunt „indicele fluturilor de câmp”, „stocul de carbon organic din solurile minerale cultivate” și „ponderea terenurilor agricole cu elemente de peisaj de mare diversitate”.

⁽⁷²⁾ Această valoare se bazează pe cele mai recente informații disponibile furnizate de Eurostat, în prezent în curs de revizuire; Comisia Europeană, „Agriculture biologique au sein de l'Union européenne”, fișă informativă, Bruxelles, 2024, https://agriculture.ec.europa.eu/document/download/c67458ed-ec50-4762-ae68-341763ab93c2_fr?filename=factsheet-organic-farming_fr.pdf&prefLang=en.

Figura 12: Proportia agriculturii ecologice din suprafata agricola utilizata totala pe state membre (%), in 2022

Sursa: Eurostat, „Area under organic farming” (Suprafata destinata agriculturii ecologice), sdg_02_40, informatii accesate la 5 decembrie 2024, https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/sdg_02_40/default/table?lang=en.

România este statul membru cu cel mai mare număr de ferme (aproximativ 2,9 milioane de exploatații agricole); 9 din 10 ferme (90,3 % sau 2,6 milioane de ferme) erau mai mici de 5 ha, însă 0,9 % din fermele cu o dimensiune de cel puțin 50 ha exploatau puțin peste jumătate (54,0 %) din suprafata agricola utilizata din țară. Combinarea agriculturii intensive practicate de fermele mari cu agricultura de subzistență practicata de fermele mici conduce la o situatie generală relativ bună în ceea ce privește emisiile de GES, nivelurile de nitrati din apele subterane și starea biodiversității. Printre principalele provocări pentru mediu și amenajarea teritoriului se numără cele două tipuri de presiuni: riscul de abandonare a activităților agricole în unele zone și presiunile exercitate de intensificare în altele. Ample suprafete agricole sunt afectate de fenomene de degradare a solului (eroziune, alunecări de teren și deșertificare), fenomene de risc care se preconizează că se vor intensifica odată cu agravarea efectelor schimbările climatice. Sistemele de irigații sunt în cea mai mare parte degradate și funcționează necorespunzător ⁽⁷³⁾.

Acțiuni prioritare în 2025

- punerea în aplicare a eco-schemelor de mediu și a măsurilor și practicilor de agromediu pentru a răspunde nevoilor de mediu ale României;

- punerea în aplicare și intensificarea adoptării practicilor agricole ecologice.

Ecosistemele solului

Solul este o resursă finită și extrem de fragilă. Degradarea sa tot mai mare reprezintă o amenințare la adresa securității alimentare a UE și a rezilienței la schimbările climatice, a adaptării la acestea și a atenuării acestora.

Strategia UE privind solul, adoptată în noiembrie 2021, urmărește să sprijine protecția solului, gestionarea durabilă a solurilor și refacerea solurilor degradate pentru atingerea obiectivelor din Pactul verde, precum și neutralitatea din punctul de vedere al degradării terenurilor până în 2030.

Acest lucru presupune:

- prevenirea degradării solului într-o măsură și mai mare;
- gestionarea durabilă a solului, ca nouă normalitate;
- luarea de măsuri pentru refacerea ecosistemelor.

Propunerea de directivă privind monitorizarea și reziliența solului ⁽⁷⁴⁾ urmărește să introducă prima legislație cuprinzătoare privind protecția tuturor solurilor din UE. În cazul în care directiva va fi adoptată, statele membre vor trebui să o transpună în legislația națională și să o pună în aplicare, începând cu instituirea sistemelor de guvernanta și a unui cadru de monitorizare solid, pe baza cadrelor naționale existente de monitorizare a solului. Obiectivul propunerii de directivă este de a furniza date mai bune și mai comparabile privind sănătatea solului, în vederea obținerii unor soluri sănătoase până în 2050.

Degradarea ecosistemelor solului cuprinde mai multe aspecte. Propunerea de directivă prevede obligația statelor membre să evalueze sănătatea solului pe baza unui set de indicatori comuni și să definească măsurile de regenerare necesare. Solurile impermeabilizate reprezintă un factor important în monitorizarea schimbării destinației terenurilor și reprezintă o presiune importantă asupra naturii și biodiversității. Alte aspecte referitoare la soluri care au legătură cu degradarea terenurilor sunt eroziunea solului, tasarea solului, pierderea carbonului organic din sol, contaminarea solului, salinizarea solului și prezența în sol a azotului și a fosforului în exces. Evaluarea impactului care însoțește propunerea și care se bazează pe datele disponibile în

⁽⁷³⁾ Document de lucru al serviciilor Comisiei – Recomandările Comisiei pentru planul strategic PAC al României [SWD(2020) 391 final din 18 decembrie 2020], <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX%3A52020SC0391>.

⁽⁷⁴⁾ Propunere de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind monitorizarea și reziliența solului (Legea privind monitorizarea solului) [COM(2023) 416 final din 5 iulie 2023], <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=celex:52023PC0416>.

Observatorul UE al solului indică următoarele probleme legate de degradarea solului în România ⁽⁷⁵⁾.

Cea mai mare contribuție la solurile nesănătoase din România o are pierderea carbonului organic din solurile minerale ⁽⁷⁶⁾, care afectează 31 % din teritoriul național și 71 % din terenurile cultivate și pajiști. 22 % din terenuri suferă o eroziune nesustenabilă a solului din cauza apei, a vântului, a lucrărilor solului și a recoltării, ceea ce reprezintă 59 % din suprafața totală a terenurilor cultivate. 8 % din teritoriul național are o susceptibilitate ridicată sau foarte ridicată la tasarea stratului superficial al solului.

Pajiștile

Pajiștile se numără printre cele mai diverse ecosisteme din UE; acestea pot conține până la 80 de specii de plante diferite pe metru pătrat și adăpostesc o mare varietate de animale, de la insecte mici, păsări și rozătoare până la erbivore mari. Pajiștile sunt esențiale pentru agricultură și creșterea animalelor. Pajiștile naturale joacă, de asemenea, un rol important în stocarea carbonului. Cu toate acestea, modificările practicilor agricole și ale utilizărilor terenurilor au dus la dispariția pajiștilor într-un ritm alarmant, acestea devenind unul dintre cele mai amenințate ecosisteme din Europa. Pajiștile gestionate extensiv includ fânețele, pășunile alpine, pajiștile calcaroase uscate și pajiștile stepice.

România găzduiește 15 tipuri de pajiști enumerate în anexa I la Directiva Habitate. Acestea includ unele dintre pajiștile cele mai bogate în biodiversitate din Europa și au fost asociate cu administrarea și gestionarea tradițională a terenurilor. Schimbările din ultimele decenii, inclusiv aratul, pășunatul excesiv și abandonarea, au pus în pericol aceste pajiști. Pentru a preveni pierderea lor continuă, este imperativ ca pajiștile din România să fie gestionate în mod corespunzător.

Zone umede/turbării

Zonele umede acționează ca surse de apă și zone de purificare; ele reprezintă cele mai mari depozite naturale de carbon ale planetei și sunt esențiale pentru agricultură și pescuit. Turbăriile sunt un tip special de zonă umedă dominată de plante care formează turbă, cum ar fi mușchiul *Sphagnum*. Aproape toate turbăriile

din UE sunt tipuri de habitate enumerate în anexa I la Directiva Habitate. Turbăriile drenate utilizate în scopuri agricole intensive reprezintă doar 3 % din suprafața agricolă utilizată a UE. În același timp, acestea sunt responsabile pentru 25 % din emisiile de GES din sectorul agricol al UE. Restaurarea turbăriilor aduce beneficii multiple, deoarece turbăriile îmbunătățesc retenția și calitatea apei, stochează carbonul, reduc emisiile de GES și sporesc biodiversitatea.

Dintre turbării și mlaștini, opt tipuri de habitate enumerate în anexa I la Directiva Habitate sunt protejate în România. Dintre acestea, numai unul are un stadiu corespunzător de conservare. Modificarea condițiilor hidrologice, poluarea din surse mixte, drenarea și asanarea terenurilor reprezintă unele dintre amenințările la adresa acestor habitate.

România s-a implicat în acțiuni de restaurare a unora dintre turbăriile degradate, de exemplu turbăriile identificate prin proiectul „Strategii de restaurare a ecosistemelor de turbărie degradate din România (PeatRO)”, finanțat în cadrul programului RO02 „Biodiversitate și servicii ale ecosistemelor” printr-un grant SEE pentru perioada 2009-2014, precum și prin proiectul „Restaurarea mlaștinilor și turbăriilor degradate din regiunea Nord-Est 2 a României (PeatRO3)”, sprijinit printr-un grant SEE/Norvegia pentru perioada 2014-2021. România va considera aceste turbării drept priorități pentru desemnarea de noi SIC-uri.

Acțiune prioritară în 2025

- punerea în aplicare a unor măsuri de conservare și de restaurare a turbăriilor și includerea unor astfel de măsuri și obiective în planul național de restaurare.

Ecosistemele forestiere

Pădurile sunt importanți absorbanți de carbon, iar conservarea lor este vitală pentru realizarea de către UE a neutralității climatice până în 2050. Strategia UE pentru păduri pentru 2030, adoptată în iulie 2021, este un plan de acțiune pentru promovarea numeroaselor servicii furnizate de păduri. Obiectivul său principal este asigurarea unor păduri sănătoase, diverse și reziliente în UE, care să contribuie în mod semnificativ la îndeplinirea

⁽⁷⁵⁾ Documentul de lucru al serviciilor Comisiei intitulat „Impact assessment report: Annexes – Accompanying the proposal for a directive of the European Parliament and of the Council on soil monitoring and resilience (Soil Monitoring Law)” [Raport de evaluare a impactului: anexe – care însoțește propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind monitorizarea și reziliența solului (Legea privind monitorizarea solului)] [SWD(2023) 417 final din 5 iulie 2023], <https://environment.ec.europa.eu/system/files/2023->

[07/IMPACT ASSESSMENT REPORT ANNEXES SWD 2023 417 part4.pdf](https://environment.ec.europa.eu/system/files/2023-07/IMPACT_ASSESSMENT_REPORT_ANNEXES_SWD_2023_417_part4.pdf).

⁽⁷⁶⁾ De Rosa, D., Ballabio, C., Lugato, E. et al., „Soil organic carbon stocks in European croplands and grasslands: How much have we lost in the past decade?” (Stocurile de carbon organic din solurile terenurilor cultivate și ale pajiștilor: cât de mult s-a pierdut în ultimul deceniu?), *Global Change Biology*, vol. 30, nr. 1, 2023, e16992, <https://doi.org/10.1111/gcb.16992>.

obiectivelor ambițioase în materie de biodiversitate și climă ale UE. Aproximativ 27 % din suprafața forestieră din UE este acoperită de tipurile de habitate enumerate în anexa I la Directiva Habitata. În plus, pădurile găzduiesc mai multe specii protejate în temeiul Directivei Păsări și al Directivei Habitata, inclusiv specii pentru care există obligația de a desemna situri Natura 2000 și de a proteja ariile de reproducere și de odihnă.

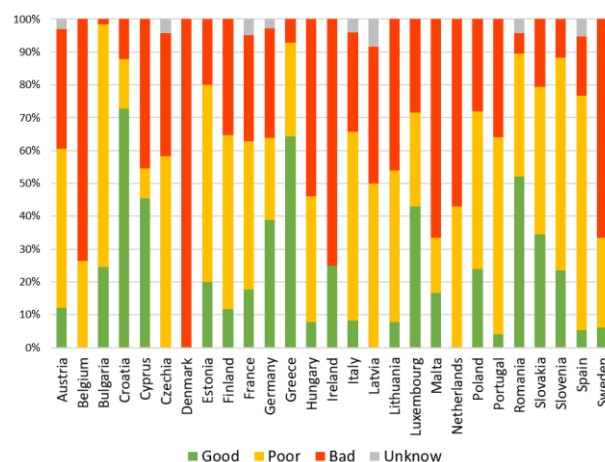
Mai multe orientări privind gestionarea pădurilor au fost publicate în 2023. Acestea au vizat împădurirea, reîmpădurirea și plantarea de arbori favorabile biodiversității, gestionarea pădurilor mai apropiată de natură și definirea, cartografierea, monitorizarea și protejarea strictă a pădurilor primare și seculare. De asemenea, au fost publicate orientări suplimentare privind schemele de plată pentru serviciile ecosistemice.

În 2023, Comisia a propus o nouă lege privind monitorizarea pădurilor ⁽⁷⁷⁾, care urmărește să creeze o bază cuprinzătoare de cunoștințe privind pădurile, să abordeze lacunele în materie de informații și să permită un răspuns mai bun la presiunile tot mai mari exercitate asupra pădurilor.

Evaluările arată că, din ponderea de 27 % din suprafața forestieră a UE protejată în temeiul Directivei Habitata, mai puțin de 15 % se află într-un stadiu corespunzător de conservare ⁽⁷⁸⁾. Proporția de zone împădurite din UE aflate într-un stadiu necorespunzător de conservare a crescut de la 27 % în 2015 la 31 % în 2018.

În România, pădurile acopereau 30 % din teritoriu în 2020 ⁽⁷⁹⁾, iar peste 40 % din ele se află, conform evaluărilor, într-o stare necorespunzătoare sau precară ⁽⁸⁰⁾. Pădurile primare acoperă în total 165 000 ha ⁽⁸¹⁾.

Figura 13: Stadiul de conservare a pădurilor protejate în temeiul Directivei Habitata pe state membre (% din evaluări), 2013-2018

Sursa: Documentul de lucru al serviciilor Comisiei – Noua strategie a UE pentru păduri pentru 2030, SWD(2021) 652 final din 16 iulie 2021, p. 24, eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021SC0652.

Regulamentul Uniunii Europene privind lemnul ⁽⁸²⁾ interzice introducerea pe piața UE a lemnului recoltat ilegal.

Regulamentul privind produsele care nu implică defrișări ⁽⁸³⁾ a intrat în vigoare ⁽⁸⁴⁾ la 29 iunie 2023. Regulamentul urmărește să garanteze că produsele din UE care sunt fabricate utilizând oricare dintre cele șapte produse de bază enumerate nu au nicio legătură cu defrișările. Regulamentul privind produsele care nu implică defrișări abrogă Regulamentul UE privind lemnul.

În cadrul planului său național de redresare și reziliență, România a inițiat unele reforme în sectorul forestier.

⁽⁷⁷⁾ Propunerea de Regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind un cadru de monitorizare pentru păduri europene reziliente [COM(2023) 728 din 22 noiembrie 2023], [https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/detail?ref=COM\(2023\)728&lang=ro](https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/detail?ref=COM(2023)728&lang=ro).

⁽⁷⁸⁾ AEM, „State of Nature in the EU: Results from reporting under the Nature Directives 2013–2018” (Starea naturii în UE: rezultatele raportării în temeiul directivelor privind natura 2013–2018), Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, Luxemburg, 2020, <https://www.eea.europa.eu/publications/state-of-nature-in-the-eu-2020>.

⁽⁷⁹⁾ Sistemul de informare privind pădurile din Europa, „Countries – FISE country factsheets” (Țări – fișe informative elaborate de Sistemul de informare privind pădurile din Europa pentru fiecare țară), site-ul web al Sistemului de informare privind pădurile din Europa, informații accesate la 7 februarie 2025, <https://forest.eea.europa.eu/countries>.

⁽⁸⁰⁾ Documentul de lucru al serviciilor Comisiei intitulat „Stakeholder consultation and evidence base” (Consultarea părților interesate și baza de date concrete), [SWD(2021) 652 final din 16 iulie 2021], <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52021SC0652>.

⁽⁸¹⁾ Comisia Europeană: Centrul Comun de Cercetare, „Mapping and

assessment of primary and old-growth forests in Europe” (Cartografierea și evaluarea pădurilor primare și seculare din Europa), Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, Luxemburg, 2021, p. 13,

<https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC124671>.

⁽⁸²⁾ Regulamentul (UE) nr. 995/2010 al Parlamentului European și al Consiliului din 20 octombrie 2010 de stabilire a obligațiilor care revin operatorilor care introduc pe piață lemn și produse din lemn (JO L 295, 12.11.2010, p. 23), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32010R0995>.

⁽⁸³⁾ Regulamentul (UE) 2023/1115 al Parlamentului European și al Consiliului din 31 mai 2023 privind punerea la dispoziție pe piața Uniunii și exportul din Uniune a anumitor produse de bază și produse asociate cu defrișările și degradarea pădurilor și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 995/2010 (JO L 150, 9.6.2023, p. 206), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX%3A32023R1115&qid=1687867231461>.

⁽⁸⁴⁾ Actul legislativ se va aplica întreprinderilor mari și mijlocii începând cu 30 decembrie 2025 și microîntreprinderilor și întreprinderilor mici începând cu 30 iunie 2026.

Aceasta a adoptat o strategie forestieră națională pentru perioada 2020–2030, o serie de acte cu forță juridică obligatorie care stabilesc normele privind împădurirea și reîmpădurirea prevăzute în strategia forestieră națională pentru perioada 2020–2030, precum și acte de modificare și completare a legislației existente privind pădurile, cu scopul de a optimiza cadrul juridic, de a combate exploatarea forestieră ilegală și de a îmbunătăți gestionarea pădurilor. Ele vor trebui verificate prin prisma Regulamentului nou privind produsele care nu implică defrișări și a Directivei noi privind infracțiunile împotriva mediului.

În EIR din 2022, în ceea ce privește România, s-au stabilit acțiuni prioritare care au vizat luarea de urgență a unor măsuri suplimentare împotriva activităților de exploatare forestieră ilegală, efectuarea de controale eficiente și adecvate pentru a verifica dacă operatorii respectă obligațiile prevăzute în Regulamentul privind lemnul și aplicarea de sancțiuni și măsuri reparatorii corespunzătoare în legătură cu prejudiciile aduse siturilor Natura 2000. Deși s-au înregistrat unele progrese de la momentul respectiv, acțiunile prioritare sunt reiterate, deoarece sunt necesare eforturi suplimentare. EIR din 2022 a identificat, de asemenea, necesitatea adoptării unei strategii forestiere naționale și a asigurării unei protecții reale a ceea ce ar trebui să fie „păduri protejate” în temeiul legislației UE și al legislației naționale. S-a menționat că sunt necesare orientări naționale specifice privind gestionarea pădurilor protejate, iar acestea ar trebui să ofere îndrumări tuturor persoanelor implicate în planificarea și gestionarea pădurilor. În sfârșit, s-a subliniat necesitatea asigurării faptului că proiectele de împădurire și reîmpădurire respectă legislația de mediu relevantă și cerințele strategiei forestiere naționale. În acest sens, s-au putut observa unele progrese datorită adoptării strategiei forestiere naționale și a legislației privind împădurirea și reîmpădurirea.

Acțiune prioritară în 2025

- luarea de măsuri împotriva activităților de exploatare forestieră ilegală și aplicarea de sancțiuni și măsuri reparatorii corespunzătoare în legătură cu prejudiciile aduse siturilor Natura 2000.

Ecosistemele marine

Conform Directivei-cadru „Strategia pentru mediul marin” (DCSMM), statele membre trebuie să asigure o

stare ecologică bună pentru apele lor marine. În acest scop, statele membre trebuie să elaboreze strategii marine pentru apele lor marine și să coopereze cu alte state membre cu care împart aceeași regiune sau subregiune marină. Aceste strategii pentru mediul marin cuprind diferite măsuri care trebuie elaborate și puse în aplicare în cicluri de șase ani.

De la raportul EIR din 2022, nu au devenit disponibile date suplimentare privind setul de caracteristici de stare ecologică bună al statelor membre pentru fiecare descriptor din DCSMM. Cu toate acestea, statele membre au trebuit să raporteze actualizări până la 15 octombrie 2024, iar acestea sunt în curs de evaluare de către Comisie. În contextul acestei runde de raportare, în conformitate cu DCSMM și cu Decizia Comisiei privind starea ecologică bună⁽⁸⁵⁾, statele membre trebuie să includă, ca parte a setului lor de caracteristici ale stării ecologice bune, orice valori prag pentru descriptorii din DCSMM care este posibil să fi fost stabilite în cooperare cu alte state membre la nivelul UE sau la nivel regional⁽⁸⁶⁾. România a raportat datele prevăzute la articolele 8, 9 și 10 în conformitate cu dispozițiile de la articolul 17 din DCSMM, care sunt în prezent în curs de evaluare de către Comisie.

Comisia a evaluat programul de monitorizare actualizat raportat de statele membre în 2020⁽⁸⁷⁾. La momentul respectiv, actualizările lor cu privire la elemente, caracteristici și parametri au identificat lacune în materie de monitorizare. Comisia a recomandat statelor membre să acorde prioritate eforturilor de eliminare a acestor lacune la toate nivelurile de punere în aplicare a DCSMM.

Statele membre au raportat, de asemenea, programele lor actualizate de măsuri care trebuie prezentate în temeiul articolului 13 din Directiva-cadru „Strategia pentru mediul marin” și care trebuie actualizate o dată la șase ani. Comisia a evaluat programele de măsuri ale statelor membre.

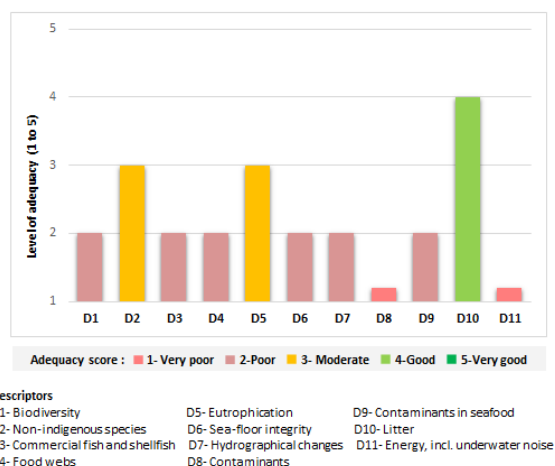
⁽⁸⁵⁾ Decizia (UE) 2017/848 a Comisiei din 17 mai 2017 de stabilire a unor criterii și standarde metodologice privind starea ecologică bună a apelor marine și a specificațiilor și metodelor standardizate de monitorizare și evaluare, precum și de abrogare a Deciziei 2010/477/UE (JO L 125, 18.5.2017, p. 43), <http://data.europa.eu/eli/dec/2017/848/oj>.

⁽⁸⁶⁾ Comunicarea Comisiei din 11 martie 2024 – Comunicarea

Comisiei privind valorile-prag stabilite în temeiul Directivei-cadru Strategia pentru mediul marin (2008/56/CE) și al Deciziei (UE) 2017/848 a Comisiei (JO C, C/2024/2078, 11.3.2024), <http://data.europa.eu/eli/C/2024/2078/oj>.

⁽⁸⁷⁾ [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:52023XC0510\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:52023XC0510(01)).

Figura 14: Nivelul de adecvare al programului actualizat de măsuri al României în temeiul articolului 13 din DCSMM (exercițiul de raportare 2022)

Sursa: evaluare tehnică efectuată de Comisia Europeană, în temeiul articolului 16 din DCSMM pe baza datelor raportate de România în martie și aprilie 2023.

Evaluarea programului actualizat de măsuri al României evidențiază lacune persistente pentru majoritatea descriptorilor, deși s-au înregistrat anumite progrese în unele domenii.

Deși măsurile privind deșeurile (D10) abordează contribuția unor activități precum pescuitul, turismul și transportul maritim, acestea nu includ deșeurile provenite din râuri, care reprezintă în continuare o presiune proeminentă.

În ceea ce privește rețelele trofice (D4), structura sedimentului marin (D6) și modificările hidrografice (D7), majoritatea măsurilor se axează mai degrabă pe activități de monitorizare decât pe acțiuni directe de combatere a presiunilor importante.

În ceea ce privește speciile neindigene (D2), eutrofizarea (D5) și contaminanții (D8), în pofida analizei lacunelor care arată că obiectivele de mediu nu au fost atinse, nu au fost elaborate noi măsuri specifice DCSMM pentru acești descriptori.

Prevenirea și gestionarea speciilor alogene invazive

Speciile alogene invazive reprezintă o cauză majoră a pierderii biodiversității în UE. Pe lângă faptul că provoacă prejudicii directe și indirecte naturii și economiei, unele specii alogene invazive sunt purtătoare de boli infecțioase, pe care le răspândesc, reprezentând o amenințare la adresa oamenilor și a faunei sălbatice. Regulamentul (UE) nr. 1143/2014 (Regulamentul privind speciile alogene invazive) urmărește să prevină, să reducă la minimum și să atenueze efectele negative ale speciilor alogene invazive asupra biodiversității. Acțiunile prevăzute de acesta vizează o listă de specii alogene invazive de interes pentru UE („lista Uniunii”), care este actualizată periodic ⁽⁸⁸⁾.

A treia actualizare a listei Uniunii a intrat în vigoare la 2 august 2022 ⁽⁸⁹⁾. A patra actualizare este în curs de elaborare.

Regulamentul privind speciile alogene invazive ⁽⁹⁰⁾ enumeră în prezent 88 de specii care fac obiectul unor restricții privind deținerea, importul, vânzarea, creșterea și eliberarea în mediu. Statele membre trebuie să ia măsuri pentru (i) prevenirea introducerii de specii alogene invazive, (ii) asigurarea depistării timpurii și a eradicării rapide a speciilor alogene invazive și (iii) gestionarea speciilor care sunt deja larg răspândite pe teritoriul lor.

Acest lucru se aliniază la obiectivul 6 din Cadrul mondial pentru biodiversitate de a reduce introducerea de specii alogene invazive cu cel puțin 50 % până în 2030 și de a reduce la minimum impactul acestora.

Prevenirea introducerii și a răspândirii speciilor alogene invazive și gestionarea acestora, inclusiv prin eradicare și control, pot duce la economii substanțiale de costuri. Studiile estimează că, între 1960 și 2020, costul total aferent speciilor alogene invazive în Europa (prejudicii și gestionare) s-a ridicat la 116,61 miliarde EUR ⁽⁹¹⁾. Studii mai recente au estimat costul respectiv la 28 de miliarde USD pe an în UE, acesta urmând să crească până

⁽⁸⁸⁾ Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2016/1141 al Comisiei din 13 iulie 2016 de adoptare a unei liste a speciilor alogene invazive de interes pentru Uniune în temeiul Regulamentului (UE) nr. 1143/2014 al Parlamentului European și al Consiliului (JO L 189, 14.7.2016, p. 4), astfel cum a fost modificat prin Regulamentele de punere în aplicare (UE) 2017/1263, (UE) 2019/1262 și (UE) 2022/1203 ale Comisiei, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:02016R1141-20220802&from=EN>.

⁽⁸⁹⁾ Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2022/1203 al Comisiei din 12 iulie 2022 de modificare a Regulamentului de punere în

aplicare (UE) 2016/1141 pentru actualizarea listei speciilor alogene invazive de interes pentru Uniune (JO L 186, 13.7.2022, p. 10), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX%3A32022R1203>.

⁽⁹⁰⁾ Regulamentul (UE) nr. 1143/2014 al Parlamentului European și al Consiliului din 22 octombrie 2014 privind prevenirea și gestionarea introducerii și răspândirii speciilor alogene invazive (JO L 317, 4.11.2014, p. 35).

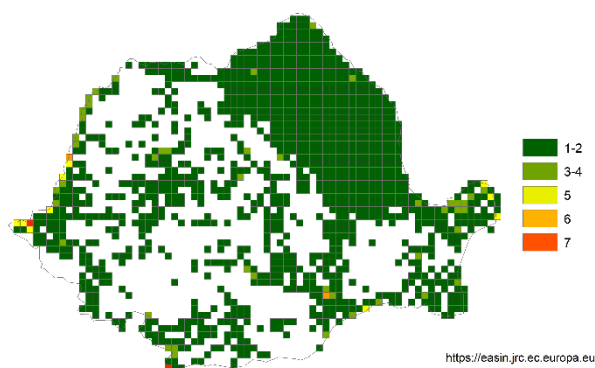
⁽⁹¹⁾ Haubrock, P. J., Turbelin, A. J., Cuthbert, R. N. et al., „Economic costs of invasive alien species across Europe” (Costuri economice asociate speciilor alogene invazive), *NeoBiota*, vol. 63, 2021, p. 153–190.

la 148,2 miliarde USD până în 2040 ⁽⁹²⁾, și la 423 de miliarde USD anual la nivel mondial ⁽⁹³⁾.

Există 22 de specii alogene invazive de interes pentru Uniune în România, conform datelor colectate și raportate în cadrul unui proiect sprijinit de programul operațional pentru infrastructura mare din cadrul politicii de coeziune a UE, care se referă la gestionarea adecvată a speciilor invazive în România. Unele specii alogene invazive, raportate anterior pentru România, nu au fost confirmate în cursul cercetării pe teren (de exemplu *Cabomba caroliniana*, *Myriophyllum aquaticum*).

România încă nu a ratificat Convenția internațională pentru controlul și managementul apelor de balast și sedimentelor de la nave din 2004 (Convenția BWM).

Figura 15: Numărul speciilor alogene invazive de interes pentru UE, pe baza informațiilor georeferențiale disponibile pentru România, 2024

În EIR din 2022, în ceea ce privește România, s-a stabilit o acțiune prioritară privind speciile alogene invazive, subliniind necesitatea de a elabora și de a pune în

aplicare un plan de acțiune sau un set de planuri de acțiune pentru a îndeplini cerințele Regulamentului privind speciile alogene invazive.

România a luat măsurile adecvate pentru respectarea articolului 13 din Regulamentul privind speciile alogene invazive referitor la planurile de acțiune privind căile de introducere a speciilor alogene invazive.

Acțiune prioritară în 2025

- accelerarea punerii în aplicare a Regulamentului privind speciile alogene invazive, inclusiv în ceea ce privește asigurarea respectării legislației și capacitatea autorităților de control;
- ratificarea Convenției internaționale pentru controlul și managementul apelor de balast și sedimentelor de la nave din 2004 (Convenția BWM).

Evaluarea și contabilizarea ecosistemelor

În cadrul Strategiei privind biodiversitatea, statele membre sunt invitate să integreze mai bine considerațiile de biodiversitate în procesul de luare a deciziilor publice și de afaceri la toate nivelurile și să dezvolte contabilizarea capitalului natural.

În mod similar, obiectivul 14 al Cadrului mondial pentru biodiversitate ⁽⁹⁴⁾ urmărește să asigure integrarea deplină a biodiversității și a valorilor sale multiple în politici și în planificare și, după caz, în contabilitatea națională. Acest lucru necesită observarea și raportarea eficace și coerentă în materie de biodiversitate cu privire la starea ecosistemelor din UE ⁽⁹⁵⁾.

Regulamentul (UE) nr. 691/2011 modificat privind conturile economice de mediu europene ⁽⁹⁶⁾ introduce noi cerințe pentru statele membre de a raporta cu privire la starea ecosistemelor, inclusiv a ecosistemelor urbane, a terenurilor cultivate, a pajiștilor, a pădurilor și a suprafețelor împădurite, a plajelor, a dunelor și a zonelor

⁽⁹²⁾ Henry, M., Leung, B., Cuthbert, R. N. et al., „Unveiling the hidden economic toll of biological invasions in the European Union” (Scoaterea la iveală a costului economic al invaziilor biologice în Uniunea Europeană), *Environmental Sciences Europe*, vol. 35, nr. 1, 2023, p. 43.

⁽⁹³⁾ IPBES (Platforma interguvernamentală științifico-politică privind biodiversitatea și serviciile ecosistemice), „Summary for Policymakers – Invasive alien species assessment” (Rezumat pentru factorii de decizie – Evaluarea speciilor alogene invazive), Bonn, 2023, <https://www.ipbes.net/document-library-catalogue/summary-policymakers-invasive-alien-species-assessment>.

⁽⁹⁴⁾ Decizia nr. 15/4 adoptată de Conferința părților la Convenția privind diversitatea biologică: Cadrul mondial pentru biodiversitate de la Kunming-Montreal

(<https://www.cbd.int/doc/decisions/cop-15/cop-15-dec-04-en.pdf>).

⁽⁹⁵⁾ Comisia Europeană: Centrul Comun de Cercetare și AEM, „EU Ecosystem Assessment – Summary for policymakers” (Evaluarea ecosistemelor din UE – Rezumat pentru factorii de decizie), Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, Luxemburg, 2021, <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/81ff1498-b91d-11eb-8aca-01aa75ed71a1/language-en>.

⁽⁹⁶⁾ Propunere de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (UE) nr. 691/2011 în ceea ce privește introducerea de noi module pentru conturile economice de mediu [COM(2022) 329 final din 11 iulie 2022], <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=COM:2022:329:FIN>.

umede de coastă. Datele raportate de statele membre vor contribui la cea de a doua evaluare a ecosistemelor europene, prevăzută pentru 2027, și pot fi utilizate, de asemenea, pentru a sprijini deciziile de politică.

O evaluare a ecosistemelor este o analiză a stării ecosistemelor și a presiunilor exercitate asupra acestora, precum și a beneficiilor pe care acestea le oferă oamenilor, fie direct, fie indirect, prin intermediul economiei.

Un număr tot mai mare de platforme, rețele și comunități de practici implică întreprinderile în protejarea biodiversității, inclusiv Platforma UE pentru mediul de afaceri și biodiversitate⁽⁹⁷⁾. Aceste platforme și comunități sunt instrumente esențiale pentru promovarea și facilitarea evaluărilor capitalului natural în rândul întreprinderilor și al furnizorilor de servicii financiare.

Punerea în aplicare a procesului de evaluare a ecosistemelor în România este asigurată prin proiectul „Demonstrarea și promovarea valorilor naturale pentru a sprijini procesul decizional în România”. Scopul analizei politicilor publice este să se evalueze nivelul de integrare a conceptelor de ecosisteme și de servicii ecosistemice în politicile publice pentru perioada 2014–2020 în vederea elaborării de recomandări privind integrarea rezultatelor cartografierii și a evaluărilor biofizice în procesele decizionale. S-au creat un inventar al instituțiilor responsabile, o hartă instituțională și un chestionar pentru identificarea nevoilor instituționale legate de procesul de evaluare a ecosistemelor.

Principalele realizări ale României în acest domeniu au fost cartografierea ecosistemelor la nivel național, realizarea „Clasificării ecosistemelor în România EUNICE 3” (versiunea intermediară) și elaborarea de instrumente pentru actualizarea acestei clasificări (ghid practic pentru identificarea ecosistemelor, ghid metodologic pentru evaluarea serviciilor ecosistemice). O altă realizare majoră este alegerea metodelor de evaluare a serviciilor

ecosistemice pe baza matricei de indicatori și a analizei comparative a metodelor existente.

Evaluările capitalului natural ajută întreprinderile private să înțeleagă mai bine atât impactul negativ, cât și impactul pozitiv pe care îl au asupra naturii și să aprecieze modul în care natura contribuie la succesul lor. O astfel de înțelegere contribuie la punerea în aplicare a Strategiei UE privind biodiversitatea.

Un număr tot mai mare de platforme, rețele și comunități de practici implică întreprinderile în protejarea biodiversității, inclusiv Platforma UE pentru mediul de afaceri și biodiversitate⁽⁹⁸⁾. Aceste platforme și comunități sunt instrumente esențiale pentru promovarea și facilitarea evaluărilor capitalului natural în rândul întreprinderilor și al furnizorilor de servicii financiare.

Nu există niciun membru din România al rețelei pentru mediul de afaceri și biodiversitate în cadrul Platformei UE pentru mediul de afaceri și biodiversitate.

În 2022, în ceea ce privește România, s-a stabilit o acțiune prioritară de sprijinire a cartografierii și evaluării ecosistemelor și a serviciilor acestora și de dezvoltare a contabilizării ecosistemelor, precum și de sprijinire a dezvoltării platformelor naționale pentru mediul de afaceri și biodiversitate. Deși s-au înregistrat progrese în ceea ce privește cartografierea ecosistemelor la nivel național și evaluarea serviciilor ecosistemice, nu s-au înregistrat progrese în ceea ce privește participarea unui membru din România la rețeaua pentru mediul de afaceri și biodiversitate din cadrul Platformei UE pentru mediul de afaceri și biodiversitate.

Acțiune prioritară în 2025

- sprijinirea dezvoltării rețelei naționale pentru mediul de afaceri și biodiversitate.

⁽⁹⁷⁾ Platforma UE pentru mediul de afaceri și biodiversitate (https://green-business.ec.europa.eu/business-and-biodiversity_en) urmărește să promoveze argumente economice în favoarea biodiversității în rândul întreprinderilor și al instituțiilor financiare prin ateliere, seminare, rapoarte și o strategie de comunicare între diverse medii.

⁽⁹⁸⁾ Platforma UE pentru mediul de afaceri și biodiversitate (https://green-business.ec.europa.eu/business-and-biodiversity_en) urmărește să promoveze argumente economice în favoarea biodiversității în rândul întreprinderilor și al instituțiilor financiare prin ateliere, seminare, rapoarte și o strategie de comunicare între diverse medii.

3. Reducerea la zero a poluării

Aer curat

Politicile și legislația UE privind aerul curat au redus cu succes emisiile principalilor poluanți atmosferici și au îmbunătățit în mod semnificativ calitatea aerului, care se îndreaptă în prezent către nivelurile recomandate de Organizația Mondială a Sănătății (OMS). Acest lucru a dus la beneficii clare pentru sănătate și la reducerea efectelor negative asupra ecosistemelor și a biodiversității. Cu toate acestea, pentru a atinge nivelurile recomandate de OMS, sunt necesare mai multe eforturi, inclusiv respectarea deplină a legislației UE. Pentru a ghida aceste eforturi, Planul de acțiune al UE privind reducerea la zero a poluării stabilește obiective pentru 2030 comparativ cu 2005. Acestea sunt reducerea cu 55 % a impactului poluării atmosferice asupra sănătății și reducerea cu 25 % a ecosistemelor UE amenințate de poluarea atmosferică.

UE a elaborat o serie cuprinzătoare de politici privind calitatea aerului⁽⁹⁹⁾. Acestea stabilesc standarde UE în materie de calitate a aerului pe criterii de sănătate⁽¹⁰⁰⁾ și stipulează angajamentele naționale ale statelor membre de reducere a emisiilor⁽¹⁰¹⁾ pentru mai mulți poluanți atmosferici.

Calitatea aerului din România continuă să reprezinte un motiv de îngrijorare în unele părți ale teritoriului său.

Ultimele estimări anuale disponibile (pentru 2022) ale AEM⁽¹⁰²⁾ pentru România atribuie 17 900 de decese în fiecare an (sau 185 100 de ani de viață pierduți) particulelor fine în suspensie (PM_{2,5})⁽¹⁰³⁾, 3 600 de decese în fiecare an (sau 36 900 de ani de viață pierduți)

dioxidului de azot (NO₂)⁽¹⁰⁴⁾ și 2 800 de decese în fiecare an (sau 28 700 de ani de viață pierduți) ozonului⁽¹⁰⁵⁾.

Emisiile mai multor poluanți atmosferici au scăzut semnificativ în România din 2005, în timp ce creșterea PIB-ului a continuat (a se vedea figura 17). Potrivit inventarelor prezentate în temeiul articolului 10 alineatul (2) din Directiva privind angajamentele naționale de reducere a emisiilor⁽¹⁰⁶⁾ în 2024, România și-a îndeplinit angajamentele de reducere a emisiilor pentru 2020–2029 pentru poluanții atmosferici compuși organici volatili nemetanici (COVnm), dioxidul de sulf (SO₂) și amoniac (NH₃) și nu și-a îndeplinit angajamentele respective pentru oxizii de azot (NO_x) și PM_{2,5}. Potrivit celor mai recente prognoze transmise în temeiul articolului 10 alineatul (2) din Directiva privind angajamentele naționale de reducere a emisiilor, se preconizează că România își va îndeplini angajamentele de reducere a emisiilor începând cu 2030 pentru NO_x, COVnm, SO₂, NH₃ și PM_{2,5}.

România și-a prezentat primul program național de control al poluării atmosferice (PNCPA) la 15 februarie 2023, după ce Comisia a trimis România în fața Curții de Justiție a Uniunii Europene⁽¹⁰⁷⁾.

⁽⁹⁹⁾ Comisia Europeană, „Air” (Aerul), site-ul web al Comisiei Europene, https://environment.ec.europa.eu/topics/air_en.

⁽¹⁰⁰⁾ Comisia Europeană, „EU air quality standards” (Standardele UE în materie de calitate a aerului), site-ul web al Comisiei Europene, https://environment.ec.europa.eu/topics/air/air-quality/eu-air-quality-standards_en.

⁽¹⁰¹⁾ Comisia Europeană, „Reducing emissions of air pollutants” (Reducerea emisiilor de poluanți atmosferici), site-ul web al Comisiei Europene, https://environment.ec.europa.eu/topics/air/reducing-emissions-air-pollutants_en.

⁽¹⁰²⁾ AEM, „Harm to human health from air pollution in Europe: Burden of disease 2024” (Efectele dăunătoare ale poluării atmosferice asupra sănătății umane în Europa: povara bolilor), Nota de informare nr. 21/2024, Copenhaga, 2024, <https://www.eea.europa.eu/en/analysis/publications/harm-to-human-health-from-air-pollution-2024>.

⁽¹⁰³⁾ Particulele în suspensie (PM) sunt o combinație de particule (solide și lichide) de aerosoli cu diverse dimensiuni și compoziții chimice. PM₁₀ denotă particulele cu un diametru mai mic sau egal cu 10 micrometri. PM_{2,5} denotă particulele cu un diametru mai mic sau egal cu 2,5 micrometri. PM sunt emise din mai multe surse

umane, inclusiv prin ardere.

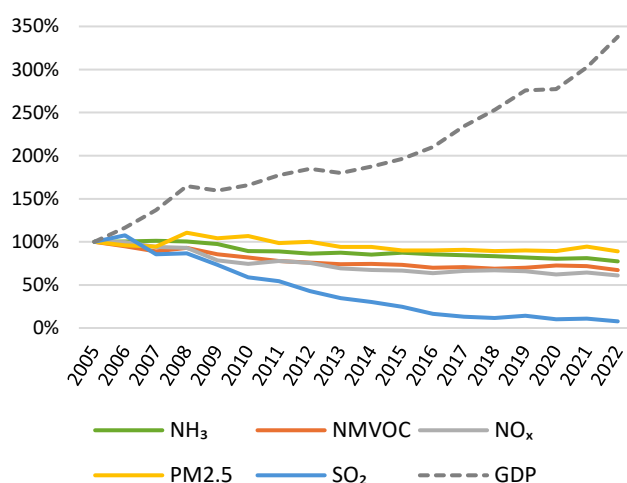
⁽¹⁰⁴⁾ Dioxidul de azot (NO₂) se referă aici la un grup de gaze numit NO_x, care include și monoxidul de azot (NO). NO_x sunt emise în timpul arderii combustibililor – de exemplu în instalațiile industriale și în sectorul transportului rutier.

⁽¹⁰⁵⁾ Ozonul troposferic este produs prin acțiunea fotochimică asupra poluării. Anul acesta, pentru prima dată, a fost luat în considerare și impactul expunerii pe termen lung la ozon. În analiza anterioară a AEM, a fost estimat doar impactul expunerii pe termen scurt.

⁽¹⁰⁶⁾ Directiva (UE) 2016/2284 a Parlamentului European și a Consiliului din 14 decembrie 2016 privind reducerea emisiilor naționale de anumiți poluanți atmosferici, de modificare a Directivei 2003/35/CE și de abrogare a Directivei 2001/81/CE (JO L 344, 17.12.2016, p. 1), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX%3A32016L2284>.

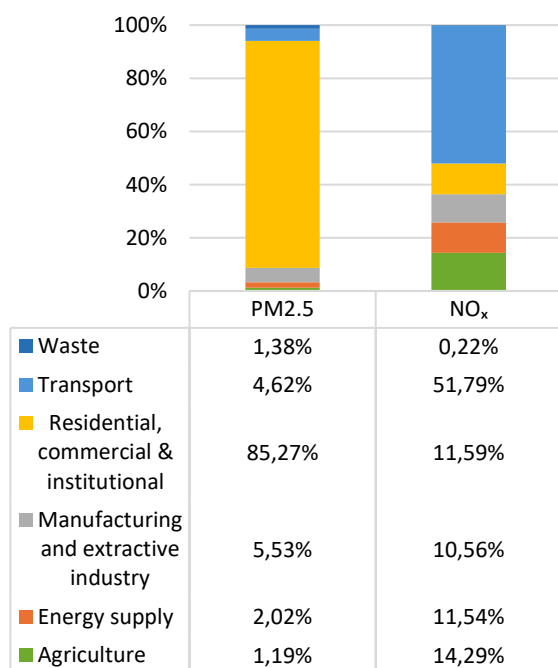
⁽¹⁰⁷⁾ Comisia Europeană, „Calitatea aerului: Comisia decide să trimită România în fața Curții de Justiție a Uniunii Europene pentru nerespectarea legislației UE privind aerul curat și emisiile industriale”, site-ul web al Comisiei Europene, 2 decembrie 2021, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/ro/ip_21_264.

Figura 16: Tendințele emisiilor principalilor poluanți în raport cu PIB-ul din România (%), 2005-2022

Sursa: AEM, „National air pollutant emissions data viewer 2005–2022” (Sistemul de vizualizare a datelor privind emisiile de poluanți atmosferici la nivel național), 25 iunie 2024, <https://www.eea.europa.eu/en/topics/in-depth/air-pollution/national-air-pollutant-emissions-data-viewer-2005-2022>.

Figura 17: Emisiile de PM_{2,5} și NO_x pe sectoare în România (%), 2022

Sursa: AEM, „National air pollutant emissions data viewer 2005–2022” (Sistemul de vizualizare a datelor privind emisiile de poluanți atmosferici la nivel național), 25 iunie 2024,

<https://www.eea.europa.eu/en/topics/in-depth/air-pollution/national-air-pollutant-emissions-data-viewer-2005-2022>.

În 2023, s-au înregistrat depășiri ale valorilor-limită stabilite de Directiva privind calitatea aerului înconjurător⁽¹⁰⁸⁾ pentru NO₂ într-o zonă de calitate a aerului⁽¹⁰⁹⁾ și pentru PM₁₀ în patru zone de calitate a aerului⁽¹¹⁰⁾ din România⁽¹¹¹⁾.

Încălcările persistente ale cerințelor de calitate a aerului, care au efecte negative grave asupra sănătății și a mediului, sunt urmărite de Comisia Europeană prin proceduri de constatare a neîndeplinirii obligațiilor care vizează toate statele membre în chestiune, inclusiv România, pentru depășiri ale valorilor-limită pentru PM₁₀ și NO₂. Curtea de Justiție a Uniunii Europene a pronunțat o hotărâre privind depășirile valorilor-limită pentru PM₁₀ în 2020⁽¹¹²⁾, confirmând nerespectarea de către România a Directivei 2008/50/CE. Scopul este punerea în aplicare a unor măsuri adecvate pentru a asigura conformitatea tuturor zonelor de calitate a aerului. Până în prezent, România nu a adoptat încă un plan privind calitatea aerului pentru București. În plus, se află în curs o procedură de constatare a neîndeplinirii obligațiilor pentru deficiențe semnificative în sistemul de monitorizare a calității aerului din România. De asemenea, s-au deschis proceduri de constatare a neîndeplinirii obligațiilor pentru statele membre care nu și-au îndeplinit angajamentele de reducere a emisiilor pentru perioada 2020–2029; printre acestea se numără o procedură împotriva României pentru NO_x și PM_{2,5}.

În perioada de programare 2021–2027, fondurile politicii de coeziune, prin intermediul programului de dezvoltare durabilă, oferă finanțare pentru măsurile care vizează dotarea rețelei naționale de monitorizare a calității aerului cu echipamente noi prin înlocuirea sau modernizarea echipamentelor existente (inclusiv relocare/stații noi), asigurând, de asemenea, complementaritatea cu investițiile din perioada de programare anterioară. Prin urmare, României i se recomandă să valorifice la maximum sprijinul disponibil. Pentru mai multe informații privind finanțarea, a se vedea capitolul 5.

În cadrul EIR din 2022, s-au stabilit trei acțiuni prioritare în ceea ce privește România. Prima acțiune prioritară a fost adoptarea urgentă a PNCPA. România a îndeplinit această acțiune, întrucât primul PNCPA a fost adoptat la 15 februarie 2023. Cu toate acestea, cele mai recente date raportate indică nerespectarea în continuare a angajamentelor de reducere a emisiilor pentru perioada 2020–2029 în ceea ce privește NO_x și PM_{2,5}. A doua acțiune prioritară a fost asigurarea îndeplinirii integrale a

⁽¹⁰⁸⁾ Directiva 2008/50/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 21 mai 2008 privind calitatea aerului înconjurător și un aer mai curat pentru Europa (JO L 152, 11.6.2008, p. 1), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX%3A32008L0050>.

⁽¹⁰⁹⁾ În mod specific, este afectat Bucureștiul.

⁽¹¹⁰⁾ Cele patru zone sunt Iași, Gorj, Constanța și Ilfov.

⁽¹¹¹⁾ AEM, Registrul centralizat de date EIONET (<https://cdr.eionet.europa.eu/>).

⁽¹¹²⁾ INFR(2009)2296, Judgment in case C-638/18

standardelor UE în materie de calitate a aerului și menținerea tendințelor descendente ale emisiilor. Pe baza celor mai recente date, România a înregistrat unele progrese în această privință. Începând din 2019, s-au raportat tendințe descendente ale emisiilor pentru toți poluanții principali. Totuși, se mențin depășiri ale valorilor-limită pentru NO₂ și PM₁₀, ceea ce necesită măsuri suplimentare. A treia acțiune prioritară stabilită pentru România a fost îmbunătățirea rețelei sale de monitorizare a calității aerului. România a înregistrat unele progrese, adăugându-se o serie de stații de monitorizare la rețea; cu toate acestea, există în continuare lacune în ceea ce privește numărul și tipul adecvat de puncte de prelevare pentru calitatea aerului și obiectivele privind calitatea datelor.

Acțiuni prioritare în 2025

- în cadrul PNCPA, luarea de măsuri în vederea reducerii emisiilor de poluanți atmosferici;
- asigurarea îndeplinirii integrale a standardelor actuale ale Directivei privind calitatea aerului înconjurător, având în vedere, de asemenea, viitoarele cerințe mai stricte în temeiul Directivei revizuite privind calitatea aerului înconjurător;
- actualizarea și îmbunătățirea rețelei de monitorizare a calității aerului și asigurarea raportării la timp a datelor privind calitatea aerului.

Emisiile industriale

Principalele obiective ale politicii UE privind emisiile industriale sunt următoarele:

- (i) protejarea aerului, a apei și a solului, prevenind efectele dăunătoare asupra sănătății umane și asupra mediului,
- (ii) prevenirea și gestionarea deșeurilor,
- (iii) îmbunătățirea eficienței energetice și a utilizării eficiente a resurselor
- (iv) reabilitarea amplasamentelor contaminate.

Piatra de temelie a politicii este Directiva privind emisiile industriale (DEI), care a fost revizuită în 2024⁽¹¹³⁾. Revizuirea îmbunătățește contribuția directivei la obiectivul de reducere la zero a poluării. Aceasta pune un

accent puternic pe inovare și construiește legături solide între depoluare, decarbonizare și circularitate, devenind astfel un instrument esențial de reglementare care să însoțească transformarea verde a industriei UE până în 2050.

Prezentarea generală a activităților industriale reglementate de DEI se bazează pe datele raportate în registrul UE în 2022⁽¹¹⁴⁾.

În România există aproximativ 1 100 de instalații industriale⁽¹¹⁵⁾ care trebuie să dețină o autorizație în temeiul DEI.

Sectoarele industriale din România în care funcționau în 2022 cele mai multe instalații care intră sub incidența DEI a fost sectorul creșterii intensive a păsărilor de curte sau a porcilor (48 %), urmat de sectorul gestionării deșeurilor, inclusiv depozitele de deșeuri (14 %), sectorul chimic (8 %) și sectorul metalelor (8 %).

Figura 19 prezintă prejudiciile aduse sănătății și mediului din cauza principalilor poluanți atmosferici industriali. Întrucât acest lucru depinde, printre alți factori, de dimensiunea sectorului industrial din fiecare stat membru, cifra indică, de asemenea, raportul dintre prejudicii și activitatea industrială [exprimat în valoare adăugată brută (VAB), ceea ce indică „intensitatea” emisiilor. Deși România se află pe locul 10 în ceea ce privește prejudiciile la nivelul UE, aceasta se situează pe locul 6 în ceea ce privește intensitatea emisiilor, peste media UE de 27,5 EUR/1 000 EUR VAB. Principalii factori industriali care contribuie la emisiile în aer⁽¹¹⁶⁾ sunt sectorul energetic și industria mineralelor în ceea ce privește emisiile de NO_x, gestionarea deșeurilor și sectorul chimic pentru emisiile de pulberi și sectorul energetic, sectorul metalelor și sectorul mineralelor pentru SO₂ și metale grele.

AEM a identificat Liberty Galați SA, instalația de producere a fierului și oțelului din Galați, România, ca fiind una dintre cele 30 de instalații industriale din Europa cu cele mai mari costuri absolute ale prejudiciilor cauzate de emisiile principalilor poluanți atmosferici și GES pe o perioadă de 10 ani între 2012 și 2021.

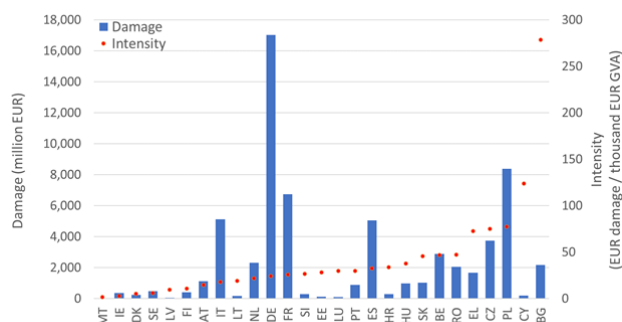
⁽¹¹³⁾ Directiva 2010/75/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 24 noiembrie 2010 privind emisiile industriale și emisiile generate de creșterea animalelor (prevenirea și controlul integrat al poluării) (JO L 334, 17.12.2010, p. 17), astfel cum a fost modificată prin Directiva (UE) 2024/1785 a Parlamentului European și a Consiliului din 24 aprilie 2024, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX%3A02010L0075-20240804&qid=1725983863299>.

⁽¹¹⁴⁾ AEM, Portalul european al emisiilor industriale, <https://industry.eea.europa.eu/>, 2022 fiind anul de referință pentru toate rapoartele.

⁽¹¹⁵⁾ Trebuie remarcat faptul că anul 2022 este utilizat ca an de referință pentru toate statele membre.

⁽¹¹⁶⁾ Agenția Europeană de Mediu, Poluarea atmosferică transfrontalieră pe distanțe lungi (LRTAP), Sistemul de vizualizare a datelor privind emisiile de poluanți atmosferici (Protocolul de la Göteborg, Convenția LRTAP) 1990-2022, <https://www.eea.europa.eu/en/topics/in-depth/air-pollution/air-pollutant-emissions-data-viewer-1990-2022>.

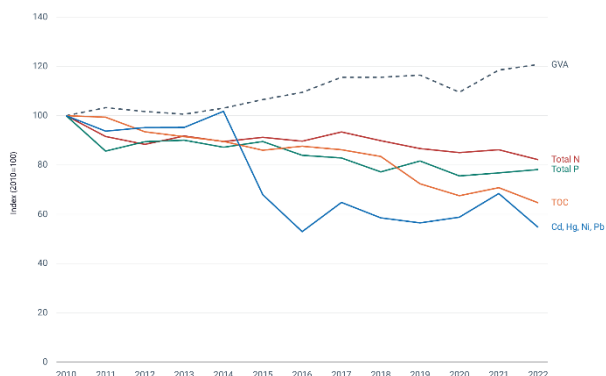
Figura 18: Prejudiciile cauzate de poluarea atmosferică industrială și intensitatea acestora pe state membre, 2021

Sursa: AEM, „Industrial pollution intensity indicators – EU large industry air pollution damage costs intensity” (Indicatori ai intensității poluării industriale – Intensitatea costurilor prejudiciilor aferente poluării atmosferice cauzate de marile întreprinderi industriale din UE), Portalul european al emisiilor industriale, 2024, <https://industry.eea.europa.eu/analyse/industrial-emissions-indicator>.

În ansamblu, emisiile industriale în apă la nivelul UE au scăzut în timp pentru toți principalii poluanți. În medie, în UE, acestea par să fie decuplate de activitatea industrială, care a crescut în aceeași perioadă (exprimată în VAB), astfel cum se arată în figura 20.

Figura 19: Emisiile industriale de poluanți în apă și activitatea industrială în UE-27

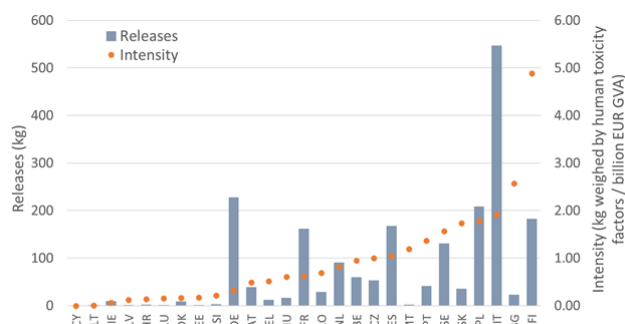

NB: Cd (cadmiu); Hg (mercur); Ni (nichel); Pb (plumb); COT (conținut de carbon organic total); N total (azot total); P total (fosfor total).

Sursa: AEM, „Industrial pollutant emissions to water in Europe” (Emisii poluante industriale în apă în Europa), 30 mai 2024, <https://www.eea.europa.eu/en/analysis/indicators/industrial-pollutant-releases-to-water>.

În ceea ce privește în special România, figura 20 prezintă emisiile industriale de metale grele în apă, luând în considerare toxicitatea pentru om a fiecărui metal, precum și intensitatea emisiilor, pe baza raportului său cu activitatea industrială (exprimat în VAB). România se află pe locul 14 în ceea ce privește emisiile de metale grele în apă și pe locul 13 în ceea ce privește intensitatea emisiilor (sub media UE de 0,864 kg/1 miliard EUR VAB).

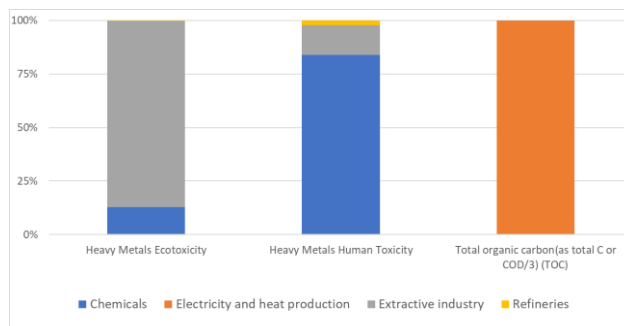
Figura 20: Emisiile industriale și intensitatea metalelor grele în apă pe state membre (2022)

Sursa: AEM, „Industrial pollution intensity indicators – EU large industry water pollution intensity” (Indicatori ai intensității poluării industriale – Intensitatea poluării apei cauzate de marile întreprinderi industriale din UE), Portalul european al emisiilor industriale, 2024, <https://industry.eea.europa.eu/analyse/industrial-emissions-indicator>.

După cum se arată în figura 21, principalii factori industriali care contribuie la emisiile în apă din România sunt industria extracției de minerale pentru metalele grele, rafinăriile pentru fosfor și substanțele chimice pentru conținutul de carbon organic total.

Figura 21: Emisii relative în apă provenite din activitățile industriale din România (%), 2022

Sursa: AEM, „Industrial reporting under the Industrial Emissions Directive 2010/75/EU and European Pollutant Release and Transfer Register Regulation (EC) No 166/2006” [Raportarea cu privire la sectorul industrial în temeiul Directivei 2010/75/UE privind emisiile industriale și al Regulamentului (CE) nr. 166/2006 privind registrul european al emisiilor și transferului de poluanți], ver. 12.0, septembrie 2024, (date tabulare), Catalogul de date geospațiale al AEM, 13 septembrie 2024, <https://doi.org/10.2909/cf5e54c1-be99-4426-bcad-baa26c4f27a0>.

Dispozițiile DEI privind informarea și participarea publicului prevăd obligația statelor membre de a adopta acte legislative de transpunere care să permită publicului să aibă acces la informații relevante și să participe la procesul de aprobare a instalațiilor potențial poluante. Astfel, organizațiile publice și neguvernamentale (ONG-urile), alături de autoritățile competente, joacă un rol în asigurarea conformității acestor autorizații cu legislația UE. Directiva privind emisiile industriale conține cerințe obligatorii privind inspecțiile de mediu, care prevăd efectuarea unei vizite la fața locului cel puțin o dată la 1-3 ani, utilizându-se criterii bazate pe riscuri. În plus,

dispozițiile de asigurare a respectării Directivei privind emisiile industriale prevăd obligația statelor membre de a stabili sancțiuni efective, proporționale și cu efect de descurajare, aplicabile în cazul încălcării dispozițiilor naționale bazate pe DEI. În directiva revizuită, dispozițiile stabilesc că, pentru cele mai grave încălcări, se pot aplica sancțiuni sub forma unor amenzi de cel puțin 3 % din cifra de afaceri anuală la nivelul UE a persoanei juridice în cauză. Directiva revizuită privind emisiile industriale introduce, de asemenea, dreptul la despăgubiri pentru persoanele a căror sănătate a fost afectată de astfel de încălcări.

Elaborarea celor mai bune tehnici disponibile (BAT), a documentelor de referință BAT și a concluziilor privind BAT asigură o colaborare eficientă între părțile interesate și permite o mai bună punere în aplicare a DEI.

De la EIR din 2022, Comisia a adoptat concluzii privind BAT privind (i) prelucrarea metalelor feroase, (ii) industria textilă, (iii) sistemele comune de gestionare și tratare a gazelor reziduale în sectorul chimic și (iv) instalațiile de forjare și turnătorii.

Comisia se bazează pe eforturile depuse de autoritățile naționale competente pentru includerea concluziilor privind BAT cu caracter juridic obligatoriu și a nivelurilor de emisii asociate cu BAT în autorizațiile de mediu. Acest lucru ar trebui să conducă la reduceri considerabile și continue ale poluării.

În 2022, în ceea ce privește România, s-au stabilit acțiuni prioritare de reevaluare a autorizațiilor pentru a se asigura conformitatea acestora cu concluziile BAT recent adoptate și de combatere în continuare a poluării din sectorul energetic. Având în vedere datele raportate pe Portalul emisiilor industriale, sunt evidente unele progrese în ceea ce privește sectorul energetic. Nivelul de NO_x din aer s-a redus cu 30 % din 2017, în pofida faptului că emisiile de carbon organic total în apă din gestionarea deșeurilor au crescut cu 10 % începând din 2017.

Acțiuni prioritare în 2025

- reducerea prejudiciilor cauzate de poluarea atmosferică industrială și a intensității acesteia;
- reducerea emisiilor industriale în apă și a intensității acestora;
- colaborarea cu industria și ONG-urile de mediu pentru a asigura o contribuție adecvată la concluziile privind BAT și punerea în aplicare a acestora și asigurarea actualizării în timp util a autorizațiilor în urma publicării concluziilor privind BAT;

- asigurarea participării efective a publicului și a accesului la justiție în legătură cu DEI.

Prevenirea accidentelor industriale majore – Seveso

Principalele obiective ale politicii UE privind prevenirea accidentelor industriale majore sunt următoarele:

- (i) controlul pericolelor de accidente majore care implică substanțe periculoase, în special substanțe chimice;
- (ii) limitarea consecințelor unor astfel de accidente pentru sănătatea umană și mediu;
- (iii) îmbunătățirea continuă a măsurilor de prevenire a accidentelor majore și de pregătire și răspuns la astfel de accidente majore.

Piatra de temelie a politicii o reprezintă Directiva 2012/18/UE (Directiva Seveso III) ⁽¹¹⁷⁾.

Pentru prezentarea generală de mai jos a instalațiilor industriale reglementate de Directiva Seveso III („amplasamentele Seveso”), s-au utilizat datele raportate în baza de date eSPIRS (Sistemul electronic de obținere de informații referitoare la instalațiile Seveso) pentru perioada 2022-2024 ⁽¹¹⁸⁾ și raportul României privind punerea în aplicare a Directivei Seveso III pentru perioada 2019-2022 ⁽¹¹⁹⁾.

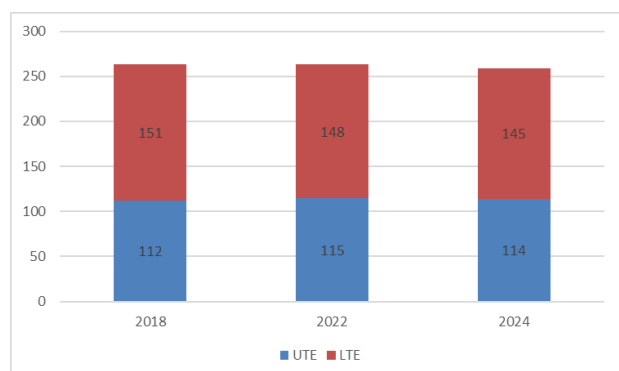
În 2024, din cele 259 de amplasamente Seveso din România, 145 sunt încadrate în categoria amplasamentelor de nivel inferior și 114 în categoria amplasamentelor de nivel superior (ANS), pe baza cantității de substanțe periculoase care ar putea fi prezente pe amplasamentele respective. ANS-urile sunt supuse unor cerințe mai stricte. Evoluția numărului de amplasamente Seveso este prezentată în figura 23.

⁽¹¹⁷⁾ Directiva 2012/18/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 4 iulie 2012 privind controlul pericolelor de accidente majore care implică substanțe periculoase, de modificare și ulterior de abrogare a Directivei 96/82/CE a Consiliului (JO L 197, 24.7.2012, p. 1, <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2012/18/oj>).

⁽¹¹⁸⁾ <https://espirs.jrc.ec.europa.eu/en/espirs/content>; date extrase în septembrie 2024.

⁽¹¹⁹⁾ Astfel cum se prevede la articolul 21 alineatul (2) din Directiva Seveso III.

Figura 22: Numărul de amplasamente Seveso din România în 2018, 2022 și 2024

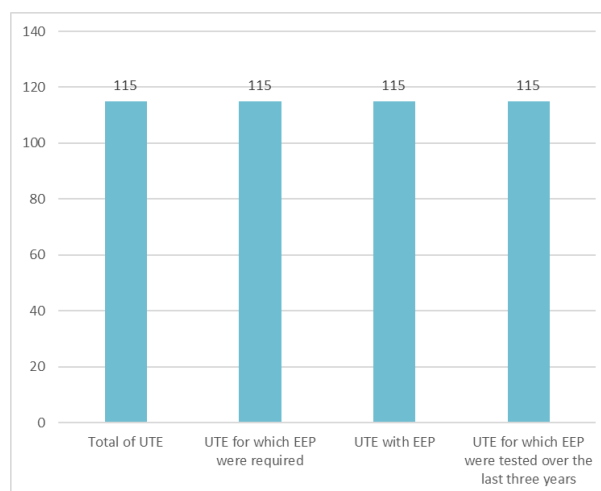
NB: ANI, amplasament de nivel inferior.

Surse: Comisia Europeană: Direcția Generală Mediu, „Assessment and summary of Member States' implementation reports for Implementing Decision 2014/896/EU (implementing Directive 2012/18/EU on the control of major accident hazards involving dangerous substances)” [Evaluarea și rezumatul rapoartelor de punere în aplicare transmise de statele membre în conformitate cu Decizia de punere în aplicare 2014/896/UE (de punere în aplicare a Directivei 2012/18/UE privind controlul pericolelor de accidente majore care implică substanțe periculoase)], Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, Luxemburg, 2022, <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/94d57d74-735b-11ec-9136-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-search>; date eSPIRS, extrase din 2022 și 2024; „Analysis and summary of Member States' reports on implementation of Directive 2012/18/EU on the control of major accident hazards involving dangerous substances according to the format established by Commission Implementing Decision 2014/896/EU” (Analiza și rezumatul rapoartelor statelor membre privind punerea în aplicare a Directivei 2012/18/UE privind controlul pericolelor de accidente majore care implică substanțe periculoase în conformitate cu formatul stabilit prin Decizia de punere în aplicare 2014/896/UE a Comisiei) – Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/9bd73087-e9b8-11ef-b5e9-01aa75ed71a1/language-en>.

Statele membre au obligația de a elabora planuri de urgență externe. Întocmirea planurilor de urgență externe este esențială pentru o pregătire adecvată și o punere în aplicare eficace a acțiunilor necesare pentru protecția mediului și a populației în cazul producerii unui accident industrial major.

Potrivit României, în 2018, era necesar un plan de urgență extern pentru toate cele 115 ANS-uri. La momentul respectiv, toate au fost stabilite și testate în ultimii trei ani. O sinteză este prezentată în figura 24.

Figura 23: Situația planurilor de urgență externe în România, 2018

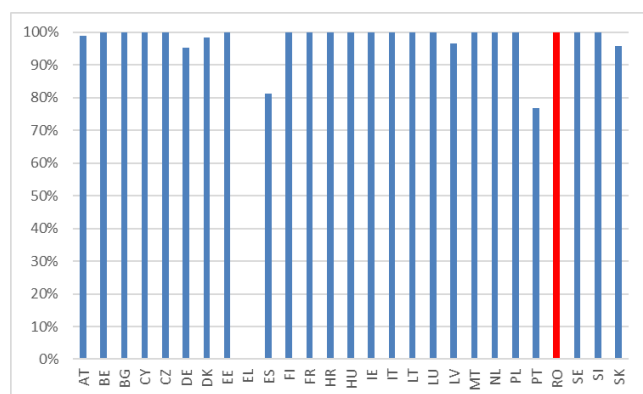

Surse: Comisia Europeană: Direcția Generală Mediu, „Assessment and summary of Member States' implementation reports for Implementing Decision 2014/896/EU (implementing Directive 2012/18/EU on the control of major accident hazards involving dangerous substances)” [Evaluarea și rezumatul rapoartelor de punere în aplicare transmise de statele membre în conformitate cu Decizia de punere în aplicare 2014/896/UE (de punere în aplicare a Directivei 2012/18/UE privind controlul pericolelor de accidente majore care implică substanțe periculoase)], Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, Luxemburg, 2022, <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/94d57d74-735b-11ec-9136-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-search>; date eSPIRS, extrase din 2022 și 2024; „Analysis and summary of Member States' reports on implementation of Directive 2012/18/EU on the control of major accident hazards involving dangerous substances according to the format established by Commission Implementing Decision 2014/896/EU” (Analiza și rezumatul rapoartelor statelor membre privind punerea în aplicare a Directivei 2012/18/UE privind controlul pericolelor de accidente majore care implică substanțe periculoase în conformitate cu formatul stabilit prin Decizia de punere în aplicare 2014/896/UE a Comisiei) – Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/9bd73087-e9b8-11ef-b5e9-01aa75ed71a1/language-en>.

Informațiile care trebuie comunicate publicului menționate în anexa V la Directiva Seveso III, în special cu privire la modalitățile de avertizare a publicului interesat în cazul unui accident major, conduita potrivită în cazul unui accident major și data ultimei vizite efectuate la fața locului, sunt disponibile permanent pentru toate ANS-urile din România.

Proporția de ANS-uri pentru care s-au pus în mod activ informații privind măsurile de securitate și conduita obligatorie la dispoziția publicului în 2022 în UE-27 este prezentată în figura 25. Această dispoziție privind informarea este o dispoziție importantă a Directivei Seveso III, deoarece sensibilizarea publicului cu privire la aceste informații poate ameliora consecințele unui accident industrial major.

Figura 24: Proportia de ANS-uri pentru care s-au pus în mod activ informații privind măsurile de securitate și conduita obligatorie la dispoziția publicului pe state membre (%), 2022

NB: Nu există date disponibile pentru Grecia.

Surse: Comisia Europeană: Direcția Generală Mediu, „Assessment and summary of Member States' implementation reports for Implementing Decision 2014/896/EU (implementing Directive 2012/18/EU on the control of major accident hazards involving dangerous substances)” [Evaluarea și rezumatul rapoartelor de punere în aplicare transmise de statele membre în conformitate cu Decizia de punere în aplicare 2014/896/UE (de punere în aplicare a Directivei 2012/18/UE privind controlul pericolelor de accidente majore care implică substanțe periculoase)], Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, Luxemburg, 2022, <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/94d57d74-735b-11ec-9136-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-search>; date eSPIRS, extrase din 2022 și 2024; „Analysis and summary of Member States' reports on implementation of Directive 2012/18/EU on the control of major accident hazards involving dangerous substances according to the format established by Commission Implementing Decision 2014/896/EU” (Analiza și rezumatul rapoartelor statelor membre privind punerea în aplicare a Directivei 2012/18/UE privind controlul pericolelor de accidente majore care implică substanțe periculoase în conformitate cu formatul stabilit prin Decizia de punere în aplicare 2014/896/UE a Comisiei) – Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/9bd73087-e9b8-11ef-b5e9-01aa75ed71a1/language-en>.

În 2022, în ceea ce privește România, s-a stabilit o acțiune prioritară de consolidare a controlului și a demersurilor de asigurare a respectării normelor Directivei Seveso III, în special a celor referitoare la informațiile care trebuie comunicate publicului. S-au înregistrat progrese substanțiale în această privință.

Regulamentul privind mercurul

Regulamentul privind mercurul stabilește măsurile și condițiile privind utilizarea, depozitarea și comercializarea mercurului, a compușilor de mercur și a amestecurilor de mercur, privind fabricarea, utilizarea și comercializarea

produselor cu adaos de mercur, precum și privind gestionarea deșeurilor de mercur, pentru a asigura un nivel ridicat de protecție a sănătății umane și a mediului împotriva emisiilor antropice și a evacuărilor de mercur și de compuși de mercur. Regulamentul revizuit privind mercurul, adoptat în 2024, stabilește norme pentru a aborda ultimele utilizări intenționate ale mercurului în UE prin eliminarea treptată a utilizării amalgamului dentar până la 1 ianuarie 2025, cu excepția cazului în care medicul stomatologic consideră că acest lucru este strict necesar pe baza nevoilor medicale specifice ale pacientului, și prin interzicerea fabricării și a exportului de lămpi suplimentare care conțin mercur începând cu 1 ianuarie 2026 sau 1 ianuarie 2027 (în funcție de categoria lămpii).

În România, ar fi trebuit instituite măsuri pentru a asigura o eliminare treptată solidă din punct de vedere social și economic, inclusiv o rambursare adecvată a alternativelor la amalgamul dentar prin intermediul sistemului de asigurări de sănătate, precum și formarea medicilor stomatologi. Comisia monitorizează dacă eliminarea treptată a avut loc în conformitate cu termenii și condițiile regulamentului. România va trebui, de asemenea, să se asigure că fabricarea și exportul lămpilor care conțin mercur sunt interzise în termenele stabilite în Regulamentul privind mercurul.

Zgomotul

Directiva privind zgomotul ambiental⁽¹²⁰⁾ prevede o abordare comună de evitare, prevenire și reducere a efectelor dăunătoare ale zgomotului. Autoritățile desemnate sunt responsabile pentru elaborarea și aprobarea hărților de zgomot și a planurilor de acțiune pentru aglomerări, drumuri principale, căi ferate principale și aeroporturi principale. Statele membre decid cu privire la limitele de zgomot care nu sunt stabilite la nivelul UE. Cu toate acestea, planul de acțiune privind reducerea la zero a poluării stabilește ca obiectiv pentru 2030 o reducere cu 30 % a ponderii persoanelor afectate cronic de zgomotul emis de mijloacele de transport față de nivelurile din 2017.

În Uniunea Europeană, zgomotul excesiv produs de aeronave, de traficul feroviar și de cel rutier reprezintă una dintre cauzele principale ale problemelor de sănătate legate de mediul înconjurător. Zgomotul excesiv cauzează cardiopatie ischemică, accidente vasculare cerebrale, perturbări ale somnului, tulburare cognitivă și stres⁽¹²¹⁾.

⁽¹²⁰⁾ Directiva 2002/49/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 iunie 2002 privind evaluarea și gestiunea zgomotului ambiental (JO L 189, 18.7.2002, p. 12), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX%3A32002L0049>.

⁽¹²¹⁾ OMS, „Environmental Noise Guidelines for the European Region”

(Orientări privind zgomotul ambiental pentru regiunea europeană), Copenhaga, 2018, <https://www.who.int/europe/publications/i/item/9789289053563>.

În România, se estimează că zgomotul ambiental cauzează anual cel puțin 1 900 de cazuri de cardiopatie ischemică ⁽¹²²⁾, iar aproximativ 180 000 de persoane suferă de tulburări de somn ⁽¹²³⁾.

Pe baza celor mai recente informații analizate, România a finalizat cartografierea zgomotului pentru aeroporturi și căile ferate principale, în timp ce cartografierea zgomotului pentru drumurile și aglomerările principale rămâne incompletă.

Întrucât România nu a raportat Comisiei toate informațiile relevante privind hărțile de zgomot strategice, inclusiv expunerea populației la zgomot, Comisia Europeană a decis să inițieze o procedură de constatare a neîndeplinirii obligațiilor împotriva României ⁽¹²⁴⁾.

Planurile de acțiune pentru gestionarea zgomotului pentru aglomerări, drumuri, căi ferate și aeroporturi trebuie actualizate și prezentate Comisiei o dată la cinci ani. Termenul-limită pentru raportarea planurilor de acțiune privind zgomotul în cadrul celui mai recent ciclu de raportare a fost 18 ianuarie 2025; aceste planuri nu au fost încă evaluate.

Acțiuni prioritare în 2025

- finalizarea activității de cartografiere a zgomotului;
- finalizarea și punerea în aplicare a planurilor de acțiune privind gestionarea zgomotului.

Calitatea și gestionarea apei

Legislația și politica UE prevăd reducerea semnificativă a impactului presiunilor asupra apelor de tranziție, de coastă și a apelor dulci (inclusiv asupra apelor de suprafață și subterane). Atingerea, menținerea sau consolidarea unei stări bune a corpurilor de apă, astfel cum este definită în Directiva-cadru privind apa, va asigura cetățenilor UE o

apă de bună calitate și lipsită de pericole – atât în ceea ce privește apa potabilă, cât și cea pentru scăldat. Aceasta va asigura și gestionarea ciclului nutrienților (azot și fosfor) într-un mod mai durabil și mai eficient din punctul de vedere al utilizării resurselor.

Directiva-cadru privind apa

Directiva-cadru privind apa ⁽¹²⁵⁾ este piatra de temelie a politicii UE în domeniul apei în secolul 21 ⁽¹²⁶⁾. Directiva-cadru privind apa și alte directive legate de apă ⁽¹²⁷⁾ stau la baza gestionării durabile și integrate a apei în UE. Scopul lor este de a atinge un nivel ridicat de protecție a resurselor de apă, de a preveni deteriorarea în continuare a acestora și de a le readuce la o stare bună. Aceste obiective sunt foarte importante pentru competitivitatea, autonomia strategică și securitatea UE, însă au devenit și mai dificile în fața schimbărilor climatice care afectează resursele noastre prețioase de apă.

Directiva-cadru privind apa stabilește un cadru procedural pentru atingerea unei stări ecologice și chimice bune a apelor de suprafață și a unei stări cantitative și chimice bune a apelor subterane. Acest lucru implică monitorizarea și clasificarea tuturor corpurilor de apă, evaluarea presiunilor și a impactului și identificarea celor mai eficiente măsuri din punctul de vedere al costurilor pentru atingerea obiectivelor directivei. Directiva a fost adoptată în 2000 și stabilește anul 2015 ca termen inițial pentru atingerea obiectivelor sale, cu opțiunea prelungirii termenului până la sfârșitul anului 2027. O dată la șase ani, statele membre trebuie să raporteze Comisiei cu privire la planurile lor de gestionare a bazinelor hidrografice. Acestea ar trebui să acopere districtele hidrografice din țările lor, unele dintre acestea putând fi partajate cu alte țări. Comisia a evaluat al treilea ciclu al planurilor de gestionare a bazinelor hidrografice, care urma să fie

⁽¹²²⁾ Aceste cifre reprezintă o estimare a AEM bazată pe (i) datele raportate de statele membre cu privire la expunerea la zgomot care intră sub incidența Directivei 2002/49/CE pentru runda de cartografiere a zgomotului din 2022; (ii) Centrul tematic european privind poluarea aerului, transporturile, zgomotul și poluarea industrială (ETC/ATNI), „Noise Indicators under the Environmental Noise Directive 2021. Methodology for estimating missing data” (Indicatori de zgomot în temeiul Directivei privind zgomotul ambiental din 2021. Metodologia de estimare a datelor lipsă), Raportul Eionet – ETC/ATNI 2021/06, Kjeller, 2021 și (iii) metodologia de calculare a impactului asupra sănătății (ETC/ACM) din Centrul tematic european privind poluarea aerului și atenuarea schimbărilor climatice (ETC/ACM), „Implications of environmental noise on health and wellbeing in Europe” (Implicațiile zgomotului ambiental pentru sănătate și bunăstare în Europa), Raportul Eionet ETC/ACM 2018/10, Bilthoven, 2018, https://www.eionet.europa.eu/etcs/etc-atni/products/etc-atni-reports/eionet_rep_etacm_2018_10_healthimplicationsnoise.

⁽¹²³⁾ Mai multe informații privind efectele negative ale poluării fonice asupra sănătății sunt disponibile la adresa: <https://www.eea.europa.eu/themes/human/noise/noise-2>.

⁽¹²⁴⁾ INFR(2024)2200.

⁽¹²⁵⁾ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX%3A2000L0060>.

⁽¹²⁶⁾ https://environment.ec.europa.eu/topics/water_en.

⁽¹²⁷⁾ Acestea includ Directiva privind apele subterane (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=celex%3A32006L0118>), Directiva privind standardele de calitate a mediului în domeniul apei (<https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2008/105/oj>), Directiva privind inundațiile (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX%3A32007L0060>), Directiva privind apa pentru scăldat (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=celex%3A32006L0007>), Directiva privind epurarea apelor uzate urbane (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=celex%3A31991L0271>), noua Directivă privind apa potabilă (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX%3A32020L2184>), Directiva privind nitrății (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/ALL/?uri=celex%3A31991L0676>), DCSMM (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ro/TXT/?uri=CELEX%3A32008L0056>) și DEI (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX%3A32010L0075>).

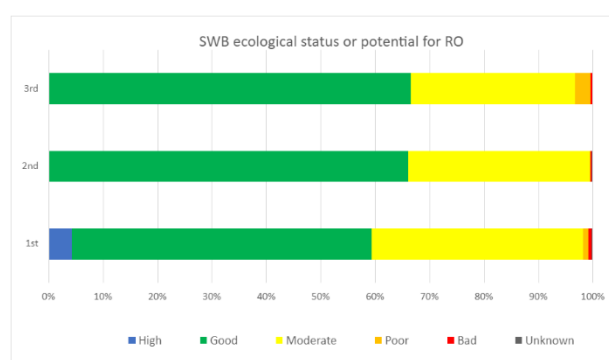
prezentat până în martie 2022, și a prezentat constatările sale Parlamentului European și Consiliului la 4 februarie 2025 ⁽¹²⁸⁾.

România are 3 026 de corpuri de apă de suprafață și 143 de corpuri de apă subterană, împărțite într-un district hidrografic (Dunărea). Aproximativ 16 % din apele de suprafață sunt desemnate ca fiind „puternic modificate”, iar aproximativ 2 % ca fiind „artificiale”. Corpurile de apă puternic modificate și artificiale trebuie să atingă mai degrabă un potențial ecologic bun decât o stare ecologică bună, ceea ce înseamnă că trebuie luate toate măsurile pentru a atenua impactul negativ al activităților de dezvoltare umană durabilă care determină modificarea masivă/artificială a corpului de apă, fără a afecta în mod semnificativ aceste activități.

Figurile 25-28 indică modificarea stării/potențialului ecologic și a stării chimice a apelor de suprafață, precum și a stării cantitative și chimice a apelor subterane în 2010, 2015 și 2021.

Din evaluarea celui de al treilea set de planuri de gestionare a bazinelor hidrografice rezultă că s-a înregistrat o ușoară îmbunătățire a stării ecologice/a potențialului ecologic al corpurilor de apă de suprafață și o ușoară deteriorare a stării chimice a acestora, în comparație cu starea raportată în cel de al doilea set de planuri de gestionare a bazinelor hidrografice (care acoperă perioada 2015-2021). Nu s-a înregistrat nicio deteriorare a stării cantitative a corpurilor de apă subterană, toate fiind raportate ca aflându-se într-o stare bună, și s-a înregistrat o ușoară îmbunătățire a stării lor chimice.

Figura 25: Starea ecologică/potențialul ecologic al corpurilor de apă de suprafață în fiecare ciclu al planurilor de gestionare a bazinelor hidrografice (%)

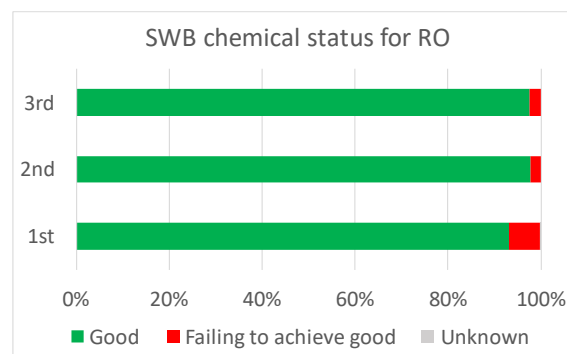

Aproximativ 67 % din corpurile de apă de suprafață au o stare ecologică bună/un potențial ecologic bun, ceea ce indică o îmbunătățire minoră față de cel de al doilea set de planuri de gestionare a bazinelor hidrografice. Programele

de monitorizare s-au îmbunătățit și s-au adăugat noi puncte de control.

Se preconizează că 87,7 % din corpurile de apă de suprafață vor atinge o stare ecologică bună/un potențial ecologic bun până în 2027.

Figura 26: Starea chimică a corpurilor de apă de suprafață în fiecare ciclu al planurilor de gestionare a bazinelor hidrografice (%)

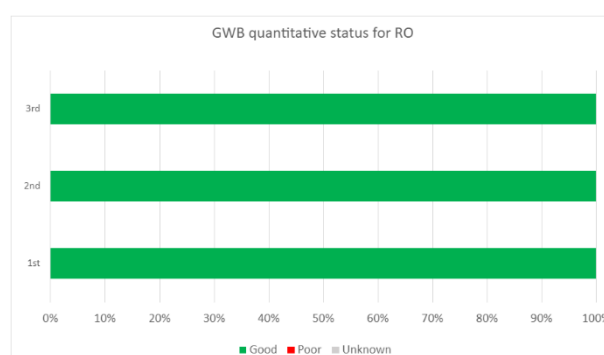

97,6 % din corpurile de apă de suprafață sunt raportate ca având o stare chimică bună.

Incapacitatea de a obține o stare chimică bună se datorează în principal substanțelor persistente, bioacumulative și toxice omniprezente, care sunt dificil de combătut și adesea au surse transfrontaliere. În România, acestea sunt în principal mercurul și difenileterii polibromurați.

Procentul corpurilor de apă de suprafață care se preconizează că va atinge o stare chimică bună până în 2027 este aproximativ același cu rezultatele publicate în celui de al treilea plan de gestionare a bazinului hidrografic.

Figura 27: Starea cantitativă a corpurilor de apă subterană în fiecare ciclu al planurilor de gestionare a bazinelor hidrografice (%)

Al treilea plan de gestionare a bazinului hidrografic raportează că 100 % din corpurile de apă subterană au o

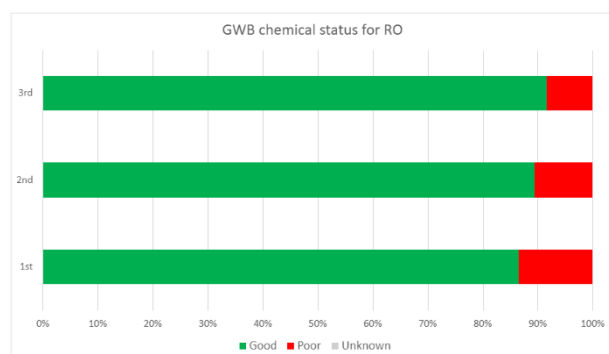
⁽¹²⁸⁾ Biblioteca ENV, <https://webgate.ec.europa.eu/circabc-ewpp/ui/group/c04f478b-d4dc-44f9-a211->

[087c01165b2c/library/faada4be-9fc3-4a48-b972-f71e356019d5?p=1&n=10&sort=modified_DESC](https://webgate.ec.europa.eu/circabc-ewpp/ui/group/c04f478b-d4dc-44f9-a211-087c01165b2c/library/faada4be-9fc3-4a48-b972-f71e356019d5?p=1&n=10&sort=modified_DESC).

stare cantitativă bună și că niciun corp de apă subterană nu riscă să nu atingă o stare cantitativă bună până în 2027.

Procentul de clasificări cu grad ridicat de încredere s-a ridicat la 84,6 % din evaluările din cel de al treilea plan de gestionare a bazinului hidrografic. Cu toate acestea, o parte semnificativă a clasificărilor (15,4 %) a fost efectuată în continuare cu un nivel scăzut de încredere.

Figura 28: Starea chimică a corpurilor de apă subterană în fiecare ciclu al planurilor de gestionare a bazinelor hidrografice (%)

91,6 % din corpurile de apă subterană sunt raportate ca având o stare chimică bună, ceea ce indică o ușoară îmbunătățire față de cel de al doilea plan de gestionare a bazinului hidrografic.

Procentul de clasificări cu un nivel ridicat sau mediu de încredere a rămas același de la cel de al doilea plan de gestionare a bazinului hidrografic, situându-se la 97,9 % din evaluări.

Se preconizează că 8,4 % din corpurile de apă subterană nu vor atinge o stare chimică bună până în 2027.

Până la sfârșitul anului 2027, statele membre pot aplica în continuare derogări legate de termene, sub rezerva furnizării de dovezi privind respectarea criteriilor stricte stabilite în Directiva-cadru privind apa. După 2027, posibilitățile de aplicare a derogărilor vor fi mult mai limitate.

EIR 2022 a identificat următoarele acțiuni prioritare:

- consolidarea monitorizării apelor de suprafață prin acoperirea tuturor elementelor de calitate relevante din toate categoriile de apă, inclusiv elementele de calitate hidromorfologice, și îmbunătățirea monitorizării cantitative și chimice a apelor subterane;
- asigurarea unor evaluări și justificări temeinice, conform cerințelor Directivei-cadru privind apa

[articolul 4 alineatul (7)], ale proiectelor cu potențial de afectare a stării corpurilor de apă.

S-au înregistrat unele progrese în ceea ce privește toate aceste acțiuni prioritare.

În cel de al treilea plan de gestionare a bazinului hidrografic, numărul punctelor de control și proporția corpurilor de apă de suprafață care fac obiectul monitorizării stării ecologice au crescut semnificativ în ceea ce privește supravegherea și controalele operaționale, în special în râuri și lacuri. S-a înregistrat o ușoară scădere a monitorizării cantitative, legată de modificările aduse pentru ajustarea rețelei de monitorizare, dar s-au luat în considerare elemente suplimentare. În ceea ce privește starea chimică, s-au depus eforturi mai mari pentru realizarea de controale operaționale și mai puține eforturi în ceea ce privește supravegherea și s-au depus eforturi pentru creșterea numărului de substanțe monitorizate.

Proiectele cu potențial de afectare a stării apelor au făcut obiectul unei evaluări a impactului. Al treilea plan de gestionare a bazinului hidrografic indică, de asemenea, că, în general, în vederea aplicării articolului 4 alineatul (7), au fost luate/vor fi luate măsuri pentru a atenua efectele negative asupra stării corpurilor de apă afectate.

Trebuie remarcat faptul că România a elaborat orientări naționale privind pregătirea rapoartelor de evaluare a impactului asupra mediului, în special pentru proiectele hidroelectrice.

România se confruntă cu un deficit de apă, după cum reiese din indicele sezonier de exploatare a apei + ⁽¹²⁹⁾. În 2022, acest indice a ajuns la 32,5 %, cu mult peste nivelul de 20 % considerat, în general, ca fiind un semn de deficit în al treilea trimestru al anului. Peste 40 %, ar reprezenta un semn de deficit grav. Acest indice sezonier la nivel național nu reflectă situația de la nivelul bazinului hidrografic ⁽¹³⁰⁾ în care se poate înregistra un stres hidric mai acut.

Acțiuni prioritare în 2025

Fără a aduce atingere listei de acțiuni recomandate din raportul Comisiei către Parlamentul European și Consiliul privind evaluarea celui de al treilea set de planuri de gestionare a bazinelor hidrografice, se pot evidenția următoarele acțiuni prioritare:

- abordarea obstacolele identificate la punerea în aplicare a măsurilor, cum ar fi capacitatea administrativă și resursele;

⁽¹²⁹⁾ AEM, „Water scarcity conditions in Europe” (Condițiile deficitului de apă din Europa), <https://www.eea.europa.eu/en/analysis/indicators/use-of-freshwater-resources-in-europe-1>.

⁽¹³⁰⁾ AEM, „Percentage of seasons with water stress” (Procentul sezonelor cu stres hidric), <https://www.eea.europa.eu/en/analysis/maps-and-charts/percentage-of-seasons-with-water-stress>.

- îmbunătățirea continuității râurilor și a debitelor ecologice, inclusiv având în vedere presiunile hidroelectrice;
- îmbunătățirea măsurilor hidromorfologice pentru îndeplinirea obiectivelor;
- reducerea poluării cu nutrienți, substanțe chimice, metale și intruziuni saline;
- îmbunătățirea clasificării corpurilor de apă, reducerea decalajul față de obiective și o mai bună justificare a derogărilor.

Directiva privind inundațiile

O dată la șase ani, urmând același ciclu de raportare precum în cazul planurilor de gestionare a bazinelor hidrografice, toate statele membre raportează, de asemenea, cu privire la planurile lor de gestionare a riscului de inundații, pe baza hărților de inundabilitate și de risc de inundații și a evaluărilor preliminare ale riscului de inundații elaborate în cursul celui de al doilea ciclu (2016-2021).

Comisia a evaluat planurile de gestionare a riscului de inundații și a raportat constatările sale Parlamentului European și Consiliului la 4 februarie 2025, împreună cu evaluarea planurilor de gestionare a bazinelor hidrografice.

În cel de al doilea plan de gestionare a riscului de inundații, România a identificat indicatori de progres care au obiective clare legate de nivelul de prioritate al strategiilor pentru zonele cu risc potențial semnificativ de inundații. Deși planurile de gestionare a riscului de inundații oferă doar o legătură între cele nouă obiective și cele trei categorii ample de măsuri, s-au utilizat o metodologie națională pentru a elabora măsurile în conformitate cu obiectivele. În plus, al doilea plan de gestionare a riscului de inundații oferă informații cu privire la metodologia de stabilire a priorităților măsurilor, la costurile estimate pentru punerea în aplicare a măsurilor și la sursele de finanțare pentru unele dintre măsuri. Spre deosebire de primul plan de gestionare a riscului de inundații, al doilea plan de gestionare a riscului de inundații se referă la strategia națională a României privind schimbările climatice și furnizează informații cu privire la impactul potențial al schimbărilor climatice asupra inundațiilor. În plus, s-au efectuat teste de robustețe în ceea ce privește

vulnerabilitatea la schimbările climatice. Planul de gestionare a riscului de inundații oferă informații privind consultarea publică și implicarea părților interesate.

Acțiuni prioritare în 2025

- planul de gestionare a riscului de inundații ar trebui să ofere detalii cu privire la modul în care au fost utilizate hărțile de inundabilitate și de risc de inundații pentru alegerea măsurilor și la modul de luare în considerare a inundațiilor pluviale;
- luarea în considerare a viitoarelor scenarii climatice în planul de gestionare a riscului de inundații;
- o mai bună explicare a alegerii și a punerii în aplicare a măsurilor de prevenire și protecție împotriva inundațiilor (stabilirea priorităților, monitorizarea, costurile măsurilor);
- îmbunătățirea consultării publice și a implicării părților interesate.

Directiva privind apa potabilă

Directiva reformată privind apa potabilă este în prezent aplicabilă, statele membre având obligația de a transpune dispozițiile acesteia în sistemele lor juridice naționale până la 12 ianuarie 2023. De la intrarea în vigoare a directivei reformate, Comisia a adoptat mai multe acte delegate și de punere în aplicare care stabilesc (i) o listă de supraveghere a substanțelor și compușilor ce reprezintă un motiv de preocupare legat de apa potabilă ⁽¹³¹⁾, (ii) o metodologie de măsurare a microplasticilor din apa potabilă ⁽¹³²⁾ și (iii) un sistem al UE pentru testarea și aprobarea materialelor care vor putea intra în contact cu apa potabilă ⁽¹³³⁾. Statele membre vor trebui să țină seama de aceste diverse acte ale Comisiei atunci când pun în aplicare directiva reformată.

În sfârșit, Comisia a primit date din partea statelor membre cu privire la calitatea apei potabile (furnizată de marii furnizori de apă) în perioada 2017-2019. Cu toate acestea, România nu a transmis încă datele aferente. Începând din ianuarie 2026, se vor aplica standardele europene de calitate pentru substanțele perfluoroalchilate și polifluoroalchilate din apa potabilă, asigurându-se raportarea armonizată de către statele membre a datelor de monitorizare a substanțelor perfluoroalchilate și polifluoroalchilate în viitor.

⁽¹³¹⁾ https://environment.ec.europa.eu/publications/implementing-decision-drinking-water-directive-watch-list_en.

⁽¹³²⁾ Decizia delegată (UE) 2024/1441 a Comisiei din 11 martie 2024 de completare a Directivei (UE) 2020/2184 a Parlamentului European și a Consiliului prin stabilirea unei metodologii de măsurare a microplasticilor în apa destinată consumului uman [notificată cu numărul C(2024) 1459] (JO L, 2024/1441, 21.5.2024), http://data.europa.eu/eli/dec_del/2024/1441/oj.

⁽¹³³⁾ JO L, 2024/365, 23.4.2024, http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2024/365/oj; JO L, 2024/367, 23.4.2024, http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2024/367/oj;

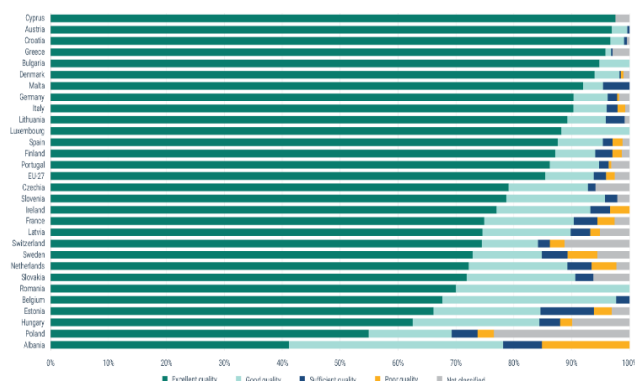
JO L, 2024/369, 23.4.2024, http://data.europa.eu/eli/reg_del/2024/369/oj; JO L, 2024/368, 23.4.2024, http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2024/368/oj; JO L, 2024/370, 23.4.2024, http://data.europa.eu/eli/reg_del/2024/370/oj; JO L, 2024/371, 23.4.2024, http://data.europa.eu/eli/reg_del/2024/371/oj; pentru mai multe informații, a se vedea pagina web a Comisiei privind toate cele șase acte delegate (https://environment.ec.europa.eu/publications/delegated-acts-drinking-water-directive_en).

Directiva privind apa pentru scăldat

Directiva privind apa pentru scăldat prevede obligația statelor membre de a monitoriza și evalua apa pentru scăldat. Aceasta prevede obligația statelor membre de a disemina către public, pe perioada sezonului de scăldat, în mod activ și rapid informații privind calitatea apei pentru scăldat. În special, notele de informare prin care se interzice sau nu este recomandat scăldatul ar trebui să fie rapid și ușor de identificat.

Figura 30 arată că, în 2023, din cele 50 de ape pentru scăldat din România, 35 (70 %) aveau o calitate excelentă, iar 15 (30 %) erau de bună calitate. Nu s-au identificat ape pentru scăldat care să aibă o calitate satisfăcătoare sau nesatisfăcătoare.

Figura 29: Calitatea apei pentru scăldat pentru fiecare stat membru, Albania și Elveția (%), 2023

Sursa: AEM, „European Bathing Water Quality in 2023” (Calitatea apei pentru scăldat în 2023), Nota de informare nr. 4/2024, Copenhaga, 2024, <https://www.eea.europa.eu/publications/european-bathing-water-quality-in-2023/>.

Directiva privind nitrății

Directiva privind nitrății⁽¹³⁴⁾ urmărește să protejeze calitatea apei în întreaga Europă prin prevenirea eventualei poluări a apelor subterane și a apelor de suprafață cu nitrăți proveniți din surse agricole și prin promovarea utilizării bunelor practici agricole.

Cel mai recent raport al Comisiei privind punerea în aplicare a Directivei privind nitrății⁽¹³⁵⁾, întocmit în 2021, avertizează că nitrății sunt în continuare o sursă de poluare nocivă a apei în UE. Concentrațiile excesive de nitrăți în apă sunt dăunătoare atât sănătății umane, cât și ecosistemelor, cauzând pierderea de oxigen și eutrofizarea. Curățarea apelor de către autoritățile naționale sau de către fermieri, în cazul în care a fost efectuată, a avut un impact pozitiv asupra aprovizionării cu apă potabilă și asupra biodiversității. Aceasta a adus beneficii și sectoarelor – cum ar fi pescuitul și

turismul – care depind de biodiversitate și de o bună aprovizionare cu apă potabilă. Cu toate acestea, utilizarea excesivă a îngrășămintelor rămâne o problemă în multe regiuni ale UE. Raportul privind punerea în aplicare a Directivei privind nitrății pentru perioada 2020-2023 va fi disponibil în 2025.

Analiza planurilor de gestionare a bazinelor hidrografice ale României a identificat nutrienții din agricultură ca fiind o presiune importantă pentru apele subterane/de suprafață, afectând starea bună a acestor ape, precum și ca fiind unul dintre principalii factori ai neîndeplinirii obiectivelor Directivei-cadru privind apa.

Acțiune prioritară în 2025

- combaterea poluării cu nutrienți, în special cu nitrăți din agricultură, prin punerea în aplicare a Directivei privind nitrății.

Directiva privind epurarea apelor uzate urbane

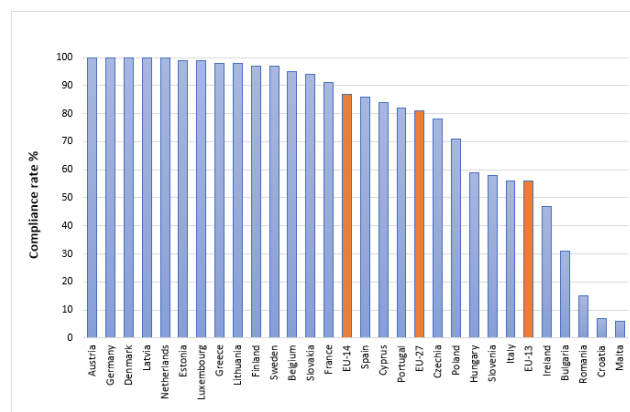
Directiva privind epurarea apelor uzate urbane urmărește să protejeze sănătatea umană și mediul împotriva efectelor apelor uzate urbane neepurate. Prin urmare, directiva prevede obligația statelor membre de a colecta și de a epura apele uzate (epurare secundară sau biologică) din toate zonele urbane cu peste 2 000 de locuitori și să aplice o epurare mai riguroasă decât cea secundară, cu eliminarea azotului și/sau a fosforului, în legătură cu apele uzate generate în zonele urbane, cunoscute și sub denumirea de aglomerări, de peste 10 000 de locuitori, înainte de a fi evacuate în ape și în bazinele lor hidrografice, atunci când acestea sunt sensibile la azot și/sau fosfor (și anume sunt eutrofice sau tind să devină eutrofice).

În România, 38 de aglomerări, care generează un echivalent-locuitor de ape uzate urbane de 3 052 104, au respectat cerințele directivei în 2020. În total, 1 777 de aglomerări, generând un echivalent-locuitor de ape uzate urbane de 16 779 407, nu au respectat cerințele directivei.

⁽¹³⁴⁾ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?qid=1561542776070&uri=CELEX:01991L0676->

⁽¹³⁵⁾ [20081211. https://environment.ec.europa.eu/topics/water/nitrates_en](https://environment.ec.europa.eu/topics/water/nitrates_en).

Figura 30: Proportia apelor uzate urbane care respectă pe deplin Directiva privind epurarea apelor uzate urbane (%), 2020

Sursa: Comisia Europeană: Direcția Generală Mediu, Fribourg-Blanc, B., Dhuygelaere, N., Berland, J. și Imbert, F., „12th technical assessment of UWWTD implementation – Final version” (A douăsprezecea evaluare tehnică a Directivei privind epurarea apelor uzate urbane – versiune finală), Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, 2024, <https://data.europa.eu/doi/10.2779/318637>.

În ciuda îmbunătățirilor în materie de conformare înregistrate de-a lungul anilor, pentru care utilizarea fondurilor UE a fost esențială, Comisia a trimis autorităților române un aviz motivat pentru nerespectarea Directivei privind epurarea apelor uzate urbane în ceea ce privește aglomerările cu un echivalent-locuitor mai mare de 10 000, care au beneficiat de o perioadă de tranziție în conformitate cu Tratatul de aderare a României. Cu toate acestea, 150 de aglomerări mari continuă să nu respecte obligațiile de colectare a apelor uzate urbane, în timp ce 154 de aglomerări mari nu respectă obligațiile de epurare secundară, iar 154 de aglomerări mari nu respectă obligațiile de epurare terțiară ⁽¹³⁶⁾.

Comisia a trimis România în fața Curții de Justiție a Uniunii Europene la 15 noiembrie 2024. Este esențial ca România să ia măsurile necesare pentru a respecta pe deplin cerințele directivei.

Acest lucru este cu atât mai important cu cât directiva a fost revizuită pentru a consolida, printre altele, standardele de epurare existente și pentru a institui o epurare suplimentară a micropoluantilor din apele uzate urbane. Alte cerințe noi se referă la trecerea la neutralitatea energetică a sectorului, la instituirea unui sistem de răspundere extinsă a producătorilor pentru a asigura finanțarea durabilă a epurării micropoluantilor de către industriile cele mai poluante și la asigurarea accesului la serviciile de salubritate, în special pentru grupurile vulnerabile și marginalizate. România trebuie să transpună noua directivă în sistemul său juridic până la 31 iulie 2027.

România continuă să aibă o conectare incompletă la rețeaua publică de alimentare cu apă și are în continuare una dintre cele mai scăzute rate de conformare cu legislația UE în domeniul apei. Aceasta se confruntă în continuare cu cele mai mari nevoi de investiții pentru a atinge și a menține conformitatea. Este necesar să se intensifice eforturile de extindere și modernizare a infrastructurii de apă potabilă și de ape uzate, precum și de asigurare a unui serviciu durabil la un preț rezonabil. Rata semnificativă de pierderi din rețelele sale de alimentare cu apă evidențiază nevoia de investiții în infrastructura de rețea. În planul național de redresare și reziliență, România a prevăzut o serie de reforme esențiale pentru sprijinirea sectorului apei, în special prin consolidarea cadrului de reglementare, în vederea unei gestionări durabile a sectorului apei și al apelor uzate, și pentru accelerarea accesului publicului la servicii de calitate. Un sprijin financiar semnificativ pentru investițiile în domeniul apei este disponibil în planul național de redresare și reziliență și în cadrul politicii de coeziune. În perioada 2021–2027, 1,2 miliarde EUR din politica de coeziune a UE sprijină investițiile în colectarea și epurarea apelor uzate în cadrul unor proiecte demarate în perioada 2014–2020 și al unor proiecte noi. Ca o condiție de acordare a sprijinului, autoritățile române au elaborat un plan național de investiții pentru a permite planificarea strategică și implementarea acestor investiții. Planul include un set de acțiuni menite să asigure cadrul instituțional pentru punerea în aplicare și monitorizarea planului de investiții și să consolideze guvernanta strategică a sectorului, reglementarea economică a sectorului și capacitatea operatorilor, inclusiv a celor regionali. Ar trebui să se asigure punerea în aplicare a investițiilor și a reformelor din plan.

În pofida unor progrese înregistrate de la EIR din 2022, România nu a finalizat punerea în aplicare a Directivei privind epurarea apelor uzate urbane pentru toate aglomerările urbane. Prin urmare, sunt necesare eforturi suplimentare.

Acțiune prioritară în 2025

- luarea măsurilor necesare pentru a se asigura punerea în aplicare deplină a actualei directive privind epurarea apelor uzate urbane, ținând seama de noile cerințe ale directivei reformate.

Substanțele chimice

UE urmărește să se asigure că substanțele chimice sunt produse și utilizate astfel încât să se reducă la minimum orice efect negativ semnificativ asupra sănătății umane și a mediului. În octombrie 2020, Comisia a publicat

⁽¹³⁶⁾

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/ro/inf_22

601.

Strategia pentru promovarea sustenabilității în domeniul substanțelor chimice – către un mediu fără substanțe toxice ⁽¹³⁷⁾, care a condus la unele modificări sistemice ale legislației UE în domeniul substanțelor chimice. Strategia face parte din obiectivul ambițios al UE de reducere la zero a poluării – un angajament esențial al Pactului verde european

Legislația UE în domeniul substanțelor chimice ⁽¹³⁸⁾ asigură o protecție primară pentru sănătatea umană și pentru mediu. Prin această legislație se asigură, de asemenea, stabilitate și previzibilitate pentru întreprinderile care își desfășoară activitatea pe piața internă.

Din 2007, Comisia culege informații cu privire la asigurarea respectării Regulamentului privind înregistrarea, evaluarea, autorizarea și restricționarea substanțelor chimice (REACH) și a Regulamentului privind clasificarea, etichetarea și ambalarea (CLP). În decembrie 2020, Comisia a evaluat rapoartele statelor membre ⁽¹³⁹⁾ privind punerea în aplicare a acestor regulamente și asigurarea respectării lor ⁽¹⁴⁰⁾. Din raportul Comisiei reiese totuși că există în continuare numeroase disparități în ceea ce privește punerea în aplicare a regulamentelor REACH și CLP, în special în domeniul asigurării respectării legislației. Nivelurile de conformitate înregistrate în statele membre, în general destul de stabile în timp, par să se înrăutățească

ușor. Acest lucru se poate datora faptului că (i) autoritățile de aplicare a legii devin mai eficiente în detectarea produselor/întreprinderilor neconforme și (ii) sunt introduse pe piața UE mai multe produse neconforme.

În august 2021, Comisia a publicat o evaluare măsurabilă a asigurării respectării ⁽¹⁴¹⁾ celor două regulamente principale ale UE privind substanțele chimice, utilizând un set de indicatori pentru diferite aspecte ale acestora. Începând din 2021, lista substanțelor chimice care fac obiectul restricțiilor a fost extinsă pe măsură ce s-au adăugat noi rubrici în anexa XVII la Regulamentul REACH ⁽¹⁴²⁾.

În 2023, s-au adăugat noi clase de pericol în Regulamentul CLP, prezentându-se revizuirea regulamentului (regulamentul revizuit a fost publicat la 20 noiembrie 2024) ⁽¹⁴³⁾. Noile clase de pericol acoperă perturbatorii endocriini și pericolele legate de persistență, în timp ce regulamentul revizuit cuprinde noi norme privind vânzările online pentru a aborda mai bine neconformitățile observate de-a lungul anilor. Tot în 2023, Conferința părților la Convenția de la Stockholm (COP) a decis să includă în anexa A (care enumeră substanțele interzise) trei noi substanțe chimice ⁽¹⁴⁴⁾. Comisia lucrează la actele delegate aferente pentru a include aceste substanțe în anexa I la Regulamentul privind poluanții organici persistenți până la cel târziu în 2025.

⁽¹³⁷⁾ Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliul, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Strategia pentru promovarea sustenabilității în domeniul substanțelor chimice: către un mediu fără substanțe toxice [COM(2020) 667 final din 14 octombrie 2020], <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=COM%3A2020%3A667%3AFIN>; Regulamentul (CE) nr. 1272/2008 al Parlamentului European și al Consiliului din 16 decembrie 2008 privind clasificarea, etichetarea și ambalarea substanțelor și a amestecurilor, de modificare și de abrogare a Directivelor 67/548/CEE și 1999/45/CE, precum și de modificare a Regulamentului (CE) nr. 1907/2006 (JO L 353, 31.12.2008, p. 1), https://publications.europa.eu/resource/cellar/c6b6a31d-8359-11ee-99ba-01aa75ed71a1.0004.02/DOC_2.

⁽¹³⁸⁾ Și anume Regulamentul (CE) nr. 1907/2006 al Parlamentului European și al Consiliului din 18 decembrie 2006 privind înregistrarea, evaluarea, autorizarea și restricționarea substanțelor chimice (REACH), de înființare a Agenției Europene pentru Produse Chimice, de modificare a Directivei 1999/45/CE și de abrogare a Regulamentului (CEE) nr. 793/93 al Consiliului și a Regulamentului (CE) nr. 1488/94 al Comisiei, precum și a Directivei 76/769/CEE a Consiliului și a Directivelor 91/155/CEE, 93/67/CEE, 93/105/CE și 2000/21/CE ale Comisiei (JO L 396, 30.12.2006, p. 1), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ro/TXT/?uri=CELEX%3A32006R1907> și Regulamentul (CE) nr. 1272/2008 al Parlamentului European și al Consiliului din 16 decembrie 2008 privind clasificarea, etichetarea și ambalarea substanțelor și a amestecurilor, de modificare și de abrogare a Directivelor 67/548/CEE și 1999/45/CE, precum și de modificare a Regulamentului (CE) nr. 1907/2006 (JO L 353, 31.12.2008, p. 1), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX%3A02008R1272-20221217>.

⁽¹³⁹⁾ Comisia Europeană, „Technical assistance to review the existing

Member States reporting questionnaire under Articles 117(1) of REACH and 46(2) of CLP – Final report” [Asistență tehnică pentru revizuirea chestionarului existent de raportare al statelor membre în temeiul articolului 117 alineatul (1) din Regulamentul REACH și al articolului 46 alineatul (2) din Regulamentul CLP – Raport final], Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, Luxemburg, 2020, <https://circabc.europa.eu/ui/group/8ee3c69a-bccb-4f22-89ca-277e35de7c63/library/a4abce8c-8425-455f-b7e6-0ead917bde6b/details>.

⁽¹⁴⁰⁾ În conformitate cu articolul 117 alineatul (1) din Regulamentul REACH și cu articolul 46 alineatul (2) din Regulamentul CLP.

⁽¹⁴¹⁾ Comisia Europeană: Direcția Generală Piață Internă, Industrie, Antreprenoriat și IMM-uri, „REACH and CLP Enforcement: EU-level enforcement indicators” (Asigurarea respectării Regulamentului REACH și a Regulamentului CLP: indicatori de asigurare a respectării legislației la nivelul UE), Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, Luxemburg, 2021, <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/e5c3e461-0f85-11ec-9151-01aa75ed71a1/-/publication/e5c3e461-0f85-11ec-9151-01aa75ed71a1/>.

⁽¹⁴²⁾ Acestea sunt substanțele din cernelurile pentru tatuaje și machiajul permanent, N, N-dimetilformamida, formaldehida (și agenții eliberatori de formaldehidă), plumbul din PVC (clorură de polivinil), siloxanii (D4, D5, D6) și, în sfârșit, microplasticele.

⁽¹⁴³⁾ Regulamentul (UE) 2024/2865 al Parlamentului European și al Consiliului din 23 octombrie 2024 de modificare a Regulamentului (CE) nr. 1272/2008 privind clasificarea, etichetarea și ambalarea substanțelor și a amestecurilor (JO L, 2024/2865, 20.11.2024, p. 1), (<https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/2865/oj>).

⁽¹⁴⁴⁾ Acestea sunt metoxiclorul, decloranul plus și UV-328. În cazul pesticidului metoxiclor, nu există derogări de la interdicție. Cu toate acestea, pentru cei doi aditivi pentru materialele plastice, decloran plus și UV-328, decizia COP enumeră unele derogări specifice limitate în timp.

În România, responsabilitatea pentru verificarea conformității cu Regulamentul REACH revine următoarelor autorități ⁽¹⁴⁵⁾:

- Gărzii Naționale de Mediu;
- Inspecției Muncii;
- Autorității Naționale pentru Protecția Consumatorilor (în cazul Regulamentului CLP).

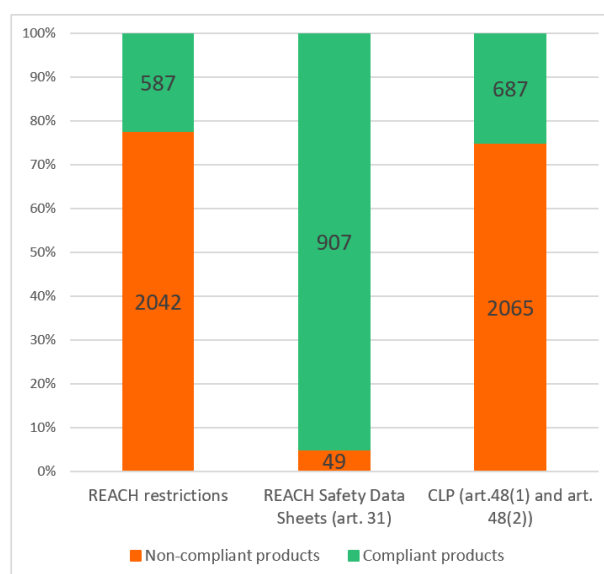
România a elaborat strategii de asigurare a respectării Regulamentului REACH și a Regulamentului CLP, dar le-a pus în aplicare doar parțial ⁽¹⁴⁶⁾.

Exercițiul de raportare al statelor membre prevăzut la articolul 117 din Regulamentul REACH și la articolul 46 din Regulamentul CLP se desfășoară o dată la cinci ani. Rezultatele raportării viitoare sunt așteptate în 2025, prin urmare, din 2022, nu mai există date noi specifice fiecărei țări privind asigurarea respectării legislației.

În 2020, România a indicat că 90 de membri ai personalului sunt alocați pentru asigurarea respectării regulamentelor REACH și CLP (acoperind 384 de om-ore/an), plus 43 de inspectori de muncă ⁽¹⁴⁷⁾.

În 2020, România a participat la un proiect coordonat la nivelul UE de asigurare a respectării legislației privind produsele vândute online, denumit proiectul REACH-ENFORCE (REF-8) ⁽¹⁴⁸⁾. Raportul a fost adoptat în noiembrie 2021, astfel că nu a putut fi luat în considerare în cadrul EIR anterioare.

Figura 31: Conformitatea produselor importate – rezultatele proiectului REF-8 (%)

S-a utilizat o abordare bazată pe riscuri pentru direcționarea măsurilor de control în vederea maximizării șanselor de identificare a neconformităților. Prin urmare, ratele de neconformitate prezentate mai sus nu pot fi considerate ratele medii de neconformitate ale produselor din UE. Cu toate acestea, proporția cazurilor de neconformitate constatate în cadrul proiectului REF-8 reprezintă un motiv de îngrijorare.

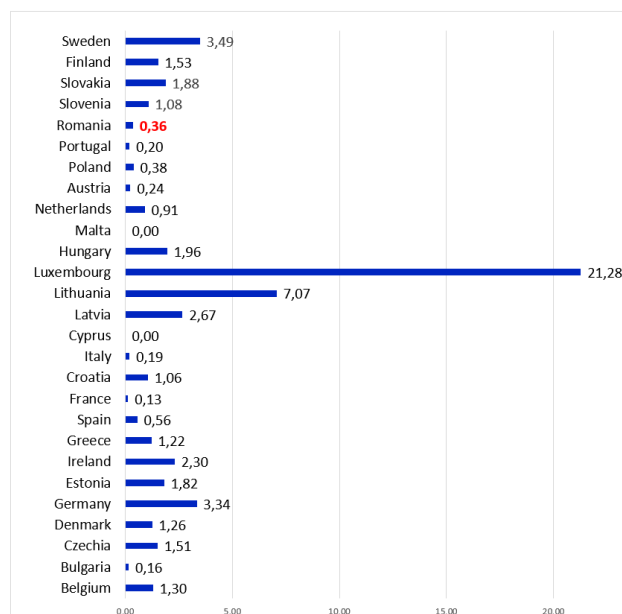
⁽¹⁴⁵⁾ Comisia Europeană, „Technical assistance to review the existing Member States reporting questionnaire under Articles 117(1) of REACH and 46(2) of CLP – Final report” [Asistență tehnică pentru revizuirea chestionarului existent de raportare al statelor membre în temeiul articolului 117 alineatul (1) din Regulamentul REACH și al articolului 46 alineatul (2) din Regulamentul CLP – Raport final], Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, Luxemburg, 2020, p. 71, <https://circabc.europa.eu/ui/group/8ee3c69a-bccb-4f22-89ca-277e35de7c63/library/a4abce8c-8425-455f-b7e6-0ead917bde6b/details>.

⁽¹⁴⁶⁾ Comisia Europeană, „Technical assistance to review the existing Member States reporting questionnaire under Articles 117(1) of REACH and 46(2) of CLP – Final report” [Asistență tehnică pentru revizuirea chestionarului existent de raportare al statelor membre în temeiul articolului 117 alineatul (1) din Regulamentul REACH și al articolului 46 alineatul (2) din Regulamentul CLP – Raport final], Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, Luxemburg, 2020, p. 76, <https://circabc.europa.eu/ui/group/8ee3c69a-bccb-4f22-89ca-277e35de7c63/library/a4abce8c-8425-455f-b7e6-0ead917bde6b/details>.

⁽¹⁴⁷⁾ Comisia Europeană, „Technical assistance to review the existing Member States reporting questionnaire under Articles 117(1) of REACH and 46(2) of CLP – Final report” [Asistență tehnică pentru revizuirea chestionarului existent de raportare al statelor membre în temeiul articolului 117 alineatul (1) din Regulamentul REACH și al articolului 46 alineatul (2) din Regulamentul CLP – Raport final], Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, Luxemburg, 2020, p. 75, <https://circabc.europa.eu/ui/group/8ee3c69a-bccb-4f22-89ca-277e35de7c63/library/a4abce8c-8425-455f-b7e6-0ead917bde6b/details>.

⁽¹⁴⁸⁾ Agenția Europeană pentru Produse Chimice, „REF-8 project on enforcement of the CLP, REACH and BPR duties related to substances, mixtures and articles sold online” (Proiectul REF-8 privind asigurarea respectării obligațiilor prevăzute de regulamentele CLP, REACH și BPR legate de substanțele, amestecurile și articolele vândute online), Helsinki, 2021, p. 20, https://echa.europa.eu/documents/10162/17088/proiect_report_ref-8_en.pdf/ccf2c453-da0e-c185-908e-3a0343b25802?t=1638885422475.

Figura 32: Numărul de controale REF-8 efectuate la 100 000 de locuitori (media UE = 1,24)

România a participat într-o mică măsură la proiectul coordonat REF-8 de asigurare a respectării legislației. S-a dovedit că vânzările online corespund în mod constant unor rate mai ridicate de neconformitate în cadrul controalelor efectuate în întreaga UE, în special în ceea ce privește produsele importate.

În 2022, în ceea ce privește România, s-a stabilit o acțiune prioritară legată de modernizarea capacităților administrative pentru punerea în aplicare și asigurarea respectării legislației către o politică de toleranță zero față de neconformitate. Deoarece nu s-a mai efectuat nicio raportare din 2022, nu s-a indicat niciun progres, iar această acțiune prioritară rămâne valabilă în 2025, parțial din cauza experienței cu proiectul REF-8.

În plus, România trebuie să pună în aplicare pe deplin strategiile de asigurare a respectării Regulamentului REACH și a Regulamentului CLP.

Acțiuni prioritare în 2025

- modernizarea capacităților administrative de punere în aplicare și de asigurare a respectării legislației pentru a se ajunge la o politică de toleranță zero în ceea ce privește neconformitatea;
- creșterea implicării în activitățile Forumului pentru schimbul de informații privind aplicarea al Agenției Europene pentru Produse Chimice, inclusiv în proiectele coordonate de asigurare a respectării legislației, denumite REF-uri;
- intensificarea controalelor vamale și a controalelor produselor vândute online în ceea ce privește respectarea legislației privind substanțele chimice.

4. Acțiunile climatice

Impactul schimbărilor climatice a continuat să crească în ultimii ani, provocând prejudicii și suferință în UE și în întreaga lume. La nivel mondial, 2023 a fost cel mai cald an înregistrat vreodată, în timp ce Europa s-a încălzit de două ori mai repede decât media mondială și este în prezent continentul cu cea mai rapidă încălzire. Frecvența și gravitatea fenomenelor climatice extreme sunt, de asemenea, în creștere. În acest context, UE și-a demonstrat hotărârea de a pune în aplicare Pactul verde european și de a deveni neutră din punct de vedere climatic și rezilientă până în 2050, asigurând competitivitatea durabilă și sprijinind industria UE în tranziția către zero emisii nete. Legea europeană a climei este răspunsul UE la nevoia de acțiune. Acesta stabilește obiectivul de realizare a neutralității climatice până în 2050 și un obiectiv pe termen mediu de reducere a emisiilor de GES cu cel puțin 55 % până în 2030 și subliniază eforturile de adaptare necesare pentru adaptarea la impactul actual și viitor al schimbărilor climatice. Aproape toate propunerile din pachetul legislativ „Pregătiți pentru 55” prevăzute în Pactul verde european au fost convenite sub formă de legislație, iar Comisia Europeană a recomandat un nou obiectiv climatic intermediar de reducere cu 90 % a emisiilor până în 2040. În 2024, statele membre au prezentat planuri naționale actualizate privind energia și clima pentru perioada 2021-2030, reflectând nivelul mai ridicat de ambiție al legislației revizuite a UE. În 2024, Comisia Europeană a publicat, de asemenea, împreună cu AEM, prima evaluare europeană a riscurilor climatice.

În ultimele trei decenii, începând din 1990, UE a înregistrat scăderi constante ale emisiilor sale, ajungând la un total curent în 2022 de -32,5 %⁽¹⁴⁹⁾. Cu toate acestea, UE și statele sale membre trebuie să își intensifice eforturile de punere în aplicare și să accelereze reducerea emisiilor pentru a rămâne pe calea cea bună pentru a-și atinge obiectivele de reducere cu 55 % a emisiilor nete de GES până în 2030 și atingere a neutralității climatice până în 2050. Emisiile nete de GES ale României au scăzut au scăzut între 1990 și 2022 cu 73 % ceea ce face ca aceasta să fie una dintre țările cu o scădere peste medie.,

Pachetul legislativ „Pregătiți pentru 55” reflectă necesitatea de a accelera tranziția verde. Acesta include (i) consolidarea și extinderea schemei UE de comercializare a

certificatelor de emisii (ETS) prin crearea unei noi scheme ETS (a doua) pentru transport și clădiri, precum și a unui fond social pentru climă pentru a ajuta cetățenii în timpul tranziției, (ii) creșterea obiectivelor în temeiul Regulamentului privind partajarea eforturilor și (iii) un regulament revizuit privind exploatarea terenurilor, schimbarea destinației terenurilor și silvicultura⁽¹⁵⁰⁾. Pachetul a fost adoptat integral, iar statele membre au pus în aplicare legislația respectivă.

Principalul document strategic la nivel de țară este planul național privind energia și clima (PNEC)⁽¹⁵¹⁾. România și-a prezentat planul actualizat în octombrie 2024, după termenul stabilit în Regulamentul privind guvernanța uniunii energetice și a acțiunilor climatice⁽¹⁵²⁾. Comisia Europeană a evaluat planul și măsura în care România a urmat recomandările în legătură cu versiunea preliminară. Constatările evaluării sunt următoarele:

- emisiile în temeiul Regulamentului privind partajarea eforturilor vor scădea cu 15 % în 2030 comparativ cu 2005, iar România își va îndeplini obiectivul de 13 %;
- cele mai recente prognoze indică un decalaj față de obiectivul Regulamentului privind exploatarea terenurilor, schimbarea destinației terenurilor și silvicultura (LULUCF), ceea ce înseamnă că nivelurile actuale ale absorbțiilor au fost insuficiente;
- România se confruntă cu un decalaj în ceea ce privește obiectivul său privind ponderea energiei din surse regenerabile;
- evoluția României este în conformitate cu obiectivele acesteia în materie de eficiență energetică.

Pentru a reduce la minimum impactul politicilor climatice asupra persoanelor și sectoarelor vulnerabile, România utilizează Fondul pentru o tranziție justă și Fondul pentru modernizare și va utiliza Fondul social pentru climă începând cu 2026. (pentru mai multe informații, a se vedea capitolul 5 – Finanțarea).

⁽¹⁴⁹⁾ Emisiile interne nete ale UE, cu includerea sectorului exploatării terenurilor, schimbării destinației terenurilor și silviculturii (LULUCF) și excluzând aviația internațională.

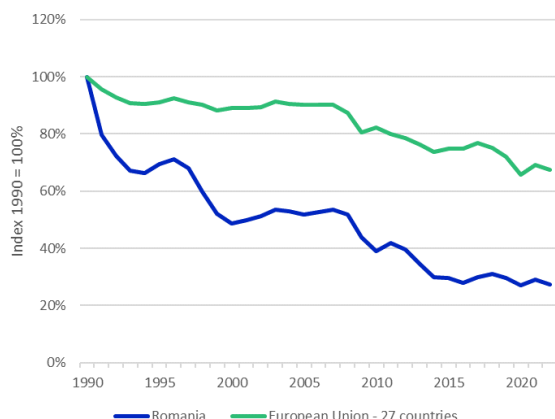
⁽¹⁵⁰⁾ O imagine de ansamblu completă a pachetului legislativ „Pregătiți pentru 55” este disponibilă la adresa [https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal/delivering-european-green-](https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal/delivering-european-green-deal/fit-55-delivering-proposals_ro)

[deal/fit-55-delivering-proposals_ro](https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal/delivering-proposals_ro).

⁽¹⁵¹⁾ Mai multe informații despre PNEC sunt disponibile pe site-ul web dedicat https://energy.ec.europa.eu/topics/energy-strategy/national-energy-and-climate-plans-necps_en.

⁽¹⁵²⁾ Articolul 14 din Regulamentul (UE) 2018/1999 privind guvernanța uniunii energetice și a acțiunilor climatice.

Figura 33: Emisiile totale de GES (excluzând aviația internațională) (%), 1990-2022

Schema UE de comercializare a certificatelor de emisii

EU ETS este principalul instrument pentru reducerea emisiilor de GES într-un mod eficient din punctul de vedere al costurilor în toate statele membre. Este cea mai mare piață a carbonului din lume, acoperind aproximativ 40 % din emisiile totale de GES ale UE generate de producția de energie electrică și termică, industria prelucrătoare, aviația din Europa⁽¹⁵³⁾ și, începând din 2024, și de transportul maritim.

Schema stabilește o limită sau un plafon pentru cantitatea totală de GES care pot fi emise la nivelul UE. În această limită, întreprinderile cumpără certificate de emisii [un certificat conferă dreptul de a emite 1 t echivalent CO₂ (echivalent dioxid de carbon)], în cadrul licitațiilor sau prin comercializarea de certificate cu alții. Plafonul este redus anual pentru a se asigura că emisiile totale din sectoarele vizate scad în timp.

Emisiile din cadrul ETS au scăzut cu 66 % între 2005 și 2023.

În 2023, 54 % din emisiile de GES provenite de la instalațiile ETS din România au fost generate de producția de energie electrică, valoare care este ușor sub media UE (57 %). Sectorul cimentului și varului a reprezentat 24 %, industria metalurgică 8 %, iar rafinăriile și alte industrii 7 % fiecare. Între 2019 și 2023, sectoarele industriale au înregistrat o reducere mai mare (37 %) decât sectorul energetic (33 %), ceea ce a dus la o scădere globală a emisiilor cu 35 %. Începând din 2013, emisiile de GES generate de producția de energie electrică au scăzut la jumătate. Deși emisiile ETS din categoria sectorială „alte” au scăzut cu 30 %,,

emisiile generate de industria metalurgică au crescut cu 59 %, iar emisiile provenite din sectorul cimentului și varului au crescut cu 24 %. Acest lucru a dus la o reducere globală a emisiilor de GES cu 44 % din 2013.

La 25 ianuarie 2024, Comisia a inițiat o procedură de constatare a neîndeplinirii obligațiilor împotriva României pentru netranspunerea integrală în legislația națională a revizuirilor anterioare ale Directivei ETS⁽¹⁵⁴⁾. România a avut la dispoziție două luni pentru a răspunde și a remedia deficiențele semnalate de Comisie. Dacă nu primește un răspuns satisfăcător, Comisia poate decide să continue procedura de constatare a neîndeplinirii obligațiilor.

Începând din 2027, o nouă schemă de comercializare a certificatelor de emisii, denumită ETS2, pentru clădiri, transportul rutier și alte sectoare (în principal industria care nu este vizată de actuala ETS) va deveni pe deplin operațională⁽¹⁵⁵⁾. Statele membre ar fi trebuit să notifice transpunerea integrală în legislația națională a dispozițiilor Directivei EU ETS revizuite referitoare la noua ETS2 până la 30 iunie 2024. România nu a comunicat transpunerea integrală în legislația națională până la acest termen. Din acest motiv, la 25 iulie 2024, Comisia a inițiat o procedură de constatare a neîndeplinirii obligațiilor împotriva României.

România a avut la dispoziție două luni pentru a răspunde și a remedia deficiențele semnalate de Comisie. Dacă nu primește un răspuns satisfăcător, Comisia poate decide să continue procedura de constatare a neîndeplinirii obligațiilor.

Partajarea eforturilor

Regulamentul privind partajarea eforturilor (ESR)⁽¹⁵⁶⁾ vizează emisiile de GES generate de transportul intern (cu excepția emisiilor de CO₂ generate de aviație), clădiri, agricultură, industria mică și deșeuri. Emisiile din aceste sectoare reprezintă aproximativ 60 % din emisiile interne ale UE. Regulamentul stabilește obiectivul la nivelul UE de reducere a emisiilor provenite din sectoarele care fac obiectul legislației privind partajarea eforturilor, până în 2030, cu 40 % comparativ cu nivelurile din 2005. Acest obiectiv general pentru UE se traduce în obiective naționale obligatorii de reducere a emisiilor pentru fiecare stat membru. Obiectivul României este -12,7 %.

Pe lângă obiectivele pentru 2030, statele membre au limite anuale ale emisiilor de GES (alocări anuale de emisii), care scad în fiecare an până în 2030.

⁽¹⁵³⁾ Zborurile între statele membre ale UE, inclusiv zborurile cu plecare către Norvegia, Islanda, Elveția și Regatul Unit.

⁽¹⁵⁴⁾ Directiva (UE) 2023/959 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX:32023L0959>) și Directiva (UE) 2023/958 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX:32023L0958>).

⁽¹⁵⁵⁾ Directiva (UE) 2023/959 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32023L0959>).

⁽¹⁵⁶⁾ Regulamentul (UE) 2018/842 (<https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2018/842>).

Există o anumită flexibilitate pentru a ține seama de fluctuațiile anuale ale emisiilor prin intermediul comercializării certificatelor de emisii și al transferurilor din ETS și LULUCF.

Pe baza emisiilor istorice și a celor mai actualizate prognoze România este pe calea cea bună în privința atingerii obiectivului său ESR pentru 2030.

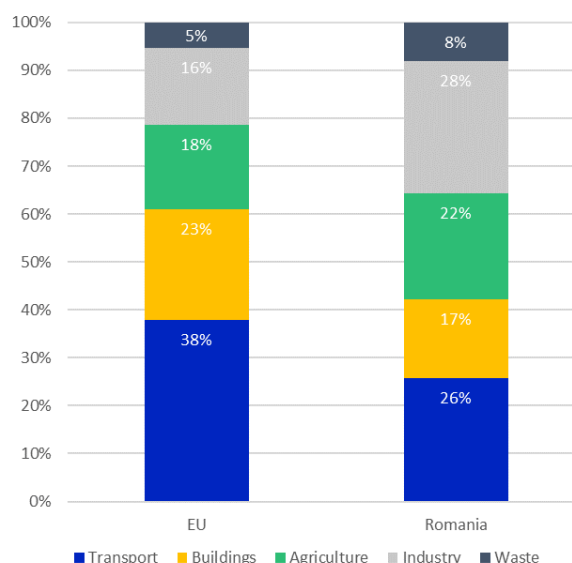
Reducerea preconizată a emisiilor este cu 2,6 puncte procentuale peste obiectivul pentru 2030.

România este una dintre puținele țări în care transportul intern nu este un sector dominant care face obiectul legislației privind partajarea eforturilor. Transporturile au reprezentat 26 % din totalul emisiilor legate de partajarea eforturilor în 2022, dar ponderea este în creștere. Emisiile generate de transportul intern au crescut cu 68 % față de nivelul din 2005. În România, trebuie depuse eforturi în continuare în acest sector, în special în ceea ce privește transportul de călători. Doar 0,3 % din parcul de autoturisme erau vehicule electrice cu baterie în 2023 (media UE este de 1,2 %), iar România are aproximativ 2 660 de puncte de încărcare accesibile publicului sau unul pentru fiecare 12 vehicule electrice (peste media UE de 1:10). Ponderea totală a transportului public este peste media UE, dar ponderea căilor ferate (3 %) este considerabil mai mică decât media (6 %). Transportul de marfă, transportul pe căile navigabile interioare și transportul feroviar reprezintă fiecare 25 % din deplasări. Cu toate acestea, doar 37 % din rețeaua feroviară a României este electrificată (cu mult sub media UE de 56 %).

Între 2005 și 2022, emisiile generate de clădiri au crescut cu 7 %, ceea ce nu este în concordanță cu tendința UE și cu scăderea medie a UE de 29 % în aceeași perioadă. Se preconizează că România va continua să îmbunătățească eficiența energetică în sectorul clădirilor. De exemplu, consumul de energie finală în sectorul rezidențial a scăzut cu 2 % în 2022 comparativ cu 2021, continuându-și tendința de scădere observată în 2019, dar a continuat să se situeze peste nivelurile din 2015–2017. Ponderea energiei din surse regenerabile în sectorul încălzirii și al răcirii s-a situat la același nivel ca în 2013.

Cel mai important sector care face obiectul legislației de partajare a eforturilor este industria mică, cu emisii de 29 %.

Figura 34: Partajarea eforturilor în funcție de sector (%), 2022

Exploatarea terenurilor, schimbarea destinației terenurilor și silvicultura

Sectorul exploatarea terenurilor, schimbării destinației terenurilor și silviculturii (LULUCF) joacă un rol semnificativ în atingerea obiectivului UE privind neutralitatea climatică. În UE, acest sector absoarbe mai multe GES-uri decât emite, eliminând volume semnificative de carbon din atmosferă. Prin urmare, este singurul sector cu emisii negative.

Tendențele recente arată că, în România, absorbțiile LULUCF înregistrează o scădere lentă începând din 2020.

Obiectivul României pentru 2030 este creșterea absorbțiilor cu ajutorul terenurilor cu încă -2,4 Mt echivalent CO₂ comparativ cu media anuală din perioada 2016–2018. Cele mai recente prognoze indică un decalaj față de obiectiv de 2,0 Mt echivalent CO₂ în 2030. Prin urmare, România trebuie să aplice măsuri suplimentare pentru a-și atinge obiectivul pentru 2030.

Adaptarea la schimbările climatice

Oprirea tuturor emisiilor de GES nu ar preveni efectele asupra climei care se produc deja. Prin urmare, adaptarea la schimbările climatice este, de asemenea, o componentă-cheie a politicii privind clima.

România are una dintre cele trei regiuni identificate ca puncte critice ale riscurilor climatice cele mai afectate de schimbările climatice – regiuni costiere joase ⁽¹⁵⁷⁾.

⁽¹⁵⁷⁾ „European Climate Risk Assessment” (EUCRA) (Evaluarea europeană a riscurilor climatice), 2024, Disponibilă la adresa

<https://climate-adapt.eea.europa.eu/en/eu-adaptation-policy/key-eu-actions/european-climate-risk-assessment>.

România este vulnerabilă la evenimente extreme legate de schimbările climatice, cum ar fi inundațiile, seceta și valurile de căldură. Agricultură este afectată în mod deosebit. România are lacune pronunțate în materie de asigurare în caz de inundații. Într-adevăr, gradul de penetrare al asigurărilor este sub 50 % pentru toate pericolele legate de climă. Datele din perioada 1980-2020 arată că doar 5 % din pierderile economice au fost asigurate.

România și-a adoptat strategia națională de adaptare în 2013 și a actualizat-o împreună cu planul de adaptare în 2016. Nu există planuri de adaptare regionale sau sectoriale. Mecanismele instituționale adecvate sunt esențiale pentru adaptarea la schimbările climatice. În acest sens, România prezintă deficiențe în ceea ce privește monitorizarea și evaluarea politicilor de adaptare, analiza vulnerabilităților și a riscurilor climatice, coordonarea între sectoarele administrației publice și acțiunile de adaptare la nivel local. În plus, există posibilități considerabile de integrare a soluțiilor bazate pe natură în planurile de adaptare.

În ceea ce privește România, s-au stabilit șase acțiuni prioritare privind acțiunile climatice în cadrul EIR din 2022. Progresele din sectorul transporturilor sunt limitate, iar emisiile sunt în creștere. România și-a depășit obiectivul privind eficiența energetică pentru 2020, dar sunt necesare măsuri suplimentare pentru a-și atinge

obiectivele pentru 2030. Criteriile de durabilitate a biomasei nu sunt menționate în mod explicit în măsurile raportate. Ponderea energiei din surse regenerabile a stagnat din 2014 și este posibilă majorarea obiectivului României privind energia din surse regenerabile. Începând din 2022, România a adoptat șase planuri teritoriale pentru o tranziție justă pentru regiunile care se confruntă cu cele mai mari provocări socioeconomice în ceea ce privește eliminarea treptată a cărbunelui și reducerea emisiilor de CO₂. Progresele înregistrate în ceea ce privește punerea în aplicare a acestor planuri sunt limitate, inclusiv în ceea ce privește investițiile transformatoare în sectoarele cu emisii ridicate, cum ar fi industria siderurgică.

Acțiuni prioritare în 2025

- punerea în aplicare a tuturor politicilor și măsurilor necesare pentru atingerea obiectivelor prevăzute în Regulamentul privind partajarea eforturilor (ESR) și în Regulamentul privind exploatarea terenurilor, schimbarea destinației terenurilor și silvicultura (LULUCF). Acțiuni prioritare mai detaliate sunt stabilite în evaluarea planului național final privind energia și clima (PNEC) ⁽¹⁵⁸⁾.

⁽¹⁵⁸⁾ [Planurile naționale privind energia și clima.](#)

Partea a II-a: Cadrul favorabil – instrumente de punere în aplicare

5. Finanțarea

Bugetul UE sprijină investițiile în domeniul climei în România cu sume semnificative în perioada 2021–2027, veniturile din ETS contribuind, de asemenea, la bugetul național. În perioada 2020–2022, veniturile României din licitații au ajuns la 1,775 miliarde EUR în total, 40 % din această sumă fiind cheltuită pentru climă și energie.

În plus, investițiile anuale necesare pentru îndeplinirea obiectivelor sale de mediu în domeniul prevenirii și controlului poluării, al economiei circulare și deșeurilor, al protecției și gestionării apei, al biodiversității și ecosistemelor sunt estimate la aproximativ 9,7 miliarde EUR pe an în România.

Aceste patru domenii de mediu beneficiază în prezent de o finanțare totală de aproximativ 4,3 miliarde EUR pe an; astfel, există un deficit de aproximativ 5,4 miliarde EUR pe an.

Din deficitul anual de investiții de mediu, 3 miliarde EUR vizează biodiversitatea și ecosistemele, 0,8 miliarde EUR, prevenirea și controlul poluării, 1,1 miliarde EUR, obiectivul privind apa și aproximativ 0,5 miliarde EUR, economia circulară.

Repere privind finanțarea acțiunilor climatice

Finanțarea UE pentru acțiunile climatice

Bugetul UE sprijină acțiunile climatice în UE-27 cu 657,8 miliarde EUR în perioada bugetară 2021–2027 în cadrul diverselor programe și fonduri, ceea ce reprezintă un nivel global de contribuție de 34,3 %. Din această sumă, politica de coeziune oferă sprijin în valoare de 120 de miliarde EUR [peste jumătate din această sumă prin Fondul european de dezvoltare regională (FEDR)], MRR, 275,7 miliarde EUR și PAC, 145,9 miliarde EUR ⁽¹⁵⁹⁾.

În România, politica de coeziune a UE (având în vedere cuantumul contribuției UE) oferă sprijin în valoare de 9,2 miliarde EUR pentru acțiunile climatice în perioada 2021–2027 (peste jumătate din această sumă prin

intermediul FEDR), 70,5 milioane EUR din Fondul european pentru afaceri maritime, pescuit și acvacultură (FEAMPA) ⁽¹⁶⁰⁾.

MRR contribuie la finanțarea acțiunilor climatice în România cu 12,6 miliarde EUR până în 2026, ceea ce reprezintă 44,1 % din planul național de redresare și reziliență ⁽¹⁶¹⁾.

Banca Europeană de Investiții (BEI) a oferit finanțare în valoare de 109,9 miliarde EUR în UE-27 între 2021 și jumătatea anului 2024 pentru a sprijini proiecte în domeniul energiei, al transporturilor și al industriei care sunt aliniate la obiectivele climatice ale UE. Din această sumă, 2,1 miliarde EUR au fost alocate României în perioada de referință ⁽¹⁶²⁾.

Finanțarea națională, inclusiv prin venituri din schema UE de comercializare a certificatelor de emisii

Veniturile provenite din licitarea certificatelor de emisii în cadrul EU ETS, care alimentează direct bugetele naționale, s-au ridicat la 803 milioane EUR în 2020, la 484 de milioane EUR în 2021 și la 488 de milioane EUR în 2022 în România, cu o valoare totală de 1,775 miliarde EUR în perioada de trei ani. În România, 50 % din venituri sunt rezervate pentru activități legate de climă și energie și încă 6 % sunt rezervate pentru proiecte de reducere a emisiilor de GES (și 15 % sunt prevăzute pentru compensarea indirectă a costului emisiilor de dioxid de carbon, iar 29 % pentru bugetul general). O parte din veniturile necheltuite sunt reportate în anii următori.

Din partea rămasă din veniturile EU ETS care contribuie la Fondul pentru inovare și la Fondul pentru modernizare, este disponibil un sprijin suplimentar pentru acțiunile climatice la nivelul UE ⁽¹⁶³⁾.

Trebuie reținut că investițiile în acțiuni climatice sprijină, de asemenea, mediul și, prin urmare, investițiile de mediu descrise în secțiunile următoare nu pot fi considerate ca

⁽¹⁵⁹⁾ Comisia Europeană, „Statement of Estimates of the European Commission – For the financial year 2025” (Situația estimărilor de venituri și cheltuieli – exercițiul financiar 2025), Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, Luxemburg, 2024, p. 94–96, https://commission.europa.eu/document/download/7a0420e1-599e-4246-9131-ccb7d505d6d9_en?filename=DB2025-Statement-of-Estimates_1.pdf.

⁽¹⁶⁰⁾ A se vedea Platforma de date deschise privind coeziunea (<https://cohesiondata.ec.europa.eu/>).

⁽¹⁶¹⁾ Seturile de date ale Comisiei Europene și Tabloul de bord privind redresarea și reziliența

(https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/index.html).

⁽¹⁶²⁾ BEI furnizează o listă a proiectelor finanțate (<https://www.eib.org/en/projects/loans/index.htm>).

⁽¹⁶³⁾ Comisia Europeană: Direcția Generală Politici Climatice, „Progress Report 2023 – Climate action” (Raport intermediar pentru 2023 – Acțiunile climatice), Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, Luxemburg, 2023, https://climate.ec.europa.eu/news-your-voice/news/climate-action-progress-report-2023-2023-10-24_en.

fiind în întregime complementare investițiilor în domeniul climei ⁽¹⁶⁴⁾.

Finanțarea pentru mediu și investițiile aferente

Această secțiune descrie nevoile de investiții ale României, finanțarea actuală și deficitele aferente, referindu-se la cele patru obiective de mediu dincolo de obiectivele climatice, și anume combaterea poluării, economia circulară și deșeurile, protecția și gestionarea apei, biodiversitatea și ecosistemele ⁽¹⁶⁵⁾.

Mediul în general

Nevoile de investiții

Investițiile generale de mediu trebuie să fie suficiente pentru a permite României să își îndeplinească obiectivele în materie de prevenire și control al poluării, economie circulară și deșeurile, protecția și gestionarea apei, biodiversitate și ecosisteme. Investiția necesară este estimată la 9,7 miliarde EUR pe an (la prețurile din 2022).

O parte semnificativă a necesarului estimat, de aproximativ 3,8 miliarde EUR pe an, poate fi atribuită sprijinirii biodiversității și ecosistemelor, iar suma de 2,1 miliarde EUR pe an este necesară pentru prevenirea și controlul poluării. În ceea ce privește apa și economia circulară, nevoile de investiții sunt de aproximativ 1,9 miliarde EUR pe an pentru fiecare domeniu (la prețurile din 2022).

Investiții pe termen scurt

Pentru a pune în aplicare investițiile de mediu necesare, se estimează că finanțarea disponibilă se ridică în prezent la 4,3 miliarde EUR anual în România, din surse UE și naționale combinate (la prețurile din 2022).

Se estimează că finanțarea totală pentru mediu din cadrul financiar multianual (CFM) va ajunge la aproximativ 10,8 miliarde EUR pentru România în perioada 2021–2027 (sau la aproximativ 1,5 miliarde EUR pe an).

Tabelul 1: Principalele alocări de mediu din fondurile UE pentru România (milioane EUR), 2021-2027

Instrument	Alocări
Politica de coeziune	6 459,3 ^(a)
FEDR	5 023,0
Fondul de coeziune	1 067,3
	369,1

⁽¹⁶⁴⁾ NB: Investițiile indirecte (din politicile climatice și din alte politici) în sprijinul mediului sunt contabilizate prin urmărire.

⁽¹⁶⁵⁾ Cercetarea, dezvoltarea și inovarea sunt luate în considerare în cadrul fiecărui obiectiv de mediu. Estimările privind nevoile de finanțare, valorile de referință și deficitele se bazează pe analiza internă a Direcției Generale Mediu (din 2024). În prezentul capitol,

Fondul pentru o tranziție justă	
PAC	3 623,1 ^(b)
Fondul european de garantare agricolă	2 336,9
Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală	1 286,2
FEAMPA	45,6
Alte CFM	667,5 ^(c)
MRR ^(d) (2021–2026)	7 455

^(a) Comisia Europeană – alocările (planificate) din cadrul politicii de coeziune pentru perioada 2021-2027 în *cuantumul UE*, excluzând cofinanțarea națională, pe baza urmăririi realizate în conformitate cu anexa I la Regulamentul privind dispozițiile comune (2021). A se reține că este posibil să fi intervenit modificări ale datelor între data-limită de pregătire a EIR (31 octombrie 2024) și data publicării acesteia. Sursă și informații suplimentare: https://cohesiondata.ec.europa.eu/2021-2027-Categorisation/2021-2027-Planned-finances-detailed-categorisation/hgvi-gyin/about_data.

^(b) Regulamentul (UE) 2021/2115 al Parlamentului European și al Consiliului din 2 decembrie 2021 de stabilire a normelor privind sprijinul pentru planurile strategice care urmează a fi elaborate de statele membre în cadrul politicii agricole comune (planurile strategice PAC) și finanțate de Fondul european de garantare agricolă (FEAGA) și de Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și de abrogare a Regulamentelor (UE) nr. 1305/2013 și (UE) nr. 1307/2013 (JO L 435, 6.12.2021, p. 1), anexa XI, <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2021/2115>.

A se reține că perioada 2021-2027 combină date factuale pentru 2021 și 2022 și cheltuieli în cadrul obiectivelor specifice relevante ale planurilor strategice PAC din 2023, utilizând metodologia UE de urmărire în domeniul biodiversității (<https://commission.europa.eu/system/files/2023-06/Biodiversity%20tracking%20methodology%20for%20each%20programme%202023.pdf>). Sursa: Comisia Europeană.

^(c) Fondul spațial, Orizont Europa, programul LIFE și Mecanismul pentru interconectarea Europei.

^(d) În afara CFM. A se reține că MRR aplică un sistem similar de urmărire în domeniul mediului (stabilit în Regulamentul privind MRR, anexa VI) precum politica de coeziune a UE. Versiunea setului de date MRR utilizată: Iulie 2024, înainte de revizuirea din 2025. Sursa datelor: Comisia Europeană.

Pe lângă fondurile UE care i-au fost alocate în mod specific în perioada 2021-2027, România poate beneficia, de asemenea, de programe de finanțare care pot fi accesate la nivelul UE și care sunt deschise tuturor statelor membre. Acestea includ programul LIFE (5,4 miliarde EUR) ⁽¹⁶⁶⁾, Orizont Europa (95,5 miliarde EUR) ⁽¹⁶⁷⁾, Mecanismul pentru

se furnizează trimeri specifice la cele mai importante surse de date utilizate.

⁽¹⁶⁶⁾ https://cinea.ec.europa.eu/programmes/life_en.

⁽¹⁶⁷⁾ Comisia Europeană, Orizont Europa, https://research-and-innovation.ec.europa.eu/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe_en.

interconectarea Europei (33,7 miliarde EUR) ⁽¹⁶⁸⁾ și fonduri care pot fi mobilizate prin intermediul programului InvestEU ⁽¹⁶⁹⁾.

Planul național de redresare și reziliență al României sprijină obiectivele climatice prin finanțare în valoare de 12,6 miliarde EUR (44 % din valoarea totală), cu o sumă suplimentară de 1,99 miliarde EUR (7 % din valoarea totală) pentru mediu.

Politica de coeziune a UE oferă sprijin în valoare de 9,2 miliarde EUR pentru acțiuni climatice în perioada 2021–2027 (sprijinul pentru mediu acordat prin politica de coeziune este de 6,68 miliarde EUR).

Din 2021 și până la jumătatea anului 2024, BEI a oferit României contribuții financiare legate de mediu în valoare de aproximativ 1 021,9 milioane EUR, dintre care majoritatea, 180,8 milioane EUR (77 %), au fost în domeniul energiei durabile, al transporturilor și al proiectelor industriale, ceea ce oferă beneficii conexe semnificative pentru reducerea poluării aerului, a zgomotului ambiental și a altor tipuri de poluare.

Cheltuielile naționale totale ale UE pentru protecția mediului (cheltuieli operaționale plus cheltuieli de capital) au fost de 298 de miliarde EUR în 2020 și de 321 de miliarde EUR în 2021, reprezentând aproximativ 2,2 % din PIB-ul UE-27. În România, cheltuielile naționale totale pentru protecția mediului au fost de 5,2 miliarde EUR în 2020 și de 5,7 miliarde EUR în 2021, reprezentând 2,4 % din PIB.

Din totalul cheltuielilor de mediu, cheltuielile naționale de capital (investițiile) pentru protecția mediului s-au ridicat la 54,5 miliarde EUR în 2020 și la 59,9 miliarde EUR în 2021 în UE-27, reprezentând aproximativ 0,4 % din PIB-ul UE. În România, investițiile naționale pentru protecția mediului s-au ridicat la 671 de milioane EUR în 2020, crescând la 728 de milioane EUR în 2021 și la 820 de milioane EUR în 2022, ceea ce reprezintă 0,3 % din PIB.

Pe sectoare instituționale, 63 % din investițiile naționale din România în domeniul protecției mediului (cheltuieli de capital) provin de la bugetul general, 15 % provenind de la producători specializați din sectorul privat (de servicii de protecție a mediului, cum ar fi societățile de gestionare a deșeurilor și a apei) și 22 % din sectorul de afaceri, ale cărui activități de mediu sunt, de obicei, auxiliare în raport cu activitățile sale principale. La nivelul UE, 38 % din investițiile în protecția mediului provin de la guverne, 40 %

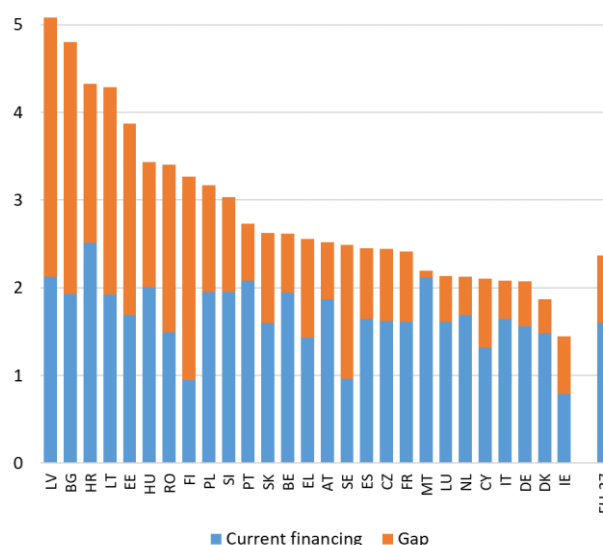
de la producători specializați din sectorul privat și 22 % din sectorul general de afaceri ⁽¹⁷⁰⁾.

Finanțarea totală a României pentru investițiile de mediu se ridică la o valoare estimată de 4,3 miliarde EUR pe an (la prețurile din 2022), incluzând finanțarea din partea UE și cheltuielile publice și private naționale. Din total, ponderea fondurilor UE (inclusiv a fondurilor BEI) ajunge la 60 %, cu o finanțare națională de aproximativ 40 %. Finanțarea publică totală (UE plus publicul național) reprezintă 85 % din total.

Deficitul

Pentru a-și îndeplini cele patru obiective de mediu pe lângă cele privind schimbările climatice, nevoia de investiții suplimentare peste nivelurile actuale (și anume deficitul) se ridică la aproximativ 5,4 miliarde EUR pe an în România, reprezentând aproximativ 1,9 % din PIB-ul național și fiind semnificativ mai mare decât media UE (0,77 %).

Figura 35: Finanțarea pentru mediu, nevoile și deficitul aferente pentru fiecare stat membru (% din PIB)

Sursa: Analiza Direcției Generale Mediu.

Tabelul următor prezintă distribuția deficitului de investiții de mediu al României (exprimat sub diferite forme) în funcție de obiectivul de mediu.

⁽¹⁶⁸⁾ Componenta „Transporturi” a Mecanismului pentru interconectarea Europei include, de asemenea, 11,3 miliarde EUR transferate din Fondul de coeziune, din care 30 % vor fi puse la dispoziție, în condiții concurențiale, tuturor statelor membre eligibile pentru Fondul de coeziune. Restul de 70 % va respecta pachetele financiare naționale până la 31 decembrie 2023.

⁽¹⁶⁹⁾ Fondul InvestEU urmează să mobilizeze investiții în valoare de peste 372 de miliarde EUR prin intermediul unei garanții de la bugetul UE în valoare de 26,2 miliarde EUR pentru a sprijini investițiile partenerilor financiari, cum ar fi Grupul BEI și alții.

⁽¹⁷⁰⁾ Eurostat, „Environmental protection expenditure accounts” (Conturile de cheltuieli pentru protecția mediului), env_ac_epea.

Tabelul 2: Rezumatul deficitelor de investiții de mediu din România pe an, 2021-2027

Obiectivul de mediu	Deficitul de investiții pe an		
	Milioane EUR (la prețurile din 2022)	% din total	% din PIB
Prevenirea și controlul poluării	805	14,8	0,3
Economia circulară și deșeurile	534	9,8	0,2
Gestionarea apei și industria apei	1 107	20,3	0,4
Biodiversitatea și ecosistemele	2 997	55,1	1,1
Total	5 443	100,0	1,9

Sursa: Analiza Direcției Generale Mediu.

Prevenirea și controlul poluării

Nevoile de investiții

În ceea ce privește prevenirea și controlul poluării, nevoile de investiții ale României sunt estimate la 2,1 miliarde EUR pe an (la prețurile din 2022) (inclusiv investițiile de referință) în perioada 2021–2027. Cea mai mare parte a acestei sume, 1,9 miliarde EUR, se referă la controlul poluării atmosferice, pentru a respecta cerințele privind aerul curat pentru cei cinci poluanți atmosferici principali în temeiul Directivei privind angajamentele naționale de reducere a emisiilor până în 2030. Nevoile estimate pentru reducerea zgomotului ambiental se ridică la 0,4 miliarde EUR pe an, majoritatea fiind realizate prin (aceleași) investiții în energia durabilă și transporturi, care aduc beneficii și în ceea ce privește aerul curat⁽¹⁷¹⁾. Protecția împotriva radiațiilor costă 138 de milioane EUR

pe an, iar remedierea amplasamentelor industriale este estimată la 52 de milioane EUR pe an. Poluarea cu microplastice și strategia privind substanțele chimice necesită 30–40 de milioane EUR pe an (fiecare)⁽¹⁷²⁾.

Investiții pe termen scurt

Nivelurile actuale ale investițiilor care sprijină prevenirea și controlul poluării se ridică la aproximativ 1,3 miliarde EUR pe an (la prețurile din 2022) în România în perioada 2021–2027. Cea mai mare parte a finanțării vizează aerul curat (1,2 miliarde EUR pe an). Protecția împotriva zgomotului ambiental beneficiază de aproximativ 0,6 miliarde EUR pe an, cu încă 47 de milioane EUR pentru remedierea amplasamentelor.

În România, CFM al UE oferă aproximativ 30 % din finanțarea pentru aerul curat (în principal prin intermediul politicii de coeziune), precum și încă 53 % din MRR, finanțarea ridicându-se la aproximativ 83 % din total. Finanțarea BEI contribuie cu 8 %, iar sursele naționale se ridică la 9 %⁽¹⁷³⁾.

Deficitul

Pentru a-și îndeplini obiectivele de mediu în ceea ce privește prevenirea și controlul poluării (către reducerea la zero a poluării), România trebuie să asigure o sumă suplimentară de 805 milioane EUR pe an (0,28 % din PIB), în principal pentru aerul curat și zgomot. Punerea în aplicare adecvată a planului național privind energia și clima, cu includerea investițiilor pentru energia durabilă și transporturi, ar asigura în mare măsură acest lucru, în timp ce în multe state membre ar putea fi necesare măsuri și investiții suplimentare pentru a se respecta cerințele de reducere a amoniacului.

Potrivit celui mai recent (2023) raport de revizuire a PNCPA⁽¹⁷⁴⁾, România a respectat cerințele de reducere a amoniacului în 2020 și 2021, dar nu și pe cele pentru alți poluanți, și anume NO_x, COVnm și PM_{2,5}, rămânând expusă unui risc ridicat de încălcare a angajamentelor de reducere a emisiilor prevăzute de Directiva privind angajamentele

⁽¹⁷¹⁾ Evaluarea din 2021 din cadrul proiectului Phenomena (<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/f4cd7465-a95d-11eb-9585-01aa75ed71a1>) și raportul Comisiei din 2023 referitor la punerea în aplicare a Directivei privind zgomotul ambiental (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=COM%3A2023%3A139%3AFIN>).

⁽¹⁷²⁾ Comisia Europeană, „Third Clean Air Outlook” (A treia evaluare prospectivă privind aerul curat), Bruxelles, 2022, https://environment.ec.europa.eu/topics/air/clean-air-outlook_en. A se vedea, de asemenea, evaluarea impactului pentru revizuirea Directivei privind calitatea aerului înconjurător, disponibilă pe pagina web a Comisiei privind revizuirea propusă (https://environment.ec.europa.eu/publications/revision-eu-ambient-air-quality-legislation_en).

⁽¹⁷³⁾ Prin urmărirea fondurilor UE, a proiectelor BEI și a cheltuielilor naționale [conturile de cheltuieli pentru protecția mediului (CCPM), Eurostat]. A se reține că, din finanțarea pentru aerul

curat, cea mai mare parte este furnizată ca o contribuție a măsurilor privind clima (energia și transporturile), în conformitate cu sistemele de urmărire din anexa I la Regulamentul privind dispozițiile comune și din anexa VI la Regulamentul privind MRR. Informații suplimentare privind urmărirea în domeniul aerului curat:

https://commission.europa.eu/document/download/0a80484e-2409-4749-94c6-3b23bc6bae8f_en?filename=Clean%20air%20methodology_0.pdf.

⁽¹⁷⁴⁾ Comisia Europeană, „National air pollution control programmes and projections” (Programele naționale de control al poluării atmosferice și prognozele aferente), site-ul web al Comisiei Europene, https://environment.ec.europa.eu/topics/air/reducing-emissions-air-pollutants/national-air-pollution-control-programmes-and-projections_en.

naționale de reducere a emisiilor pentru 2030 în ceea ce privește respectivii poluanți atmosferici, pe baza politicilor și măsurilor din PNCPA, care ține seama de planurile climatice, energetice și PAC și de nivelurile de referință de finanțare.

Economia circulară și deșeurile

Nevoile de investiții

Nevoile de investiții ale României în domeniul economiei circulare și al deșeurilor se ridică la 1,9 miliarde EUR pe an (la prețurile din 2022) (cu includerea investițiilor de referință). Cea mai mare parte a acestora, aproximativ 1,5 miliarde EUR pe an, se referă la măsuri privind economia circulară în sistemele de mobilitate, alimentare și de mediu construit, cu o sumă suplimentară de 0,4 miliarde EUR necesară pentru gestionarea deșeurilor (a deșeurilor municipale și de ambalaje), care acoperă colectarea deșeurilor, tratarea biodeșeurilor, instalațiile de prelucrare în cadrul reciclării, instalațiile de sortare a deșeurilor și digitalizarea registrului deșeurilor. Valoarea alocată deșeurilor exclude investițiile necesare pentru adoptarea circularității și prevenirea generării de deșeuri în întreaga economie ⁽¹⁷⁵⁾.

Investiții pe termen scurt

Investițiile în economia circulară în întreaga economie se ridică la aproximativ 1,1 miliarde EUR pe an (la prețurile din 2022) în România în perioada 2021–2027, încă 0,3 miliarde EUR fiind prevăzute pentru activitatea de gestionare a deșeurilor care nu se încadrează în economia circulară.

Aproximativ 2,9 % din această finanțare combinată pentru circularitate și deșeuri provine din CFM al UE, cu o contribuție suplimentară de 10,7 % din MRR, împreună ridicându-se la 13,7 %. Împrumuturile BEI identificate în sprijinul circularității și al deșeurilor reprezintă 1,6 % din total. Ponderea surselor naționale este covârșitoare, ajungând la 85 % din finanțarea totală ⁽¹⁷⁶⁾.

Deficitul

Pentru a-și îndeplini obiectivele de mediu în ceea ce privește economia circulară și deșeurile, România trebuie să majoreze investițiile în economia circulară cu o valoare estimată de 426 de milioane EUR pe an, cu o sumă suplimentară de 108 milioane EUR pentru acțiuni de gestionare a deșeurilor care nu se încadrează în economia circulară. Cele două valori combinate se ridică la 534 de milioane EUR pe an, reprezentând 0,19 % din PIB-ul României.

Din deficitul în domeniul economiei circulare, 112 milioane EUR se referă la inițiative recente, cum ar fi proiectarea ecologică pentru produse sustenabile, ambalaje și deșeuri de ambalaje, etichetare și instrumente digitale, reciclarea materiilor prime critice și măsurile propuse în temeiul Directivei-cadru modificate privind deșeurile, iar 314 milioane EUR constituie investiții suplimentare necesare pentru a debloca potențialul României în materie de economie circulară.

Protecția și gestionarea apei

Nevoile de investiții

Nevoile anuale de investiții în domeniul apei se ridică la o valoare estimată de 1,925 miliarde EUR (la prețurile din 2022) în România. Aceasta cuprinde nevoile de investiții atât pentru industria apei, cât și pentru protecția și gestionarea apei. Din necesarul anual total, 816 milioane EUR vizează gestionarea apelor uzate (inclusiv costurile suplimentare asociate Directivei revizuite privind epurarea apelor uzate urbane), 189 de milioane EUR sunt necesare pentru investiții legate de apa potabilă și aproximativ 915 milioane EUR pentru protecția și gestionarea apei ⁽¹⁷⁷⁾.

Investiții pe termen scurt

Investițiile în domeniul apei în România sunt estimate la aproximativ 818 milioane EUR pe an (la prețurile din 2022) în perioada 2021–2027. Din această sumă, 534 de milioane EUR sprijină gestionarea apelor uzate, 145 de milioane EUR sunt alocate apei potabile și aproximativ

⁽¹⁷⁵⁾ A se vedea Systemiq și Fundația Ellen MacArthur, „Achieving «Growth Within»” (Realizarea „creșterii din interior”), 2017 și Comisia Europeană: Direcția Generală Mediu, „Study on investment needs in the waste sector and on the financing of municipal waste management in Member States” (Studiu privind nevoile de investiții în sectorul deșeurilor și privind finanțarea gestionării deșeurilor municipale în statele membre), Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, Luxemburg, 2019, <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/4d5f8355-bcad-11e9-9d01-01aa75ed71a1>.

⁽¹⁷⁶⁾ Urmărirea cheltuielilor pentru gestionarea deșeurilor și economia circulară în cadrul fondurilor UE, al proiectelor BEI și al cheltuielilor naționale (Eurostat). Seturi de date: CCPM (env_epi) și investițiile private în economia circulară (cei_cie012).

⁽¹⁷⁷⁾ A se vedea Comisia Europeană, „Estimating investment needs and

financing capacities for water-related investment in EU Member States” (Estimarea nevoilor de investiții și a capacităților de finanțare pentru investițiile legate de apă în statele membre ale UE), 28 mai 2020, https://commission.europa.eu/news/estimating-investment-needs-and-financing-capacities-water-related-investment-eu-member-states-2020-05-28_en și OCDE, „Financing Water Supply, Sanitation and Flood Protection: Challenges in EU Member States and policy options” (Finanțarea alimentării cu apă, a serviciilor de salubritate și a protecției împotriva inundațiilor: provocări în statele membre ale UE și opțiuni de politică), OECD Publishing, Paris, 2020, https://www.oecd-ilibrary.org/environment/financing-water-supply-sanitation-and-flood-protection_6893cdac-en.

136 de milioane EUR sprijină celelalte aspecte ale Directivei-cadru privind apa (gestionarea și protecția apei).

Din finanțarea totală, 40,8 % este asigurată de CFM al UE (în principal prin intermediul politicii de coeziune), cu încă 8 % din MRR, ajungând la o valoare combinată de 48,8 %. Finanțarea BEI reprezintă aproximativ 1,2 % din finanțarea totală, în timp ce cea mai mare parte a finanțării provine din surse naționale (50 %) ⁽¹⁷⁸⁾.

Deficitul

Pentru a îndeplini diferitele obiective de mediu în temeiul Directivei-cadru privind apa și al Directivei privind inundațiile, deficitul de investiții al României în domeniul apei se ridică la 1,1 miliarde EUR pe an (0,4 % din PIB), 282 de milioane EUR fiind legate de măsurile privind apele uzate. Măsurile privind apa potabilă necesită o sumă suplimentară de 44 de milioane EUR pe an, iar celelalte aspecte ale Directivei-cadru privind apa necesită aproximativ 779 de milioane EUR pe an peste nivelurile de finanțare existente.

Biodiversitatea și ecosistemele

Nevoile de investiții

Nevoile de investiții pentru biodiversitate și ecosisteme sunt estimate la 3,7 miliarde EUR pe an (la prețurile din 2022) în România în perioada 2021–2027. Acestea includ următoarele nevoi de finanțare:

- cadrul de acțiune prioritară al României ⁽¹⁷⁹⁾, în ceea ce privește zonele Natura 2000: 544 de milioane EUR pe an, în principal costuri de funcționare;
- costuri suplimentare aferente Strategiei privind biodiversitatea ⁽¹⁸⁰⁾: 2,2 miliarde EUR pe an pe lângă cadrul de acțiune prioritară;
- costuri de gestionare durabilă a solului ⁽¹⁸¹⁾: 983 de milioane EUR pe an;

Investiții pe termen scurt

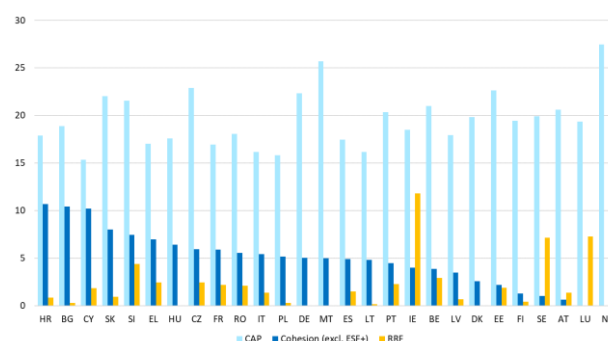
Nivelul actual al finanțării pentru biodiversitate este estimat la 755 de milioane EUR pe an (la prețurile din 2022) în perioada 2021–2027. Un procent de 62,1 % din finanțare este considerat finanțare directă pentru

biodiversitate și ecosisteme, cu un coeficient în sistemele de urmărire de 100 %.

Se estimează că 15,2 % din finanțarea totală provine din politica de coeziune a UE, 70,4 % din PAC, 6,1 % din Orizont Europa, aproximativ 2,4 % din programul LIFE și 0,6 % din FEAMPA. CFM al UE reprezintă în total 89,2 % din finanțare, iar MRR reprezintă 10,7 %, însumând în total 99,9 % de la bugetul UE. Restul de 0,01 % provine din surse naționale ⁽¹⁸²⁾.

La 2,1 %, ponderea României din finanțarea MRR depășește ponderea medie dedicată măsurilor de sprijin pentru biodiversitate. Cu toate acestea, România a programat să cheltuiască 18,1 % din bugetul PAC pentru măsuri de sprijinire a biodiversității în perioada 2021–2027, valoare care se situează ușor sub media UE. În sfârșit, se estimează că 5,5 % din valoarea contribuției UE la politica de coeziune contribuie la biodiversitate, fără a ține seama de FSE+, valoare care se situează ușor sub media UE (a se vedea figura 36).

Figura 36: contribuții la biodiversitate pentru perioada 2021-2027 din principalele instrumente ale UE pe state membre (% din totalul aferent politicilor)

NB: FSE+, Fondul social european Plus;

Deficitul

Pentru a îndeplini obiectivele de mediu privind protecția și refacerea biodiversității și a ecosistemelor și alte măsuri transversale relevante, deficitul de investiții al României este estimat la aproximativ 3 miliarde EUR pe an, ceea ce reprezintă 1,05 % din PIB-ul său.

⁽¹⁷⁸⁾ Nivelurile investițiilor în domeniul apei sunt estimate prin urmărirea fondurilor UE, a proiectelor BEI și a cheltuielilor naționale (CCPM, Eurostat).

⁽¹⁷⁹⁾ Comisia Europeană, „Financing Natura 2000 – Prioritised action frameworks” (Finanțarea Natura 2000 – cadre de acțiune prioritară), site-ul web al Comisiei, https://environment.ec.europa.eu/topics/nature-and-biodiversity/natura-2000/financing-natura-2000_en.

⁽¹⁸⁰⁾ A se vedea Comisia Europeană: Direcția Generală Mediu, „Biodiversity Financing and Tracking – Final report” (Finanțarea și urmărirea în domeniul biodiversității), Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, Luxemburg, 2022, <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/793eb6ec-dbd6-11ec-a534-01aa75ed71a1/language-en>.

[/publication/793eb6ec-dbd6-11ec-a534-01aa75ed71a1/language-en](https://publication/793eb6ec-dbd6-11ec-a534-01aa75ed71a1/language-en).

⁽¹⁸¹⁾ A se vedea Propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind monitorizarea și reziliența solului (Legea privind monitorizarea solului) [COM(2023) 416 final din 5 iulie 2023], <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=celex:52023PC0416>.

⁽¹⁸²⁾ Pe baza urmăririi în domeniul biodiversității în bugetul UE (<https://circabc.europa.eu/ui/group/3f466d71-92a7-49eb-9c63-6cb0fadf29dc/library/8e44293a-d97f-496d-8769-50365780acde>) și a cheltuielilor naționale în materie de biodiversitate din clasificarea funcțiunilor conturilor guvernamentale.

Gestionarea finanțelor publice

Practicile de înverzire a bugetelor

Înverzirea bugetelor se referă la utilizarea instrumentelor bugetare pentru atingerea obiectivelor climatice și de mediu. Unele state membre utilizează deja practici de înverzire a bugetelor pentru a identifica și a urmări cheltuielile și/sau veniturile verzi ⁽¹⁸³⁾. Practicile de înverzire a bugetelor oferă o mai mare transparență cu privire la implicațiile politicilor bugetare asupra mediului.

Comisia a elaborat un cadru de referință neobligatoriu privind înverzirea bugetelor, care reunește metodologii de evaluare a impactului bugetelor asupra obiectivelor climatice și de mediu ⁽¹⁸⁴⁾.

Pentru a ajuta statele membre să elaboreze bugete naționale verzi și, astfel, să îmbunătățească nivelul de coerență a politicilor și să sprijine tranziția verde, Comisia a pus la dispoziție un proiect privind înverzirea bugetelor prin intermediul instrumentului de sprijin tehnic în perioada 2021-2024 ⁽¹⁸⁵⁾. România a participat la acesta, elaborând și testând practici de înverzire a bugetului pe baza experienței altor state membre.

România a fost, de asemenea, selectată pentru următoarea rundă de proiecte privind înverzirea bugetelor prin intermediul instrumentului de sprijin tehnic, care începe în 2025. Țara va acorda prioritate aprofundării metodologiei sale de marcare a măsurilor din perspectiva înverzirii, dezvoltării unui cadru pentru evaluările *ex ante* ale impactului și consolidării capacităților, printre altele.

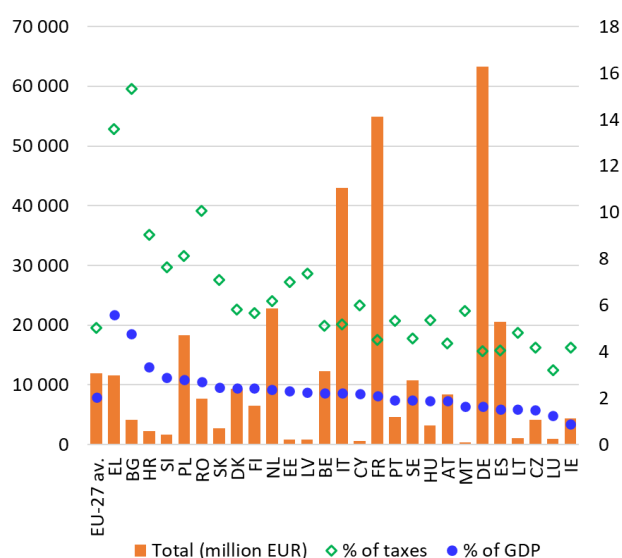
Pe lângă înverzirea bugetelor, pentru a îmbunătăți rezultatele politicilor, Comisia a elaborat, de asemenea, orientări privind imunizarea la schimbările climatice și orientări privind evaluarea durabilității ⁽¹⁸⁶⁾ ca instrumente de evaluare a eligibilității proiectelor și a respectării legislației și criteriilor de mediu.

Impozitarea verde și reforma fiscală

Taxele de mediu totale s-au ridicat la 7,7 miliarde EUR în România în 2022, reprezentând 2,7 % din PIB-ul României

(media UE: 2,0 %). Taxele pe energie au reprezentat cea mai mare componentă a taxelor de mediu, reprezentând 2,6 % din PIB, situându-se sub media UE de 1,6 %. Taxele pe transporturi, de 0,1 % din PIB, s-au situat sub media UE (0,4 %); nu au fost disponibile date privind taxele pe poluare și pe resurse. În 2022, taxele de mediu în România reprezentau 10,1 % din veniturile totale din taxe și contribuții de asigurări sociale (cu mult peste media UE de 5,0 %) ⁽¹⁸⁷⁾.

Figura 37: Taxe de mediu pe state membre, 2022

Pactul verde european subliniază rolul reformelor fiscale bine concepute (de exemplu, trecerea de la impozitarea forței de muncă la impozitarea poluării) pentru a stimula creșterea economică și reziliența și pentru a promova o societate mai echitabilă și o tranziție justă prin semnale de preț adecvate. Pactul verde promovează principiul „poluatorul plătește”, care îi obligă pe poluatori să suporte costurile de prevenire, control și remediere a poluării.

⁽¹⁸³⁾ Comisia Europeană, „Green Budgeting in the EU: Key Insights from the 2023 European Commission Survey of Green Budgeting Practices (Înverzirea bugetelor în UE. Principale învățături desprinse din ancheta Comisiei din 2023 privind practicile de înverzire a bugetelor), 2023, https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/national-fiscal-frameworks-eu-member-states/green-budgeting-eu_en#:~:text=European%20Commission%20Green%20Budgetin g%20Survey%C2%A0.

⁽¹⁸⁴⁾ Comisia Europeană, „European Union green budgeting reference framework” (Cadru de referință al Uniunii Europene privind înverzirea bugetelor), 2022, https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/green-budgeting-eu_en.

⁽¹⁸⁵⁾ https://reform-support.ec.europa.eu/what-we-do/revenue-administration-and-public-financial-management/supporting-implementation-green-budgeting-practices-eu_en.

⁽¹⁸⁶⁾ Comunicare a Comisiei – Orientări tehnice referitoare la imunizarea infrastructurii la schimbările climatice în perioada 2021-2027 (JO C 373, 16.9.2021, p. 1), <https://op.europa.eu/ro/publication-detail/-/publication/23a24b21-16d0-11ec-b4fe-01aa75ed71a1>.

⁽¹⁸⁷⁾ Eurostat, „Environmental taxes accounts” (Conturile taxelor de mediu) (env_eta).

Potrivit unui studiu din 2024 ⁽¹⁸⁸⁾, România aplică taxe de emisii (în principal în ceea ce privește calitatea aerului și a apei), precum și taxe de utilizare (pentru vânătoare și pescuit și pentru extracția mineralelor, precum și o taxă volumetrică pentru captarea și eliminarea apei). Același studiu propune introducerea unor taxe de plată în funcție de cantitatea de deșeuri generată și de poluare a apelor uzate ⁽¹⁸⁹⁾.

Obligațiuni verzi și obligațiuni durabile

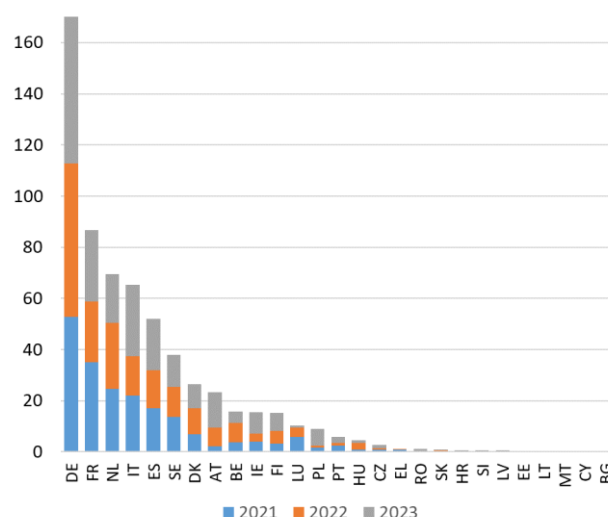
În 2023, valoarea totală a obligațiunilor verzi emise de statele membre a fost de 245 de miliarde USD (227 de miliarde EUR), în creștere de la 234 de miliarde USD (198 de miliarde EUR) în 2021 ⁽¹⁹⁰⁾.

În perioada 2021–2023, România a emis obligațiuni verzi în valoare de 1,2 miliarde USD (1 miliard EUR). Din această valoare, emisiunile din 2023 s-au ridicat la 885 de milioane USD (0,8 miliarde EUR).

În perioada 2014–2023, 83 % din obligațiunile verzi emise de țările europene (cu excepția entităților supranaționale) au îndeplinit obiective în domeniul energiei, al clădirilor sau al transporturilor, în timp ce 5 % au sprijinit obiectivele în domeniul apei, 5,1 % au vizat exploatarea terenurilor (cu legături cu natura și ecosistemele) și 3,8 % s-au aplicat în domeniul gestionării deșeurilor. Până în 2023, ponderea combinată a energiei, a clădirilor și a transporturilor a scăzut la 73 %, ponderea gestionării deșeurilor și a exploatarea terenurilor a crescut (la 5,9 %, respectiv la 8,4 %), iar ponderea apei s-a menținut la aproximativ 5 %.

În perioada 2021–2023, 31,7 % din obligațiunile verzi europene (cu excluderea celor emise de entitățile supranaționale) au fost emise de societăți financiare, 29,1 % de guverne suverane și 23,1 % de societăți nefinanciare. 8,3 % din emisiuni au vizat entități sprijinite de guvern, 6,4 % bănci de dezvoltare și 1,4 % administrațiile locale.

Figura 38: Valoarea obligațiunilor verzi emise pe state membre (miliarde EUR), 2021, 2022 și 2023

Sursa datelor: Climatebonds.net, cu unele date suplimentare din surse naționale (de exemplu, Croația, Slovenia).

Subvențiile dăunătoare mediului

Abordarea și eliminarea treptată a subvențiilor dăunătoare mediului, în special a subvențiilor pentru combustibilii fosili, reprezintă un pas înainte către atingerea obiectivelor celui de al optulea program de acțiune pentru mediu și a condițiilor favorizante ⁽¹⁹¹⁾. Subvențiile pentru combustibilii fosili sunt costisitoare pentru bugetele publice și îngreunează atingerea obiectivelor Pactului verde european.

Tendința generală de scădere a subvențiilor pentru combustibilii fosili menționată în EIR-urile anterioare a fost perturbată începând cu 2022 ca urmare a răspunsului european la criza energetică din 2021 și a creșterii ulterioare a prețurilor la energie.

Ca o consecință directă, subvențiile anuale pentru combustibilii fosili în UE au crescut la 109 miliarde EUR în 2023, de la 57 de miliarde EUR în 2020. Între 2021 și 2023, s-a înregistrat o creștere semnificativă a subvențiilor anuale pentru combustibilii fosili de 72 % în UE ⁽¹⁹²⁾.

Pentru majoritatea statelor membre (16), anul 2022 a înregistrat un vârf al valorii totale a subvențiilor pentru

⁽¹⁸⁸⁾ Comisia Europeană: Direcția Generală Mediu, „Candidates for Taxing Environmental Bads at National Level” (Opțiuni pentru impozitarea efectelor negative asupra mediului la nivel național), Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, Luxemburg, 2024, anexa 1, <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/35c1bbdf-2931-11ef-9290-01aa75ed71a1/language-en>.

⁽¹⁸⁹⁾ Comisia Europeană: Direcția Generală Mediu, „Candidates for Taxing Environmental Bads at National Level” (Opțiuni pentru impozitarea efectelor negative asupra mediului la nivel național), Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, Luxemburg, 2024, p. 17, <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/35c1bbdf-2931-11ef-9290-01aa75ed71a1/language-en>.

⁽¹⁹⁰⁾ [en](https://www.climatebonds.net/).

⁽¹⁹⁰⁾ Inițiativa privind obligațiunile de acțiune climatică (<https://www.climatebonds.net/>). NB. În plus (și fără a fi incluse în această valoare), sursele naționale au indicat emisiuni în valoare de 544,8 milioane EUR pentru Croația în perioada 2022–2023 și o valoare ușor mai mare pentru Slovenia (+ 0,27 miliarde) în total în perioada 2021–2023.

⁽¹⁹¹⁾ Articolul 3 litera (h) și articolul 3 punctul (v) din cel de al optulea program de acțiune pentru mediu.

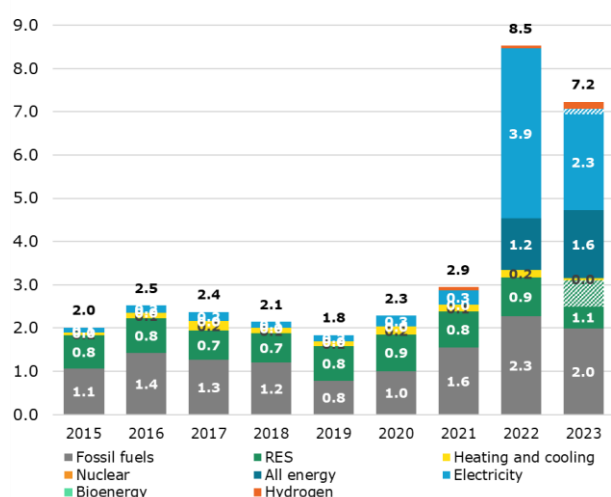
⁽¹⁹²⁾ Comisia Europeană, Raport pentru 2024 privind subvențiile pentru energie în UE [COM(2025)], [https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/detail?ref=COM\(2025\)17&lang=ro](https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/detail?ref=COM(2025)17&lang=ro).

combustibilii fosili. Ulterior, s-a observat o scădere în 2023 ⁽¹⁹³⁾. În special, subvențiile pentru combustibilii fosili acordate pentru cărbune și lignit, gaze naturale și petrol au crescut în 2022, observându-se o creștere puternică a subvențiilor pentru gaze naturale.

În România, subvențiile pentru energie au înregistrat o anumită volatilitate între 2015 și 2021, subvențiile pentru combustibilii fosili variind între EUR 0,8 miliarde și 1,6 miliarde pe an. În 2022, subvențiile pentru energie au crescut în ansamblu și au rămas ridicate în 2023, subvențiile pentru combustibilii fosili ajungând la 2,3 miliarde EUR în 2022 și la 2 miliarde EUR în 2023.

Ca procent din PIB, în 2022, subvențiile pentru combustibilii fosili au variat de la 1,8 % în Croația la mai puțin de 0,1 % în Danemarca și Suedia. Valoarea aferentă României a atins 0,8 %, la același nivel cu media UE (0,8 %) ⁽¹⁹⁴⁾.

Figura 39: Subvenții pentru energie în funcție de vectorul energetic, România (miliarde EUR), 2015-2023

NB: SRE, sursă regenerabilă de energie.

În ceea ce privește România, s-a stabilit o acțiune prioritară în cadrul EIR din 2022 privind conceperea unei strategii de finanțare de mediu pentru maximizarea oportunităților de umplere a lacunelor în materie de punere în aplicare a politicilor de mediu, prin reunirea tuturor nivelurilor administrative relevante și prin abordarea problemelor legate de conceperea, dezvoltarea și punerea în aplicare a proiectelor, recurgându-se, în același timp, la asistență tehnică, atunci când aceasta este necesară pentru creșterea capacității administrative. Raportul a subliniat faptul că România a beneficiat în mod substanțial de fonduri ale UE în domeniul mediului, dar a

avut probleme reale de absorbție care trebuiau abordate de urgență. Nu s-au înregistrat progrese semnificative. De asemenea, a existat o acțiune prioritară privind analiza mai îndeaproape a posibilității unei finanțări de mediu din surse private, deoarece, în prezent, sursele publice asigură aproape două treimi din această finanțare.

România are un deficit general de investiții de mediu similar cu cel de la momentul EIR din 2022, de aproximativ 1,9 % din PIB (peste media UE), legat în principal de biodiversitate și ecosisteme și, într-o mai mică măsură, de obiectivul privind apa.

Acțiune prioritară în 2025

- utilizarea într-o mai mare măsură a fondurilor naționale (de exemplu, prin majorarea impozitelor în favoarea mediului și reducerea subvențiilor dăunătoare mediului), a finanțării din partea UE și a finanțării private pentru a contribui la eliminarea deficitului de investiții.

⁽¹⁹³⁾ 16 state membre: BE, EE, IE, EL, ES, FR, HR, IT, CY, LT, HU, NL, AT, PT, RO și SE.

⁽¹⁹⁴⁾ Comisia Europeană, Raport pentru 2024 privind subvențiile pentru

energie în UE [COM(2025)],
[https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/detail?ref=COM\(2025\)17&lang=ro](https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/detail?ref=COM(2025)17&lang=ro).

6. Guvernanța în materie de mediu

Informarea, participarea publicului și accesul la justiție

Cetățenii pot proteja mediul cu mai mare eficacitate dacă se pot baza pe cei trei „piloni” ai Convenției de la Aarhus: (i) accesul la informații, (ii) participarea publicului la procesul decizional și (iii) accesul la justiție în probleme de mediu. Este extrem de important pentru autoritățile publice, pentru publicul larg și pentru mediul de afaceri ca informațiile referitoare la mediu să fie comunicate cu eficiență și eficacitate⁽¹⁹⁵⁾. Participarea publicului ajută autoritățile să ia decizii care țin seama de îngrijorările exprimate de acesta. Accesul la justiție reprezintă un set de garanții care permite cetățenilor și ONG-urilor să apeleze la instanțele naționale pentru a proteja mediul, pentru a proteja drepturile cetățenilor și pentru a asigura responsabilitatea autorităților⁽¹⁹⁶⁾. Printre aceste garanții se numără și dreptul de a introduce acțiuni în contestare („calitatea procesuală activă”)⁽¹⁹⁷⁾.

Informațiile despre mediu

Prezenta secțiune se axează pe punerea în aplicare a Directivei privind infrastructura pentru informații spațiale în Comunitatea Europeană (Inspire). Directiva Inspire vizează crearea unei infrastructuri europene de date spațiale pentru schimbul de informații spațiale de mediu între autoritățile publice din întreaga Europă. Se preconizează că aceasta va contribui la elaborarea de politici la nivel transfrontalier și va facilita accesul publicului la aceste informații. Informațiile geografice sunt necesare pentru buna guvernanță la toate nivelurile și ar trebui să fie disponibile cu ușurință și în mod transparent.

Progresele realizate de România în ceea ce privește punerea în aplicare a Directivei Inspire sunt substanțiale și au fost revizuite pe baza fișei de țară din 2023⁽¹⁹⁸⁾ (a se vedea tabelul 3).

Tabelul 3: Tabloul de bord al României cu privire la punerea în aplicare a Directivei Inspire, 2016-2023

	2016	2023	Legendă
Coordonarea eficace și schimbul de date			■ Punerea în aplicare a acestei dispoziții este foarte avansată sau (aproape) finalizată. Problemele rămase sunt minore și pot fi soluționate cu ușurință. Procent > 89 % ■ Punerea în aplicare a acestei dispoziții a început și s-au înregistrat unele progrese sau progrese substanțiale, dar nu este încă aproape de finalizare. Procent = 31–89 % ■ Punerea în aplicare a acestei dispoziții a rămas mult în urmă. Sunt necesare eforturi semnificative pentru eliminarea lacunelor în materie de punere în aplicare. Procent < 31 %
Asigurarea unei coordonări eficace	■	■	
Efectuarea fără obstacole a schimbului de date	■	■	
Indicatori de performanță Inspire			
(i) Conformitate a metadatelor	■	■	
(ii) Conformitate a seturilor de date spațiale	■	■	
(iii) Accesibilitatea seturilor de date spațiale prin serviciile de „vizualizare și descărcare”	■	■	
(iv) Conformitate a serviciilor de rețea	■	■	

Sursa: Comisia Europeană, „România”, baza de cunoștințe Inspire, https://knowledge-base.inspire.ec.europa.eu/romania_en.

În 2022, în ceea ce privește România, s-a stabilit o acțiune prioritară privind necesitatea de a se asigura un acces mai

⁽¹⁹⁵⁾ Convenția de la Aarhus (<https://unece.org/environment-policy/public-participation/aarhus-convention/text>), Directiva privind accesul publicului la informațiile despre mediu (Directiva 2003/4/CE) (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX:32003L0004>) și Directiva Inspire (Directiva 2007/2/CE) (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/ALL/?uri=CELEX:32007L0002>) creează împreună fundamentul juridic al schimbului de informații despre mediu între autoritățile publice și cu publicul.

⁽¹⁹⁶⁾ Aceste garanții sunt explicate în Comunicarea Comisiei Europene din 2017 privind accesul la justiție în probleme de mediu

([https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/ALL/?uri=CELEX:52017XC0818\(02\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/ALL/?uri=CELEX:52017XC0818(02))) și un ghid conex al cetățeanului din 2018 (<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/2b362f0a-bfe4-11e8-99ee-01aa75ed71a1/language-ro/format-PDF>).

⁽¹⁹⁷⁾ Prezenta EIR se axează pe mijloacele utilizate de statele membre pentru a garanta drepturi de acces la justiție și calitatea procesuală activă și pentru a depăși alte obstacole majore în calea formulării de acțiuni privind protecția mediului.

⁽¹⁹⁸⁾ Comisia Europeană, „România”, baza de cunoștințe Inspire, https://knowledge-base.inspire.ec.europa.eu/romania_en.

larg la datele spațiale și de a se acorda prioritate seturilor de date de mediu ⁽¹⁹⁹⁾. România a înregistrat progrese în ceea ce privește accesibilitatea datelor spațiale, dar sunt necesare mai multe eforturi. Prin urmare, se reiterează acțiunea prioritară din 2022.

Participarea publicului

Implicarea publicului atât în faza de planificare, cât și în faza de derulare a proiectelor maximizează transparența și acceptarea socială a programelor și a proiectelor. Consultarea publicului (inclusiv a ONG-urilor) și a autorităților de mediu, locale și regionale reprezintă un element-cheie al unei proceduri eficiente de evaluare a impactului. O astfel de consultare oferă, de asemenea, autorităților publice și promotorilor de proiecte posibilitatea de a colabora activ și semnificativ cu publicul prin punerea la dispoziție pe scară largă a informațiilor privind posibilele efecte semnificative. Dacă se desfășoară cu diligența necesară și luând în considerare contribuțiile publice utile, acest demers conduce la un proces decizional mai bine documentat și poate promova acceptarea de către public. Punerea la dispoziție a informațiilor sporește implicarea părților interesate, reducând astfel rezistența și prevenind (sau reducând la minimum) litigiile. Pe de altă parte, este esențial ca procedura să fie eficientă.

Prezenta secțiune examinează modul în care sunt asigurate implicarea publicului și transparența în cadrul a două instrumente, și anume Directiva EIM ⁽²⁰⁰⁾ și Directiva privind evaluarea strategică de mediu (SEA) ⁽²⁰¹⁾.

Legislația UE prevede un cadru flexibil privind evaluările impactului asupra mediului. Scopul acestui cadru este de a asigura aplicarea garanțiilor de mediu necesare, permițând în același timp aprobarea rapidă a proiectelor. Comisia a contribuit la simplificarea și accelerarea procesului de autorizare a proiectelor privind energia din surse regenerabile și continuă să sprijine statele membre în această privință. România a luat deja unele măsuri menite să accelereze procedurile de eliberare a

autorizațiilor, profitând de gradul ridicat de flexibilitate oferit de cadrul juridic al UE, cum ar fi prin înființarea de ghișee unice și accelerarea termenelor scurte de eliberare a autorizațiilor pentru proiectele privind energia din surse regenerabile.

Viteza medie în UE pentru eliberarea autorizațiilor care implică o procedură de evaluare a impactului asupra mediului este de 20,6 luni, cu o durată minimă de 11,4 luni și o durată maximă de 75,7 luni ⁽²⁰²⁾. Durata fiecărei etape a unui proces de evaluare a impactului asupra mediului (preselecție, delimitare a domeniului de aplicare, raport de evaluare a impactului asupra mediului, consultare publică, concluzie motivată, aprobare de dezvoltare) variază considerabil de la un stat membru la altul și de la un proiect la altul. Datele disponibile pentru România arată că durata medie a unui proces de evaluare a impactului asupra mediului este mai scurtă decât media UE. Utilizarea eficientă a procedurilor UE poate influența pozitiv aprobarea în timp util a activităților care stau la baza decarbonizării economiei pe calea către zero emisii nete până în 2050.

Nu este încă disponibil un nou raport privind aplicarea și eficacitatea Directivei SEA în UE. Cu toate acestea, a fost publicat un studiu de sprijin cu informații pentru fiecare stat membru ⁽²⁰³⁾.

Legislația relevantă obligă agențiile de protecție a mediului să publice anunțuri și informații relevante privind procesele de evaluare a impactului asupra mediului și de evaluare strategică de mediu pe un site web central. Cu toate acestea, astfel cum s-a menționat în EIR anterioare, site-ul web relevant din România nu este organizat într-un mod care să faciliteze căutarea și identificarea cazurilor relevante. Informațiile referitoare la proiectele, planurile sau programele locale care fac obiectul procedurilor de evaluare a impactului asupra mediului/de evaluare strategică de mediu se publică pe site-ul web al fiecărei agenții locale de mediu, în partea consacrată reglementărilor.

⁽¹⁹⁹⁾ Comisia Europeană pune la dispoziție o listă de seturi de date spațiale cu valoare ridicată (https://github.com/INSPIRE-MIF/need-driven-data-prioritisation/blob/main/documents/eReporting_PriorityDataList_V2.1_final_20201008.xlsx).

⁽²⁰⁰⁾ Directiva 2011/92/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 decembrie 2011 privind evaluarea efectelor anumitor proiecte publice și private asupra mediului (JO L 26, 28.1.2012, p. 1), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX%3A32011L0092>.

⁽²⁰¹⁾ Directiva 2001/42/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 27 iunie 2001 privind evaluarea efectelor anumitor planuri și programe asupra mediului (JO L 197, 21.7.2001, p. 30), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/ALL/?uri=CELEX:32001L0042>.

⁽²⁰²⁾ Comisia Europeană: Direcția Generală Mediu, „Collection of information and data on the implementation of the revised

Environmental Impact Assessment (EIA) Directive (2011/92/EU) as amended by 2014/52/EU [Colectarea de informații și date privind punerea în aplicare a Directivei revizuite privind evaluarea impactului asupra mediului (EIM) (2011/92/UE), astfel cum a fost modificată], Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, Luxemburg, 2024, tabelele 5 și 6, <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/8349a857-2936-11ef-9290-01aa75ed71a1/>.

⁽²⁰³⁾ Comisia Europeană: Direcția Generală Mediu, Lundberg, P., McNeill, A., McGuinn, J., Cantarelli, A. et al., „Study supporting the preparation of the report on the application and effectiveness of the SEA Directive (Directive 2001/42/EC) – Final study” [Studiu de sprijin pentru elaborarea raportului privind aplicarea și eficacitatea Directivei SEA (Directiva 2001/42/CE) – studiu final], Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, 2025, <https://data.europa.eu/doi/10.2779/1615072>.

Informațiile privind procedurile de evaluare a impactului asupra mediului/de evaluare strategică de mediu naționale sunt publicate pe site-ul web al autorității publice centrale pentru protecția mediului, urmând calea: „Domenii” → „Evaluarea impactului” ⁽²⁰⁴⁾.

România nu publică informații cu privire la numărul de procese de evaluare a impactului asupra mediului și de evaluare strategică de mediu sau la nivelul participării publicului, nici individual, nici agregat.

În cadrul EIR din 2022, în ceea ce privește România, s-au stabilit acțiuni prioritare privind îmbunătățirea funcționării site-ului web pentru procesele de evaluare a impactului asupra mediului și de evaluare strategică de mediu, privind luarea măsurilor necesare pentru ca publicul să dispună de informații adecvate pentru identificarea cazurilor de interes și să aibă posibilitatea adecvată de a formula observații, precum și privind publicarea cu regularitate de informații cu privire la numărul de procese de evaluare a impactului asupra mediului și de evaluare strategică de mediu și la rezultatele acestora, inclusiv informații cu privire la nivelul de participare a publicului și măsura în care s-a ținut seama de observațiile publicului în deciziile finale. România a înregistrat progrese limitate în acest domeniu și, prin urmare, mesajele din cadrul acestor acțiuni prioritare sunt reiterate într-o singură acțiune prioritară în 2025.

Accesul la justiție

Accesul la justiție, garantat de articolul 19 alineatul (1) din Tratatul privind Uniunea Europeană și de articolul 4 alineatul (7) din Carta drepturilor fundamentale a UE, este un drept fundamental și face parte din procesul democratic. Este esențial să se asigure aplicarea deplină a legislației UE în toate statele membre și protecția juridică a drepturilor persoanelor, inclusiv în probleme de mediu. Accesul la justiție este esențial pentru a permite controlul jurisdicțional al deciziilor autorităților publice și corectarea oricăror erori ale acestor autorități.

Această secțiune oferă o imagine de ansamblu a situației actuale a accesului publicului la justiție, în special în ceea ce privește contestarea planurilor sau neadoptarea planurilor, în temeiul legislației UE, în domeniul apei, al deșeurilor, al calității aerului și al zgomotului, indiferent de forma actului juridic (și anume act de reglementare sau decizie administrativă).

Astfel cum s-a subliniat în EIR din 2022, ONG-urile au un statut special și nu trebuie să demonstreze un interes special pentru a avea calitate procesuală activă în cadrul

unei proceduri judiciare în materie de mediu sau în cauze care ar putea avea efecte semnificative asupra mediului.

Planurile și programele în contextul evaluării strategice de mediu a căror elaborare este prevăzută în mod specific de legislația UE sunt adoptate prin legi emise de parlament sau prin acte administrative normative, cum ar fi deciziile guvernamentale sau ordinele ministeriale. Legile emise de parlament pot fi contestate pe motivul încălcării Constituției. În cazul în care un plan sau un program nu intră în domeniul de aplicare al evaluării strategice de mediu, se va desfășura, în orice caz, o consultare publică. Astfel, în conformitate cu dispozițiile referitoare la procedura de consultare publică din Legea nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică și cu alte acte legislative sectoriale, înainte de adoptarea unui act normativ, trebuie să aibă loc o consultare publică. Aceste acte administrative – atât actele normative/administrative în contextul evaluării strategice de mediu, cât și alte acte normative care intră sub incidența Legii nr. 52/2003 – pot fi contestate în conformitate cu dispozițiile generale ale Legii nr. 554/2004.

Acțiuni prioritare în 2025

- în cadrul punerii în aplicare a Directivei Inspire, asigurarea unui acces mai larg la date spațiale și utilizarea cu prioritate a seturilor de date de mediu, în special a celor identificate drept seturi de date spațiale cu valoare ridicată pentru punerea în aplicare a legislației de mediu ⁽²⁰⁵⁾.
- asigurarea faptului că informațiile relevante privind procedurile de evaluare a impactului asupra mediului și de evaluare strategică de mediu (inclusiv cu privire la oportunitățile de participare a publicului și la publicarea deciziilor finale) sunt accesibile electronic în timp util, cel puțin prin intermediul unui portal central sau al unor puncte de acces ușor accesibile, la nivelul administrativ corespunzător;
- îmbunătățirea accesului publicului interesat la instanțele naționale în cauze de mediu și eliminarea barierelor practice, cum ar fi durata procedurilor și costurile excesive în unele state membre.

Asigurarea conformării cu legislația

Asigurarea conformării cu legislația de mediu cuprinde toate activitățile întreprinse de autoritățile publice pentru a se asigura că industriile, fermierii și celelalte categorii își îndeplinesc obligațiile de a proteja apa, aerul și natura, de

⁽²⁰⁴⁾ <http://www.mmediu.ro/>.

⁽²⁰⁵⁾ Comisia Europeană pune la dispoziție o listă de seturi de date spațiale cu valoare ridicată (<https://github.com/INSPIRE->

[MIF/need-driven-data-prioritisation/blob/main/documents/eReporting_PriorityDataList_V2.1_final_20201008.xlsx](https://mif/need-driven-data-prioritisation/blob/main/documents/eReporting_PriorityDataList_V2.1_final_20201008.xlsx)).

a gestiona deșeurile ⁽²⁰⁶⁾ și de a remedia prejudiciile aduse mediului. Aceasta include măsuri precum (i) promovarea conformării, (ii) monitorizarea conformării (și anume prin inspecții și alte controale), (iii) asigurarea respectării legislației, și anume măsurile luate pentru a opri încălcările și a impune sancțiuni și (iv) asigurarea prevenirii prejudiciilor și a remedierii acestora în conformitate cu principiul „poluatorul plătește”.

Promovarea și monitorizarea conformării și asigurarea respectării legislației

Nerespectarea obligațiilor de mediu poate interveni din diverse motive, inclusiv din cauza înțelegerii insuficiente sau a lipsei de acceptare a normelor, a oportunismului sau chiar a criminalității. Activitățile de promovare a conformării ajută entitățile responsabile să se conformeze prin furnizarea de informații, orientări și alte tipuri de sprijin. Acest lucru este deosebit de important în domeniile în care este pusă în aplicare o legislație nouă și complexă.

Atunci când inspecțiile și alte activități de control identifică probleme, ar putea fi adecvate o serie de răspunsuri, inclusiv utilizarea instrumentelor administrative și de aplicare a legii în materie penală.

În noiembrie 2023, a avut loc o conferință regională dedicată consolidării luptei împotriva criminalității care afectează mediul, la care au participat reprezentanți din Albania, Bosnia și Herțegovina, Bulgaria, Croația, Franța, Grecia, Kosovo, Muntenegru, Macedonia de Nord, Serbia, Slovacia, Slovenia, Polonia și România ⁽²⁰⁷⁾.

Nu sunt disponibile informații specifice cu privire la urmărirea penală a infracțiunilor împotriva mediului și continuă să existe preocupări cu privire la capacitatea sistemului judiciar de a trata în mod eficace cauzele de mediu. Anchetele și urmărirea penală nu sunt, în general, făcute publice, în conformitate cu legislația actuală, și numai în foarte puține cazuri au fost puse la dispoziția publicului comunicate de presă. Prin urmare, este dificil pentru persoanele vizate sau pentru grupuri ale societății civile să investigheze dacă și ce măsuri au fost luate de autorități în cazul unor încălcări specifice ale legislației de mediu. Există mecanisme oficiale de coordonare între organismele responsabile cu aplicarea sancțiunilor pentru prejudiciile aduse mediului sau pentru infracțiunile împotriva mediului, emise sub formă de „protocoale” privind cooperarea dintre agenția națională de mediu și diverse alte autorități publice (de exemplu, în 2011 și

2018), dar nu este evident dacă orientările respective au condus la un sistem funcțional.

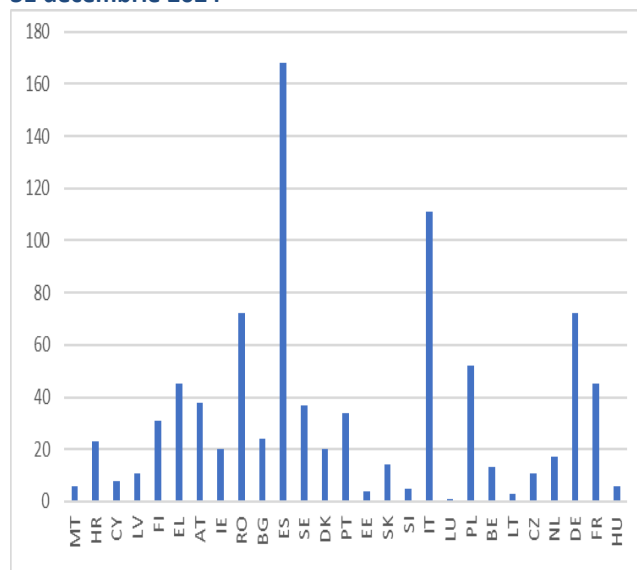
Recomandările emise în 2022 au evidențiat necesitatea ca România (i) să furnizeze fermierilor informații cu privire la modul în care aceștia ar trebui să își gestioneze terenurile pentru îmbunătățirea rezultatelor în materie de biodiversitate, precum și informații mai detaliate specifice fiecărui sit, după ce se pun la dispoziție planurile de gestionare a siturilor Natura 2000 (ii) să încurajeze și să monitorizeze participarea publicului la asigurarea respectării legislației, prin activități de sensibilizare cu privire la opțiunile de raportare a problemelor de mediu și, cu caracter mai general, să instituie planuri active pentru recurgerea la știința cetățenească, (iii) să pună la dispoziție mai multe informații cu privire la asigurarea respectării legislației de mediu, inclusiv prin furnizarea cu regularitate de informații cu privire la urmărirea penală a infracțiunilor împotriva mediului, precum și informații despre mecanismele formale de cooperare între organele publice responsabile și (iv) să pună la dispoziție informații cu privire prejudiciile aduse mediului, inclusiv informații despre sancțiuni și alte măsuri financiare. Acțiuni prioritare din 2022 privind promovarea conformării, monitorizarea conformării și asigurarea respectării legislației în materie penală și administrativă nu sunt evaluate aici din cauza lipsei de informații sistematice. În mod similar, Comisia nu deține informații cu privire la posibilitatea fermierilor de a accesa cu ușurință online informații referitoare la respectarea directivelor privind nitrării și natura la nivel național și, prin urmare, acțiunea prioritară din 2022 cu privire la acest aspect nu este evaluată.

În perioada 15 mai 2022-31 decembrie 2024, Comisia a primit 71 de plângeri în legătură cu mediul din România, aceasta plasându-se pe locul al treilea în rândul statelor membre în ceea ce privește numărul total de plângeri pentru perioada respectivă. Este vorba de 3,72 plângeri la un milion de locuitori, peste media UE de 3,2 (figurile 40 și 41). O parte semnificativă a acestor plângeri se referă la deșeuri și natură, urmate de aspecte legate de apă, calitatea aerului și evaluarea impactului asupra mediului.

⁽²⁰⁶⁾ Conceptul este explicat în detaliu în Comunicarea Comisiei Europene din 2018 privind acțiunile UE în vederea îmbunătățirii conformării cu legislația de mediu și a guvernanței de mediu (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX%3A52018DC0010>) și în documentul

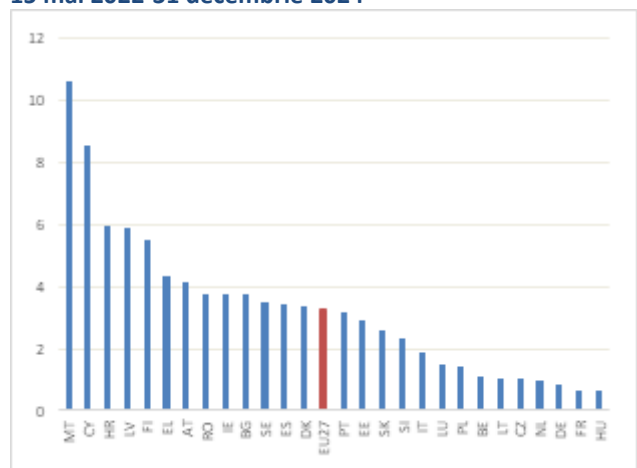
de lucru aferent al serviciilor Comisiei (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018SC0010>).

Figura 40: Plângeri la nivelul UE 15 mai 2022-31 decembrie 2024

Sursa: Date DG Mediu privind plângerile depuse.

Figura 41: Plângeri la nivelul UE la un milion de locuitori 15 mai 2022-31 decembrie 2024

Sursa: Eurostat, „Population” tps00001 (Populația), informații accesate la 22 ianuarie 2025, <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tps00001/default/tab?lang=en> și datele DG Mediu privind plângerile.

Noua Directivă a UE privind infracțiunile împotriva mediului

UE și-a consolidat recent cadrul juridic privind abordarea celor mai grave încălcări ale obligațiilor de mediu, în special prin adoptarea noii Directive privind infracțiunile împotriva mediului [Directiva (UE) 2024/1203 ⁽²⁰⁸⁾] și a noii legislații sectoriale, cu dispoziții mai stricte privind

monitorizarea conformării, asigurarea respectării legislației și sancțiunile aplicate. Aspectele importante pentru transpunerea și punerea în aplicare a noilor instrumente relevante sunt evidențiate mai jos; o evaluare detaliată a acestor subiecte va fi inclusă în următoarea EIR de îndată ce vor fi instituite noi măsuri de punere în aplicare și vor fi disponibile informații mai sistematice.

Noua Directivă privind infracțiunile împotriva mediului a înlocuit Directiva privind infracțiunile împotriva mediului din 2008 și a introdus mai multe categorii noi de infracțiuni, cum ar fi reciclarea ilegală a navelor, captarea ilegală a apei și încălcări grave ale legislației UE privind substanțele chimice, mercurul, GES fluorurate și speciile alogene invazive de interes pentru UE. Aceasta a inclus, de asemenea, stabilirea unor infracțiuni calificate, care fac obiectul unor sancțiuni mai severe, în cazul în care una dintre infracțiunile definite în directivă conduce la daune grave, semnificative și pe scară largă sau la distrugerea mediului. De asemenea, s-au introdus dispoziții concrete privind tipurile și nivelurile sancțiunilor care pot fi impuse persoanelor fizice și juridice care comit o infracțiune. Alte dispoziții vor contribui în mod considerabil la îmbunătățirea eficacității în combaterea infracțiunilor împotriva mediului a tuturor actorilor de-a lungul lanțului de asigurare a respectării legislației. Printre acestea se numără obligația de a asigura resurse și instrumente de investigare adecvate, formarea periodică specializată și instituirea unor mecanisme de cooperare în cadrul statelor membre și între acestea, precum și a unor strategii naționale privind combaterea infracțiunilor împotriva mediului.

Statele membre au obligația de a transpune noua Directivă privind infracțiunile împotriva mediului în legislația națională până la 21 mai 2026 și de a lua măsuri suplimentare pentru a combate mai eficace infracțiunile împotriva mediului, în special prin formare, coordonare, cooperare și abordări strategice. Comisia va oferi sprijin, inclusiv prin facilitarea identificării bunelor practici și a schimbului de bune practici. Se preconizează că statele membre vor asigura disponibilitatea resurselor necesare și a competențelor specializate necesare și sunt invitate să își încurajeze autoritățile să sprijine și să coopereze cu rețelele recunoscute la nivelul UE de practicieni în domeniul asigurării respectării legislației în domeniul mediului, cum ar fi Rețeaua UE pentru punerea în aplicare și respectarea legislației din domeniul mediului ⁽²⁰⁹⁾, EnviCrimeNet ⁽²¹⁰⁾, Rețeaua europeană a procurorilor pentru mediu ⁽²¹¹⁾ și Forumul UE al judecătorilor pentru

⁽²⁰⁸⁾ Directiva (UE) 2024/1203 privind protecția mediului prin intermediul dreptului penal (<https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2024/1203/oj>).

⁽²⁰⁹⁾ <https://www.impel.eu/en>.

⁽²¹⁰⁾ Proiectul LIFE+SATEC

(<https://webgate.ec.europa.eu/life/publicWebsite/project/LIFE2-0-PRE-ES-000001/fight-against-environmental-crime-at-a-strategic-level-through-the-strengthening-of-envicrimenet-network-of-experts-in-environmental-criminal-investigations>).

⁽²¹¹⁾ <https://www.environmentalprosecutors.eu>.

mediu ⁽²¹²⁾. Mecanismele de cooperare cu privire la cazuri transfrontaliere ale Agenției Uniunii Europene pentru Cooperare în Materie de Aplicare a Legii și ale Agenției Uniunii Europene pentru Cooperare în Materie de Justiție Penală ar trebui utilizate într-un mod mai sistematic pentru infracțiunile împotriva mediului.

Directiva privind răspunderea pentru mediul înconjurător

Directiva privind răspunderea pentru mediul înconjurător ⁽²¹³⁾ urmărește să se asigure că daunele aduse mediului sunt reparate în natură în detrimentul celor care le-au cauzat, în conformitate cu principiul „poluatorul plătește”. Aceasta contribuie la stoparea pierderii nete a biodiversității, precum și la reducerea numărului de amplasamente contaminate și la protejarea calității mediului în apele subterane și de suprafață. Directiva privind răspunderea pentru mediul înconjurător este un instrument transversal și un factor-cheie pentru o mai bună punere în aplicare a legislației de mediu a UE.

Directiva privind răspunderea pentru mediul înconjurător abordează cazurile de daune semnificative aduse mediului în legătură cu specii și habitate naturale protejate și, atunci când sunt cauzate de operatori care desfășoară anumite activități potențial periculoase, și daunele aduse apei și solului. Comisia are obligația legală de a evalua periodic Directiva privind răspunderea pentru mediul înconjurător. Directiva privind răspunderea pentru mediul înconjurător ⁽²¹⁴⁾ a fost supusă celei de a doua evaluări, care va fi finalizată în 2025 și care a fost sprijinită de un studiu extern ⁽²¹⁵⁾, care conține, printre altele, dovezi, opinii, rapoarte și alte informații relevante colectate de la diferite grupuri de părți interesate, inclusiv de la statele membre.

Unul dintre cei mai relevanți indicatori în evaluarea punerii în aplicare și a asigurării respectării Directivei privind răspunderea pentru mediul înconjurător este numărul de cazuri de daune aduse mediului gestionate în temeiul Directivei privind răspunderea pentru mediul înconjurător, în special atunci când acest număr este comparat cu perioada de raportare anterioară. În a doua perioadă de raportare (2013–2022) s-au raportat mai puține cazuri vizate de Directiva privind răspunderea pentru mediul înconjurător decât în prima perioadă (2007–2013). Cu toate acestea, tendința descendentă a numărului de evenimente vizate de Directiva privind

răspunderea pentru mediul înconjurător și numărul total scăzut al acestora nu înseamnă neapărat că Directiva privind răspunderea pentru mediul înconjurător și-a atins obiectivele, deoarece cifra trebuie comparată cu numărul total de cazuri de daune aduse mediului, dintre care unele au fost gestionate în cadrul altor instrumente de răspundere.

Directiva privind răspunderea pentru mediul înconjurător nu a fost întotdeauna eficace în asigurarea faptului că poluatorul plătește, deoarece operatorii responsabili nu dispun adesea de capacitatea financiară necesară pentru a pune în aplicare măsurile de remediere. Deși Directiva privind răspunderea pentru mediul înconjurător nu prevede un sistem de garantare financiară obligatorie, aceasta solicită în mod explicit statelor membre să încurajeze dezvoltarea de instrumente și piețe de garantare financiară, cu scopul de a permite operatorilor să utilizeze garanții financiare pentru a-și acoperi responsabilitățile care le revin în temeiul acestei directive. În prima perioadă de raportare, România a raportat un eveniment al unei amenințări iminente și trei evenimente de daune aduse mediului în temeiul Directivei privind răspunderea pentru mediul înconjurător. Al doilea raport al României se referă la perioada 1 ianuarie 2018–31 decembrie 2021 și oferă informații cu privire la apariția unei amenințări iminente de daune aduse mediului. Pentru comparație, în perioada 2007–2017, în România, au avut loc 1 186 de evenimente de daune aduse mediului care nu sunt vizate de Directiva privind răspunderea pentru mediul înconjurător.

România nu a introdus o garanție financiară obligatorie pentru responsabilitățile în temeiul Directivei privind răspunderea pentru mediul înconjurător, iar cererea pentru astfel de instrumente este scăzută. Polițele de asigurare de mediu nu sunt disponibile în general și, chiar și atunci când sunt disponibile, acestea oferă acoperire numai pentru remedierea poluării bruște și accidentale. Extinderile de mediu ale politicilor de răspundere generală care oferă acoperire pentru remedierea poluării, inclusiv a poluării în temeiul Directivei privind răspunderea pentru mediul înconjurător, nu sunt disponibile, în timp ce extinderile de mediu ale politicilor cu privire la imobile sunt disponibile numai în cazul unui număr mic de asigurători și nu oferă acoperire pentru remedierea poluării (sau a altor daune aduse mediului) în temeiul Directivei privind răspunderea pentru mediul înconjurător

⁽²¹²⁾ <https://www.eufje.org/index.php?lang=en>.

⁽²¹³⁾ Directiva 2004/35/CE privind răspunderea pentru mediul înconjurător în legătură cu prevenirea și repararea daunelor aduse mediului (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX%3A02004L0035-20190626>).

⁽²¹⁴⁾ Documentul de lucru al serviciilor Comisiei referitor la evaluarea Directivei privind răspunderea pentru mediul înconjurător, care va fi publicat în 2025.

⁽²¹⁵⁾ Comisia Europeană: Direcția Generală Mediu și Fogleman, V.,

„Study in support of the evaluation of the Environmental Liability Directive and its implementation – Final report” (Studiu în sprijinul evaluării Directivei privind răspunderea pentru mediul înconjurător și a punerii sale în aplicare – Raport final), Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, Luxemburg, 2024, <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/006d90e5-980a-11ef-a130-01aa75ed71a1/language-en>.

sau al legislației de mediu care nu intră sub incidența Directivei privind răspunderea pentru mediul înconjurător.

EIR din 2022 a recomandat României să pună la dispoziție informații cu privire la daunele aduse mediului, inclusiv informații privind sancțiunile și alte măsuri financiare. România a înregistrat unele progrese în ceea ce privește îmbunătățirea disponibilității informațiilor. Pe site-ul web al Agenției Naționale pentru Protecția Mediului, sunt publicate rapoarte anuale care descriu evenimente vizate de Directiva privind răspunderea pentru mediul înconjurător.

Acțiune prioritară în 2025

- încurajarea utilizării programelor de formare puse la dispoziție de Comisie (sau dezvoltate la nivel național) care vizează Directiva privind răspunderea pentru mediul înconjurător și interacțiunile sale cu celelalte instrumente naționale legate de răspundere, pentru a asigura o punere în aplicare mai eficientă a Directivei privind răspunderea pentru mediul înconjurător, pentru a îmbunătăți cunoștințele de specialitate la nivelul autorităților competente și pentru a sensibiliza toate grupurile de părți interesate.

Consolidarea capacităților în domeniul mediului cu sprijinul UE

Inițiativa ComPact din 2023 a Comisiei privind consolidarea spațiului administrativ consideră capacitatea de a conduce tranziția verde ca fiind unul dintre cei trei piloni principali, împreună cu agenda pentru competențe în domeniul administrației publice și capacitatea pentru deceniul digital al Europei. ComPact recunoaște, de asemenea, rolul instrumentului de raportare EIR în îmbunătățirea guvernancei în materie de mediu. Cele două oportunități principale de consolidare a capacităților pentru mediu oferite de Comisia Europeană sunt instrumentul de sprijin tehnic (216) și instrumentul TAIEX-EIR PEER 2 PEER (217). Asistența tehnică disponibilă prin intermediul politicii de coeziune face obiectul gestiunii partajate și nu este abordată în prezenta subsecțiune.

Instrumentul de sprijin tehnic al Comisiei

Instrumentul de sprijin tehnic oferă statelor membre cunoștințe tehnice de specialitate individualizate în ceea

ce privește conceperea și punerea în aplicare a reformelor. Sprijinul este bazat pe cerere și nu necesită cofinanțare națională.

Instrumentul de sprijin tehnic a avut cereri anuale de propuneri în 2021, 2022, 2023, 2024 și 2025. Pentru România, au fost selectate următoarele proiecte legate de mediu:

- sprijin pentru punerea în aplicare a schemei de sprijin pentru energia din surse regenerabile a României din partea Ministerului Energiei (2023);
- cadrul de gestionare a riscurilor de mediu, sociale și de guvernance (MSG) ⁽²¹⁸⁾ pentru sectorul financiar al Băncii Naționale a României (2023);
- sprijin pentru pregătirea planurilor sociale pentru climă, cu implicarea Ministerului Investițiilor și Proiectelor Europene (2024) (2024);
- sprijin pentru schema UE revizuită de comercializare a certificatelor de emisii, cu implicarea, de asemenea, a Ministerului Investițiilor și Proiectelor Europene (2024);
- elaborarea unui cadru juridic pentru o piață regională a hidrogenului verde de sine stătătoare și cuprinzătoare din partea Ministerului Energiei (2024);
- sprijinirea elaborării legislației secundare necesare pentru dezvoltarea energiei eoliene offshore în Marea Neagră, Ministerul Energiei (2025);
- reducerea pierderilor de apă pentru o apă durabilă din partea Autorității Naționale de Reglementare pentru Serviciile Comunitare de Utilități Publice (ANRSC) (2025).

Instrumentul TAIEX-EIR PEER 2 PEER al Comisiei

În 2017, Comisia a lansat instrumentul TAIEX-EIR PEER 2 PEER. Scopul său este de a facilita învățarea *inter pares* în rândul autorităților de mediu ale statelor membre prin ateliere (naționale sau multinaționale), misiuni de experți (în cadrul cărora o delegație de experți se deplasează la instituția solicitantă) și vizite de studiu (în care o delegație a instituției solicitante se deplasează într-o țară-gazdă). Atelierele multinaționale emblematică sunt atelierele solicitate de Comisia Europeană pentru a prezenta o legislație și o politică de mediu noi și viitoare în toate statele membre ⁽²¹⁹⁾.

⁽²¹⁶⁾ A se vedea pagina web a Comisiei Europene privind instrumentul de sprijin tehnic (https://commission.europa.eu/funding-tenders/find-funding/eu-funding-programmes/technical-support-instrument/technical-support-instrument-tsi_en).

⁽²¹⁷⁾ A se vedea pagina web a Comisiei Europene privind instrumentul TAIEX-EIR PEER 2 PEER (https://environment.ec.europa.eu/law-and-governance/environmental-implementation-review/peer-2-peer_en). TAIEX: Asistență tehnică și schimb de informații.

⁽²¹⁸⁾ „MSG” înseamnă „de mediu, social și de guvernance”.

⁽²¹⁹⁾ Atelierele multinaționale emblematică au vizat: Directiva privind apa potabilă reformată (3 aprilie 2025), conformarea cu legislația de mediu și guvernance în materie de mediu (18 martie 2025), planificarea proiectelor în domeniul energiei din surse regenerabile (20 februarie 2025), calitatea aerului: punerea în aplicare a Directivei revizuite privind calitatea aerului (16 ianuarie 2025), siguranța industrială: sensibilizarea cu privire

Atelierele la care a participat România în perioada de raportare au vizat următoarele aspecte:

- cele mai bune practici privind gestionarea durabilă a pădurilor, cu participarea unor experți din mai multe state membre (9-11 martie 2022);
- măsuri de reducere a poluării aerului în sectorul transporturilor și al energiei rezidențiale, cu implicarea mai multor state membre (11-13 iunie 2024);
- bune practici privind măsurile de reducere a zgomotului și cartografierea zgomotului: Directiva 2002/49/CE, cu participarea Spaniei, a Italiei, a Țărilor de Jos, a AEM și a Comisiei Europene (26-27 septembrie 2022);
- viitoarele provocări în materie de protecție a aerului în Europa, în timpul președinției cehe (24 noiembrie 2024).

În 2022, România a fost încurajată să consolideze capacitatea administrativă și pregătirea proiectelor pentru a utiliza pe deplin fondurile UE pentru construirea infrastructurii de mediu și protejarea naturii. În această privință, progresele nu au fost suficiente.

Acțiune prioritară în 2025

- îmbunătățirea guvernării generale în materie de mediu la nivel național, în special a capacității administrative de sprijinire a tranziției verzi și a coordonării la nivel regional și local.

la riscurile emergente legate de schimbările climatice și de decarbonizare (12 decembrie 2024), calitatea aerului: punerea în aplicare a Directivei privind angajamentele naționale de reducere a emisiilor pentru a integra și mai mult aerul și reducerea mai amplă a poluării în politica agricolă (25 septembrie 2024), transpunerea și punerea în aplicare a directivei revizuite privind emisiile industriale (12 septembrie 2024), zgomotul: progresele înregistrate în direcția respectării valorilor-limită de zgomot ale statelor membre și a obiectivelor UE de reducere a zgomotului (5 iunie 2024), utilizarea celor mai bune practici în legătură cu metodele referitoare la amprenta de mediu pe piața UE (30 mai 2024), finanțarea durabilă (9 noiembrie 2023), colectarea separată, tratarea și piețele deșeurilor textile (3 octombrie 2023), finanțarea și sprijinul UE în domeniul mediului (13 iunie 2023),

serviciul de consiliere pentru circularitatea întreprinderilor (24 aprilie 2023), punerea în aplicare a pașaportului digital al produsului (6 decembrie 2022), implicarea publicului în planificarea și aprobarea proiectelor privind energia din surse regenerabile (17 noiembrie 2022), conformarea cu legislația de mediu și guvernarea în materie de mediu (14 noiembrie 2022), gestionarea biodeșeurilor (19-20 septembrie 2022) și proiectele privind energia din surse regenerabile: procesele de acordare a autorizațiilor (13 iunie 2022). NB: Primul atelier emblematic privind reducerea la zero a poluării aerului, apei și solului a avut loc la 9 februarie 2022.

Anexă: Acțiuni prioritare în 2025

Economia circulară și gestionarea deșeurilor

Tranziția către o economie circulară

- adoptarea de măsuri pentru creșterea ratei de utilizare circulară a materialelor;
- accelerarea tranziției către o economie circulară prin punerea în aplicare a unei strategii naționale actualizate și a cadrului și recomandărilor UE, în special pentru a o completa cu măsuri de circularitate în amonte.

Gestionarea deșeurilor

- închiderea completă a depozitelor de deșuri neconforme;
- îmbunătățirea colectării separate la sursă, de exemplu prin instrumente economice, investiții în infrastructura de colectare separată, sortare și reciclare și creșterea gradului de sensibilizare a publicului;
- creșterea gradului de reutilizare a produselor și extinderea infrastructurii de reciclare a deșeurilor asociate cu nivelurile superioare din ierarhia deșeurilor; în special, îmbunătățirea colectării și creșterea capacității de tratare a biodeșeurilor;
- îmbunătățirea pregătirii pentru reutilizare și a reciclării deșeurilor municipale;
- creșterea ratelor de reciclare a deșeurilor de ambalaje;
- creșterea ratei de colectare și de reciclare a deșeurilor de echipamente electronice și electrice (DEEE);
- îmbunătățirea sistemului de gestionare a calității datelor privind deșeurile de ambalaje pentru a crea seturi de date coerente și verificabile;
- investiții în măsuri de prevenire a generării de deșuri pentru a reduce cantitatea totală de deșuri generate;
- asigurarea îndeplinirii obiectivelor pentru 2025 privind deșeurile, în urma recomandărilor formulate de Comisie în rapoartele de alertă timpurie, după caz;
- asigurarea îndeplinirii obiectivelor pentru 2025 privind deșeurile, în urma recomandărilor formulate de Comisie în rapoartele de alertă timpurie, după caz;
- ratificarea Convenției internaționale de la Hong Kong privind reciclarea sigură și ecologică a navelor.

Biodiversitatea și capitalul natural

Cadrul mondial și cadrul UE privind biodiversitatea

- prezentarea în cadrul Convenției privind diversitatea biologică a unei versiuni actualizate a strategiei și a planului de acțiune național privind biodiversitatea sau a obiectivelor naționale în urma adoptării Cadrului mondial pentru biodiversitate de la Kunming-Montreal.

Protecția și restaurarea naturii – Natura 2000

- finalizarea procesului de desemnare a siturilor Natura 2000;
- asigurarea punerii în aplicare eficace a planurilor de gestionare Natura 2000 și a unei capacități administrative și a unei finanțări suficiente atât pentru Natura 2000, cât și pentru punerea în aplicare a Regulamentului privind restaurarea naturii; asigurarea punerii în aplicare a cadrului de acțiune prioritară pentru perioada 2021-2027;
- intensificarea eforturilor de colectare a unor date fiabile privind stadiul de conservare a habitatelor și a speciilor, precum și privind prevalența acestora la nivel de sit; având în vedere cele de mai sus, luarea în considerare a creării unui organism responsabil cu monitorizarea și raportarea pentru a se asigura că datele nu sunt furnizate doar ad-hoc pe bază de contract.

Refacerea ecosistemelor

Ecosistemele agricole

- punerea în aplicare a eco-schemelor de mediu și a măsurilor și practicilor de agromediu pentru a răspunde nevoilor de mediu ale României;

- punerea în aplicare și intensificarea adoptării practicilor agricole ecologice.

Zone umede/turbării

- punerea în aplicare a unor măsuri de conservare și de restaurare a turbăriilor și includerea unor astfel de măsuri și obiective în planurile naționale de restaurare.

Ecosistemele forestiere

- luarea de măsuri împotriva activităților de exploatare forestieră ilegală și aplicarea de sancțiuni și măsuri reparatorii corespunzătoare în legătură cu prejudiciile aduse siturilor Natura 2000.

Prevenirea și gestionarea speciilor alogene invazive

- accelerarea punerii în aplicare a Regulamentului privind speciile alogene invazive, inclusiv în ceea ce privește asigurarea respectării legislației și capacitatea autorităților de control;
- ratificarea Convenției internaționale pentru controlul și managementul apelor de balast și sedimentelor de la nave din 2004 (Convenția BWM).

Evaluarea și contabilizarea ecosistemelor

- sprijinirea dezvoltării rețelei naționale pentru mediul de afaceri și biodiversitate.

Reducerea la zero a poluării

Aer curat

- în cadrul PNCPA, luarea de măsuri în vederea reducerii emisiilor de poluanți atmosferici;
- asigurarea îndeplinirii integrale a standardelor actuale ale Directivei privind calitatea aerului înconjurător, având în vedere, de asemenea, viitoarele cerințe mai stricte în temeiul Directivei revizuite privind calitatea aerului înconjurător;
- actualizarea și îmbunătățirea rețelei de monitorizare a calității aerului și asigurarea raportării la timp a datelor privind calitatea aerului.

Emisiile industriale

- reducerea prejudiciilor cauzate de poluarea atmosferică industrială și a intensității acesteia;
- reducerea emisiilor industriale în apă și a intensității acestora;
- colaborarea cu industria și ONG-urile de mediu pentru a asigura o contribuție adecvată la concluziile privind BAT și punerea în aplicare a acestora și asigurarea actualizării în timp util a autorizațiilor în urma publicării concluziilor privind BAT;
- asigurarea participării efective a publicului și a accesului la justiție în legătură cu DEI.

Zgomotul

- finalizarea activității de cartografiere a zgomotului;
- finalizarea și punerea în aplicare a planurilor de acțiune privind gestionarea zgomotului.

Calitatea și gestionarea apei

Directiva-cadru privind apa

- abordarea obstacolele identificate la punerea în aplicare a măsurilor, cum ar fi capacitatea administrativă și resursele;
- îmbunătățirea continuității râurilor și a debitelor ecologice, inclusiv având în vedere presiunile hidroelectrice;
- îmbunătățirea măsurilor hidromorfologice pentru îndeplinirea obiectivelor;
- reducerea poluării cu nutrienți, substanțe chimice, metale și intruziuni saline;
- îmbunătățirea clasificării corpurilor de apă, reducerea decalajul față de obiective și o mai bună justificare a derogărilor.

Directiva privind inundațiile

- planul de gestionare a riscului de inundații ar trebui să ofere detalii cu privire la modul în care au fost utilizate hărțile de inundabilitate și de risc de inundații pentru alegerea măsurilor și la modul de luare în considerare a inundațiilor pluviale;
- luarea în considerare a viitoarelor scenarii climatice în planul de gestionare a riscului de inundații;

- o mai bună explicare a alegerii și a punerii în aplicare a măsurilor de prevenire și protecție împotriva inundațiilor (stabilirea priorităților, monitorizarea, costurile măsurilor);
- îmbunătățirea consultării publice și a implicării părților interesate.

Directiva privind nitrații

- combaterea poluării cu nutrienți, în special cu nitrați din agricultură, prin punerea în aplicare a Directivei privind nitrații.

Directiva privind epurarea apelor uzate urbane

- luarea măsurilor necesare pentru a se asigura punerea în aplicare deplină a actualei directive privind epurarea apelor uzate urbane, ținând seama de noile cerințe ale directivei reformată.

Substanțele chimice

- modernizarea capacităților administrative pentru punerea în aplicare și asigurarea respectării legislației către o politică de toleranță zero față de neconformitate;
- creșterea implicării în activitățile Forumului pentru schimbul de informații privind aplicarea al Agenției Europene pentru Produse Chimice, inclusiv în proiectele coordonate de asigurare a respectării legislației, denumite REF-uri;
- intensificarea controalelor vamale și a controalelor produselor vândute online în ceea ce privește respectarea legislației privind substanțele chimice.

Acțiunile climatice

- punerea în aplicare a tuturor politicilor și măsurilor necesare pentru atingerea obiectivelor prevăzute în Regulamentul privind partajarea eforturilor (ESR) și în Regulamentul privind exploatarea terenurilor, schimbarea destinației terenurilor și silvicultura (LULUCF). Acțiuni prioritare mai detaliate sunt stabilite în evaluarea planului național final privind energia și clima (PNEC).

Finanțarea

- utilizarea într-o mai mare măsură a fondurilor naționale (inclusiv prin majorarea impozitelor în favoarea mediului și reducerea subvențiilor dăunătoare mediului), a finanțării din partea UE și a finanțării private pentru a contribui la eliminarea deficitului de investiții.

Guvernanța în materie de mediu

Informarea, participarea publicului și accesul la justiție

- în cadrul punerii în aplicare a Directivei Inspire, asigurarea unui acces mai larg la date spațiale și utilizarea cu prioritate a seturilor de date de mediu, în special a celor identificate drept seturi de date spațiale cu valoare ridicată pentru punerea în aplicare a legislației de mediu.
- asigurarea faptului că informațiile relevante privind procedurile de evaluare a impactului asupra mediului și de evaluare strategică de mediu (inclusiv cu privire la oportunitățile de participare a publicului și la publicarea deciziilor finale) sunt accesibile electronic în timp util, cel puțin prin intermediul unui portal central sau al unor puncte de acces ușor accesibile, la nivelul administrativ corespunzător;
- îmbunătățirea accesului publicului interesat la instanțele naționale în cauze de mediu și eliminarea barierelor practice, cum ar fi durata procedurilor și costurile excesive în unele state membre.

Asigurarea conformării cu legislația

- încurajarea utilizării programelor de formare puse la dispoziție de Comisie (sau dezvoltate la nivel național) care vizează Directiva privind răspunderea pentru mediul înconjurător și interacțiunile sale cu celelalte instrumente naționale legate de răspundere, pentru a asigura o punere în aplicare mai eficientă a Directivei privind răspunderea pentru mediul înconjurător, pentru a îmbunătăți cunoștințele de specialitate la nivelul autorităților competente și pentru a sensibiliza toate grupurile de părți interesate.

Consolidarea capacităților în domeniul mediului cu sprijinul UE

- îmbunătățirea guvernanței generale în materie de mediu la nivel național, în special a capacității administrative de sprijinire a tranziției verzi și a coordonării la nivel regional și local.